

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
VIEŠOJO VALDYMO IR SOCIALINĖS APLINKOS DEPARTAMENTO
VIEŠOJO VALDYMO IR ATVIROS VYRIAUSYBĖS SKYRIUS**

PAŽYMA

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS FINANSINIŲ NUSIKALTIMŲ TYRIMO TARNYBOS ĮSTATYMO NR. IX-816 7, 15, 17 STRAIPSNIŲ, V SKYRIAUS PAKEITIMO IR 16, 18 STRAIPSNIŲ PRIPAŽINIMO NETEKUSIAIS GALIOS ĮSTATYMO, LIETUVOS RESPUBLIKOS POLICIJOS RĖMĖJŲ ĮSTATYMO NR. VIII-800 2 IR 17 STRAIPSNIŲ, ŠEŠTOJO SKIRSNIO PAKEITIMO IR 18 STRAIPSNIO PRIPAŽINIMO NETEKUSIU GALIOS ĮSTATYMO, LIETUVOS RESPUBLIKOS POLICIJOS ĮSTATYMO NR. VIII-2048 2, 6, 26, 27 IR 28 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO, LIETUVOS RESPUBLIKOS VADOVYBĖS APSAUGOS ĮSTATYMO NR. IX-1183 2, 12, 22, 23 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR 24, 25, 26 STRAIPSNIŲ PRIPAŽINIMO NETEKUSIAIS GALIOS ĮSTATYMO, LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBĖS SIENOS APSAUGOS TARNYBOS ĮSTATYMO NR. VIII-1996 1¹, 2, 5, 22, 23 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO IR LIETUVOS RESPUBLIKOS VIEŠOJO SAUGUMO TARNYBOS ĮSTATYMO NR. X-813 2, 7, 12, 14 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR 13, 15 IR 16 STRAIPSNIŲ PRIPAŽINIMO NETEKUSIAIS GALIOS ĮSTATYMO PROJEKTŲ (NR. TAP-16-243(2), TAIS NR.15-10867(5))

2016-02-17 Nr. NV-532

Vilnius

1. Projektų rengėjas. Vidaus reikalų ministerija.

2. Projektų tikslas, esmė. Įstatymų projektais siekiama:

1. Tikslinti psichinės ir fizinės prievartos sąvokas; aiškiai nustatyti pagrindus, kada naudojama psichinė prievarta, o kokiais atvejais galima naudoti ir fizinę prievartą; tikslinti specialiųjų priemonių sąvoką.

2. Nustatyti aiškius ir nedviprasmiškus šaunamojo ginklo panaudojimo pagrindus; reglamentuoti, kad šaunamasis ginklas ir sprogmenys gali būti panaudoti tik išimtiniais atvejais, kai tai neišvengiamai būtina, taip pat nustatyti, kad šaunamojo ginklo panaudojimas būtų laipsniškas, t. y. jis naudojamas, kai kitos prievartos priemonės yra neveiksmingos arba kai kitų prievartos priemonių neįmanoma panaudoti dėl kylančio pavojaus gyvybei ar sveikatai.

4. Nustatyti, kad šaunamasis ginklas galėtų būti naudojamas kaip specialioji priemonė - iššaukiant į specialiųjų priemonių sąrašą įtrauktus užtaisus, kurių sukeliamas poveikis sukurtas nesukelti tiesioginio pavojaus nei asmens, kurio atžvilgiu naudojamas šaunamasis ginklas, nei kitų asmenų gyvybei.

5. Nustatyti, kad pareigūnas turi teisę panaudoti šaunamąjį ginklą prieš asmenis tik aiškiais ir konkrečiais nurodytais atvejais: 1) atremdamas ginkluotą įsiveržimą į Lietuvos Respublikos teritoriją; 2) atremdamas ginkluotus užsienio valstybių diplomatinį ir tarptautinių organizacijų atstovybių ir jų teritorijų, užsienio valstybių konsulinių įstaigų ir jų teritorijų bei šių institucijų vadovų rezidencijų ir jų teritorijų, Lietuvos Respublikos valstybės ar savivaldybės institucijų ar įstaigų ar jų teritorijų, strateginę ar svarbią reikšmę nacionaliniam saugumui turinčių įmonių ar jų teritorijų ir ypatingą strateginę reikšmę ar strateginę reikšmę nacionaliniam saugumui turinčių įrenginių ar jų

teritorijų užpuolimus, šiuos užimtus objektus išlaisvindamas; 3) gindamasis ar gindamas kitą asmenį nuo pradėto ar tiesiogiai gresiančio pavojingo gyvybei ar sveikatai nusikalstamo kėsینimosi; 4) išlaisvindamas įkaitus, užkirsdamas kelią įkaitų pagrobimui arba teroro aktui; 5) sulaikydamas nusikalstamą veiką galimai padariusį asmenį, jeigu kyla neišvengiamas pavojus pareigūno ar kito asmens gyvybei ar sveikatai; 6) sulaikydamas transporto priemonę vairuojantį asmenį, jeigu jos vairuotojas savo veiksmais sudaro neišvengiamą pavojų pareigūno arba kito asmens gyvybei.

6. Nustatyti, kad prieš gyvūną, laivą, orlaivį arba transporto priemonę šaunamasis ginklas galėtų būti panaudotas tik nesukeliant tiesioginio pavojaus asmens gyvybei ir tik jeigu gyvūnas, laivas, orlaivis arba transporto priemonė kelia neišvengiamą pavojų pareigūno ar kitų asmenų gyvybei ar sveikatai.

7. Nustatyti, kad pareigūnai turi būti specialiai parengti ir reguliariai tikrinami, ar jie sugeba veikti situacijose, susijusiose su psichinės, fizinės prievartos, šaunamojo ginklo ar sprogmenų panaudojimu.

3. Derinimas. Įstatymų projektai derinti su Teisingumo ministerija, Aplinkos ir Krašto apsaugos ministerijoms, patikslinti pagal Krašto apsaugos ministerijos, Vyriausybės kanceliarijos Teisės departamento pastabas. Projektai patikslinti pagal 2016-02-10 Vyriausybės pasitarime pateiktas pastabas. Kartu su projektais teikiamas Vyriausybės posėdžio protokolinio sprendimo projektas, kuriame siūloma pavesti atitinkamoms valstybės institucijoms, Seimui priėmus teikiamus įstatymų projektus, peržiūrėti ir kitus įstatymus ir prireikus parengti jų pakeitimo projektus, kad būtų suvienodintas prievartos ir šaunamojo ginklo naudojimo reglamentavimas.

4. Dalykinio vertinimo išvada. Teikiami projektai iš esmės atitinka Vyriausybės darbo reglamento reikalavimus.

Skyriaus patarėja

Aušrina Genienė

Aušrina Genienė, tel. 8 706 63 769, el. p. ausrina.geniene@lr.lt

LIETUVOS RESPUBLIKOS VIDAUS REIKALŲ MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, Šventaragio g. 2, LT-01510 Vilnius,
tel.: (8 5) 271 7154 / 271 7178, faks. (8 5) 271 8551, el. p. bendrasisd@vrm.lt.
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188601464

Lietuvos Respublikos Vyriausybei

2016-02-17 Nr. 1D- 961 (3)

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS FINANSINIŲ NUSIKALTIMŲ TYRIMO TARNYBOS ĮSTATYMO NR. IX-816 7, 15, 17 STRAIPSNIŲ, V SKYRIAUS PAVADINIMO PAKEITIMO IR 16, 18 STRAIPSNIŲ PRIPAŽINIMO NETEKUSIAIS GALIOS ĮSTATYMO, LIETUVOS RESPUBLIKOS POLICIJOS RĖMĖJŲ ĮSTATYMO NR. VIII-800 2 IR 17 STRAIPSNIŲ, ŠEŠTOJO SKIRSNIO PAVADINIMO PAKEITIMO IR 18 STRAIPSNIO PRIPAŽINIMO NETEKUSIU GALIOS ĮSTATYMO, LIETUVOS RESPUBLIKOS POLICIJOS ĮSTATYMO NR. VIII-2048 2, 6, 26, 27 IR 28 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO, LIETUVOS RESPUBLIKOS VADOVYBĖS APSAUGOS ĮSTATYMO NR. IX-1183 2, 12, 22, 23 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR 24, 25, 26 STRAIPSNIŲ PRIPAŽINIMO NETEKUSIAIS GALIOS ĮSTATYMO, LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBĖS SIENOS APSAUGOS TARNYBOS ĮSTATYMO NR. VIII-1996 1¹, 2, 5, 22, 23 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO IR LIETUVOS RESPUBLIKOS VIEŠOJO SAUGUMO TARNYBOS ĮSTATYMO NR. X-813 2, 7, 12, 14 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR 13, 15 IR 16 STRAIPSNIŲ PRIPAŽINIMO NETEKUSIAIS GALIOS ĮSTATYMO PROJEKTŲ PATEIKIMO

Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerija parengė ir, atsižvelgdama į 2016 m. vasario 10 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės pasitarime pateiktas pastabas, teikia svarstyti patikslintus Lietuvos Respublikos finansinių nusikaltimų tyrimo tarnybos įstatymo Nr. IX-816 7, 15, 17 straipsnių, V skyriaus pavadinimo pakeitimo ir 16, 18 straipsnių pripažinimo netekusiais galios įstatymo, Lietuvos Respublikos policijos rėmėjų įstatymo Nr. VIII-800 2 ir 17 straipsnių, šeštojo skirsnio pavadinimo pakeitimo ir 18 straipsnio pripažinimo netekusiu galios įstatymo, Lietuvos Respublikos policijos įstatymo Nr. VIII-2048 2, 6, 26, 27 ir 28 straipsnių pakeitimo įstatymo, Lietuvos Respublikos vadovybės apsaugos įstatymo Nr. IX-1183 2, 12, 22, 23 straipsnių pakeitimo ir 24, 25, 26 straipsnių pripažinimo netekusiais galios įstatymo, Lietuvos Respublikos valstybės sienos apsaugos tarnybos įstatymo Nr. VIII-1996 1¹, 2, 5, 22, 23 straipsnių pakeitimo įstatymo ir Lietuvos Respublikos viešojo saugumo tarnybos įstatymo Nr. X-813 2, 7, 12, 14 straipsnių pakeitimo ir 13, 15 ir 16 straipsnių pripažinimo netekusiais galios įstatymo projektus (toliau – Įstatymų projektai).

Įstatymų projektų parengimo priežastys, tikslai, uždaviniai ir kitos nuostatos išdėstyti Įstatymų projektų aiškinamajame rašte.

Kadangi teisinis reguliavimas nėra keičiamas iš esmės, vadovaujantis Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo 15 straipsnio 1 dalimi, Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo metodikos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. vasario 26 d. nutarimu Nr. 276 „Dėl Sprendimų projektų poveikio vertinimo metodikos patvirtinimo ir įgyvendinimo“, 3 punktu, numatomo teisinio reguliavimo poveikis nevertintas.

Įstatymų projektai skelbiami Lietuvos Respublikos Seimo teisės aktų informacinėje sistemoje, kur pastabas gali teikti visos suinteresuotos institucijos ir visuomenė.

Įstatymų projektus tiesiogiai rengė Vidaus reikalų ministerijos Teisės departamento (direktorius Nerijus Rudaitis, tel. 271 7285, el. p. nerijus.rudaitis@vrm.lt) Teisėkūros ir tarptautinių sutarčių skyriaus (vedėja Indrė Marija Baranauskienė, tel. 271 7105, el. p. indre.baranauskiene@vrm.lt) patarėjas Adomas Puidokas (tel. 271 8838, el. p. adomas.puidokas@vrm.lt).

PRIDEDAMA:

1. Įstatymų projektai, 25 lapai.
2. Įstatymų projektų lyginamieji variantai, 38 lapai.
3. Aiškinamasis raštas, 7 lapai.
4. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo projektas, 1 lapas.
5. Vyriausybės posėdžio protokolo išrašo projektas, 1 lapas.
6. Ministerijų atstovų pasitarimo protokolo išrašo kopija, 1 lapas.

Vidaus reikalų ministras

Saulius Skvernelis

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖ

NUTARIMAS

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS FINANSINIŲ NUSIKALTIMŲ TYRIMO TARNYBOS ĮSTATYMO NR. IX-816 7, 15, 17 STRAIPSNIŲ, V SKYRIAUS PAVADINIMO PAKEITIMO IR 16, 18 STRAIPSNIŲ PRIPAŽINIMO NETEKUSIAIS GALIOS ĮSTATYMO, LIETUVOS RESPUBLIKOS POLICIJOS RĖMĖJŲ ĮSTATYMO NR. VIII-800 2 IR 17 STRAIPSNIŲ, ŠEŠTOJO SKIRSNIO PAVADINIMO PAKEITIMO IR 18 STRAIPSNIO PRIPAŽINIMO NETEKUSIU GALIOS ĮSTATYMO, LIETUVOS RESPUBLIKOS POLICIJOS ĮSTATYMO NR. VIII-2048 2, 6, 26, 27 IR 28 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO, LIETUVOS RESPUBLIKOS VADOVYBĖS APSAUGOS ĮSTATYMO NR. IX-1183 2, 12, 22, 23 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR 24, 25, 26 STRAIPSNIŲ PRIPAŽINIMO NETEKUSIAIS GALIOS ĮSTATYMO, LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBĖS SIENOS APSAUGOS TARNYBOS ĮSTATYMO NR. VIII-1996 1¹, 2, 5, 22, 23 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO IR LIETUVOS RESPUBLIKOS VIEŠOJO SAUGUMO TARNYBOS ĮSTATYMO NR. X-813 2, 7, 12, 14 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR 13, 15 IR 16 STRAIPSNIŲ PRIPAŽINIMO NETEKUSIAIS GALIOS ĮSTATYMO PROJEKTŲ PATEIKIMO LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMUI

2016 m.

d. Nr.

Vilnius

Lietuvos Respublikos Vyriausybė n u t a r i a :

1. Pritarti Lietuvos Respublikos finansinių nusikaltimų tyrimo tarnybos įstatymo Nr. IX-816 7, 15, 17 straipsnių, V skyriaus pavadinimo pakeitimo ir 16, 18 straipsnių pripažinimo netekusiais galios įstatymo, Lietuvos Respublikos policijos rėmėjų įstatymo Nr. VIII-800 2 ir 17 straipsnių, šeštojo skirsnio pavadinimo pakeitimo ir 18 straipsnio pripažinimo netekusiu galios įstatymo, Lietuvos Respublikos policijos įstatymo Nr. VIII-2048 2, 6, 26, 27 ir 28 straipsnių pakeitimo įstatymo, Lietuvos Respublikos vadovybės apsaugos įstatymo Nr. IX-1183 2, 12, 22, 23 straipsnių pakeitimo ir 24, 25, 26 straipsnių pripažinimo netekusiais galios įstatymo, Lietuvos Respublikos valstybės sienos apsaugos tarnybos įstatymo Nr. VIII-1996 1¹, 2, 5, 22, 23 straipsnių pakeitimo įstatymo ir Lietuvos Respublikos viešojo saugumo tarnybos įstatymo Nr. X-813 2, 7, 12, 14 straipsnių pakeitimo ir 13, 15 ir 16 straipsnių pripažinimo netekusiais galios įstatymo projektams ir pateikti juos Lietuvos Respublikos Seimui.

2. Prašyti, atsižvelgdama į siūlomo teisinio reguliavimo aktualumą ir poreikį kuo greičiau nustatyti aiškius ir nedviprasmiškus prievartos, specialiųjų priemonių, šaunamojo ginklo ir sprogmenų panaudojimo pagrindus tam, kad būtų išvengta perteklinio šaunamojo ginklo ir prievartos panaudojimo atvejų, Lietuvos Respublikos Seimo nurodytus įstatymų projektus svarstyti skubos tvarka.

3. Įgalioti vidaus reikalų ministrą Saulių Skvernelį, o jam negalint dalyvauti – vidaus reikalų viceministrą Artūrą Norkevičių atstovauti Lietuvos Respublikos Vyriausybei, svarstant nurodytus įstatymų projektus Lietuvos Respublikos Seime.

Ministras Pirmininkas

Vidaus reikalų ministras

VRM Teisės departamento
direktorius
Nerijus Rudzinskas
2016-02-15

Lietuvos Respublikos
vidaus reikalų ministras
Saulius Skvernelis
2016-02-17

**LIETUVOS RESPUBLIKOS FINANSINIŲ NUSIKALTIMŲ TYRIMO TARNYBOS
ĮSTATYMO NR. IX-816 7, 15, 17 STRAIPSNIŲ, V SKYRIAUS PAKEITIMO IR 16, 18
STRAIPSNIŲ PRIPAŽINIMO NETEKUSIAIS GALIOS ĮSTATYMO, LIETUVOS
RESPUBLIKOS POLICIJOS RĖMĖJŲ ĮSTATYMO NR. VIII-800 2 IR 17 STRAIPSNIŲ,
ŠEŠTOJO SKIRSNIO PAKEITIMO IR 18 STRAIPSNIO PRIPAŽINIMO NETEKUSIU
GALIOS ĮSTATYMO, LIETUVOS RESPUBLIKOS POLICIJOS ĮSTATYMO NR. VIII-
2048 2, 6, 26, 27 IR 28 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO, LIETUVOS
RESPUBLIKOS VADOVYBĖS APSAUGOS ĮSTATYMO NR. IX-1183 2, 12, 22, 23
STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR 24, 25, 26 STRAIPSNIŲ PRIPAŽINIMO NETEKUSIAIS
GALIOS ĮSTATYMO, LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBĖS SIENOS APSAUGOS
TARNYBOS ĮSTATYMO NR. VIII-1996 1¹, 2, 5, 22, 23 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO
ĮSTATYMO IR LIETUVOS RESPUBLIKOS VIEŠOJO SAUGUMO TARNYBOS
ĮSTATYMO NR. X-813 2, 7, 12, 14 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR 13, 15 IR 16
STRAIPSNIŲ PRIPAŽINIMO NETEKUSIAIS GALIOS ĮSTATYMO PROJEKTŲ
AIŠKINAMASIS RAŠTAS**

1. Įstatymų projektų rengimą paskatinusios priežastys, parengtų projektų tikslai ir uždaviniai

Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos (toliau – Konvencija) 2 straipsnyje („Teisė į gyvybę“) nustatyta, kad kiekvieno asmens teisė į gyvybę saugoma įstatymu. Negalima tyčia atimti niekieno gyvybės, nebent yra vykdomas teismo nuosprendis dėl nusikaltimo, už kurį tokia bausmę nustato įstatymas. Gyvybės atėmimas nėra laikomas šio straipsnio pažeidimu, jeigu tai padaroma panaudojant ne daugiau jėgos, negu neišvengiamai būtina: a) ginant kiekvieną asmenį nuo neteisėto smurto; b) siekiant teisėtai sulaikyti arba sutrukdyti teisėtai kalinamam asmeniui pabėgti; c) imantis teisėtų veiksmų siekiant numalšinti riaušes ar sukilimą.

Lietuvos Respublikos Konstitucijos 19 straipsnyje nustatytas žmogaus teisės į gyvybę apsaugos principas; 21 straipsnyje garantuojamas žmogaus asmens neliečiamumas. Šių vertybių gynimas susijęs ir su Lietuvos Respublikos tarptautinių įsipareigojimų pagal Konvenciją įgyvendinimu. Europos Žmogaus Teisių Teismo (toliau – EŽTT) praktikoje pagal Konvencijos 2 straipsnį (pvz., *Giuliani and Gaggio v. Italy*, no. 23458/02, *judgment of 24 March 2011*) nustatyta, kad pagal šią nuostatą valstybėms kyla tiek negatyvioji, tiek pozityvioji pareiga. Negatyvioji pareiga draudžia valstybės pareigūnams neteisėtai atimti gyvybę. Pozityvioji pareiga pagal Konvencijos 2 straipsnį reikalauja, kad valstybės ne tik susilaikytų nuo neteisėto gyvybės atėmimo, bet ir imtųsi reikiamų priemonių apsaugoti jų jurisdikcijoje esančių asmenų gyvybes: nustatytą tinkamą teisinę ir administracinę bazę apibrėžiant ribotas aplinkybes, kuriomis teisėsaugos pareigūnai gali panaudoti jėgą ir šaunamąjį ginklą, taip pat tinkamų ir veiksmingų garantijų nuo savivalės bei piktnaudžiavimo jėga ir net nuo išvengiamų atsitiktinumų sistemą.

EŽTT sprendimuose (*Giuliani and Gaggio v. Italy*, no. 23458/02, judgment of 24 March 2011) nustatyta, kad Konvencijos 2 straipsnio 2 dalies nuostatos rodo, jog tam tikromis aplinkybėmis pareigūnų mirtiną grėsmę keliančios jėgos panaudojimas gali būti pateisinamas, tačiau turi būti panaudota ne daugiau jėgos, negu neišvengiamai būtina siekiant vieno iš a, b ar c punktuose nustatytų tikslų. Jėgos panaudojimas turi būti griežtai proporcingas šiems tikslams. Aplinkybės, kuriomis gyvybės atėmimas gali būti pateisinamas, turi būti aiškinamos griežtai (siaurai). Valstybės pareigūnų jėgos panaudojimas siekiant vieno Konvencijos 2 straipsnio 2 dalyje nustatytų tikslų gali būti pateisinamas tuo atveju, kai remiasi sąžiningu įsitikinimu, kuris, esant svarių priežasčių, laikomas priimtiniu įvykių metu, bet vėliau pasirodo buvęs klaidingas. Priešingu atveju kiltų nereali našta valstybei ir jos teisėsaugos pareigūnams, vykdančioms pareigas, galbūt pakenkiant jų ar kitų asmenų gyvybėms.

Potencialiai mirtinų ginklų panaudojimas neišvengiamai sukelia pavojų žmogaus gyvybei, net kai yra taisyklės šiam pavojui sumažinti. Dėl to aiškindamas principą, kad policijos pareigūnų mirtiną grėsmę keliančią jėgą panaudoti galima tik tuo atveju, kai tai „neišvengiamai būtina“, EŽTT laikosi pozicijos, kad iš esmės tokios būtinybės negali būti, jeigu yra žinoma, jog sulaikomas asmuo nekelia pavojaus gyvybei arba sveikatai ir nėra įtariamas padaręs smurtinį nusikaltimą, netgi jeigu nepanaudojus mirtiną grėsmę keliančios jėgos bus prarasta galimybė jį sulaikyti (*McCann and Others*, no. 18984/91, judgment of 27 September 1995; *Makaratzis v. Greece*; *Nachova and Others v. Bulgaria* [GC], nos. 43577/98 and 43579/98, judgment of 6 July 2005; *Tzekov c. Bulgarie*, no. 45500/99, arrêt du 23 février 2006; *Juozaitienė ir Bikulčius v. Lithuania*, nos. 70659/01 ir 74371/01, 24 April 2008; *Wasilewska and Kałucka v. Poland*, nos. 28975/04 and 33406/04, judgment of 23 February 2010; *Vlaevi c. Bulgarie*, nos. 272/05 et 890/05, arrêt du 2 septembre 2010; *Heikkinen v. Finland*, no. 22102/09, decision of 22 March 2011). EŽTT nuomone, teisėto sulaikymo tikslas atsižvelgiant į imperatyviąją būtinybę išsaugoti gyvybę kaip pagrindinę vertybę negali pateisinti pavojaus žmogaus gyvybei sukėlimo tuo atveju, kai sulaikomas asmuo padarė nesmurtinę veiką ir nekelia niekam grėsmės. Bet koks kitas požiūris būtų nesuderinamas su visuotinai pripažįstamais pagrindiniais demokratinės visuomenės principais (*Nachova and Others v. Bulgaria*, nos. 43577/98 and 43579/98, judgment of 26 February 2004). Nors smurtas tiesiogiai nurodomas kaip potencialiai mirtinos jėgos panaudojimo sąlyga tik Konvencijos 2 straipsnio 2 dalies a ir c punktuose (juose nustatytas jėgos panaudojimas atitinkamai ginant kiekvieną asmenį nuo neteisėto smurto ir siekiant numalšinti riaušes ar sukilimą), griežto proporcingumo principas, nustatytas Konvencijos 2 straipsnyje, negali būti aiškinamas atsietai nuo šios nuostatos tikslo – gyvybės apsaugos. Tai suponuoja, kad analogiška sąlyga taikoma ir Konvencijos 2 straipsnio 2 dalies b punkte išvardytiems atvejams (*ibid*).

Įvertinus Lietuvos Respublikos finansinių nusikaltimų tyrimo tarnybos, Lietuvos Respublikos policijos rėmėjų, Lietuvos Respublikos policijos veiklos, Lietuvos Respublikos vadovybės apsaugos, Lietuvos Respublikos valstybės sienos apsaugos tarnybos, Lietuvos Respublikos viešojo saugumo tarnybos įstatymų nuostatas, reglamentuojančias galimos prievartos panaudojimo pagrindus ir sąlygas, darytina išvada, kad pirmiau nurodytuose teisės aktuose nedetalizuotos prievartos rūšys

(fizinė, psichinė), ne visuose teisės aktuose yra specialiųjų priemonių sąvokos, nėra baigtinio specialiųjų priemonių sąrašo, visuose šiuose įstatymuose nustatyti nevienodi specialiųjų priemonių, šaunamojo ginklo ir sprogstamųjų medžiagų panaudojimo pagrindai.

Dėl pirmiau nurodytų teisės aktų reguliavimo nevienodumo ir netikslumo teisėsaugos pareigūnams atsiranda prielaidos ir sąlygos netinkamai pasirinkti naudojamos prievartos rūšį ir laipsnį (pavojingumą), nenaudoti alternatyvių, proporcingų, ginant panašios svarbos vertybes, priemonių, kurios gali būti naudojamos vietoj šaunamojo ginklo.

Lietuvos Respublikos finansinių nusikaltimų tyrimo tarnybos įstatymo Nr. IX-816 7, 15, 17 straipsnių, V skyriaus pavadinimo pakeitimo ir 16, 18 straipsnių pripažinimo netekusiais galios įstatymo, Lietuvos Respublikos policijos rėmėjų įstatymo Nr. VIII-800 2 ir 17 straipsnių, šeštojo skirsnio pavadinimo pakeitimo ir 18 straipsnio pripažinimo netekusiu galios įstatymo, Lietuvos Respublikos policijos įstatymo Nr. VIII-2048 2, 6, 26, 27 ir 28 straipsnių pakeitimo įstatymo, Lietuvos Respublikos vadovybės apsaugos įstatymo Nr. IX-1183 2, 12, 22, 23 straipsnių pakeitimo ir 24, 25, 26 straipsnių pripažinimo netekusiais galios įstatymo, Lietuvos Respublikos valstybės sienos apsaugos tarnybos įstatymo Nr. VIII-1996 1¹, 2, 5, 22, 23 straipsnių pakeitimo įstatymo ir Lietuvos Respublikos viešojo saugumo tarnybos įstatymo Nr. X-813 2, 7, 12, 14 straipsnių pakeitimo ir 13, 15 ir 16 straipsnių pripažinimo netekusiais galios įstatymo projektais (toliau – Įstatymų projektai) siekiama, atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos finansinių nusikaltimų tyrimo tarnybos, Lietuvos Respublikos policijos veiklos, Lietuvos Respublikos vadovybės apsaugos, Lietuvos Respublikos valstybės sienos apsaugos tarnybos, Lietuvos Respublikos viešojo saugumo tarnybos pareigūnų vykdomas funkcijas ir teisėsaugos institucijų uždavinius, nustatyti galimų prievartos rūšių (fizinės, psichinės) ir specialiųjų priemonių sąvokas, suvienodinti specialiųjų priemonių panaudojimo pagrindus, kad būtų užtikrintas prievartos priemonių (šaunamųjų ginklų, sprogmenų) naudojimo teisėtumo sąlygos.

2. Įstatymų projektų iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai

Įstatymų projektus parengė Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerija.

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami įstatymų projektuose aptarti teisiniai santykiai

Šiuo metu Lietuvos Respublikos finansinių nusikaltimų tyrimo tarnybos, Lietuvos Respublikos policijos veiklos, Lietuvos Respublikos vadovybės apsaugos, Lietuvos Respublikos valstybės sienos apsaugos tarnybos, Lietuvos Respublikos viešojo saugumo tarnybos įstatymai psichinės prievartos, fizinės jėgos, specialiųjų priemonių ir šaunamojo ginklo panaudojimą reglamentuoja skirtingai. Įstatymų normos nevisiškai atitinka Europos Žmogaus Teisių Teismo formuojamą praktiką. Galiojančiose nuostatose nėra aiškios specialiųjų priemonių sąvokos, nustatomi skirtingi psichinės, fizinės prievartos, specialiųjų priemonių ir šaunamojo ginklo panaudojimo sąlygos ir pagrindai. Nustatytos sąlygos ir pagrindai sudaro prielaidas panaudoti

perteklinę prievartą. Pavyzdžiui: Lietuvos Respublikos valstybės sienos apsaugos tarnybos įstatymo 23 straipsnio 1 dalies 3 punktas leidžia šaunamąjį ginklą panaudoti sulaikant transporto priemonę „<...> jeigu jos vairuotojas <...> nepaklūsta išankstiniams aiškiai išreikštiems pareigūno reikalavimams sustoti <...>“, Lietuvos Respublikos finansinių nusikaltimų tarnybos įstatymo 17 straipsnio 2 dalies 2 punktas šaunamąjį ginklą leidžia naudoti sulaikant „nusikalstamą veiką padariusį asmenį, kuris aktyviais veiksmais vengia sulaikymo, jeigu kitaip jo neįmanoma sulaikyti <...>“, Lietuvos Respublikos policijos įstatymo 28 straipsnio 1 dalis šaunamąjį ginklą panaudoti leidžia, kai „kita prievarta yra neveiksminga ar negalima ir yra šio įstatymo 27 straipsnio 1 dalyje nustatyti pagrindai“, t. y. „prieš asmenį, kai šis <...> artinasi prie pareigūno ir neklauso reikalavimo laikytis nurodyto atstumo“ (27 straipsnio 1 dalies 8 punktas), „patekdamas į patalpas ar transporto priemonę, kad sulaikytų asmenį <...> padariusį administracinę teisės pažeidimą (nusižengimą)“ (27 straipsnio 1 dalies 9 punktas), „prieš transporto priemonę, kai jos vairuotojas nepakluso pareigūno aiškiai išreikštam reikalavimui sustoti“ (27 straipsnio 1 dalies 5 punktas), „<...> atvesdindamas asmenį, padariusį nusikalstamą veiką ar administracinę teisės pažeidimą (nusižengimą) ar įtariamą jų padarymu“ (27 straipsnio 1 dalies 2 punktas).

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama

Įstatymų projektais siekiama:

1. Tikslinti psichinės ir fizinės prievartos sąvokas; aiškiai nustatyti pagrindus, kada naudojama psichinė prievarta, o kokiais atvejais galima naudoti ir fizinę prievartą. Siūloma nustatyti, kad pareigūnas turi teisę panaudoti prievartą tik esant tarnybiniam būtinumui ir tik tiek, kiek to reikia tarnybinei pareigai įvykdyti. Fizinė prievarta ir specialiosios priemonės turėtų būti naudojamos tik tada, kai psichinė prievarta buvo neveiksminga arba negalima.

2. Tikslinti specialiųjų priemonių sąvoką. Siūloma nustatyti, kad specialiosios priemonės – tiesioginio pavojaus asmens gyvybei nekeliančios priemonės, kuriomis siekiama atgrasyti galimus teisės pažeidėjus, nustumti arba išsklaidyti minią, sulaikyti arba pažymėti administracinius nusižengimus ar nusikalstamas veikas padariusius (galimai padariusius) asmenis, šiuos asmenis pristatyti į atitinkamą įstaigą, priverstinai sustabdyti transporto priemones ar jas pažymėti, priverstinai patekti į teritorijas, patalpas ar transporto priemones, atremti neteisėtą kėsinimąsi, taip pat ardyti šiems veiksams kliudančius objektus.

3. Atsižvelgiant į Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos 2 straipsnio („Teisė į gyvybę“), Lietuvos Respublikos Konstitucijos 19 ir 21 straipsniuose nustatytus žmogaus teisės į gyvybę apsaugos ir žmogaus asmens neliečiamumo principus, Europos Žmogaus Teisių Teismo, Lietuvos Respublikos Aukščiausiojo Teismo formuojamą praktiką, nustatyti aiškius ir nedviprasmiškus šaunamojo ginklo panaudojimo pagrindus; reglamentuoti, kad šaunamasis ginklas ir sprogmenys gali būti panaudoti tik išimtiniais atvejais, kai tai neišvengiamai būtina, taip pat nustatyti, kad šaunamojo ginklo panaudojimas būtų laipsniškas, t. y. jis naudojamas, kai kitos

prievartos priemonės yra neveiksmingos arba kai kitų prievartos priemonių neįmanoma panaudoti dėl kylančio pavojaus gyvybei ar sveikatai.

4. Nustatyti, kad šaunamasis ginklas galėtų būti naudojamas kaip specialioji priemonė – iššaukiant į specialiųjų priemonių specifikaciją įtrauktus užtaisus, kurių sukeliamas poveikis sukurtas nesukelti tiesioginio pavojaus nei asmens, kurio atžvilgiu naudojamas šaunamasis ginklas, nei kitų asmenų gyvybei.

5. Nustatyti, kad pareigūnas turi teisę panaudoti šaunamąjį ginklą prieš asmenis tik aiškiais ir konkrečiais nurodytais atvejais: 1) atremdamas ginkluotą įsiveržimą į Lietuvos Respublikos teritoriją; 2) atremdamas ginkluotus užsienio valstybių diplomatinių ir tarptautinių organizacijų atstovybių ir jų teritorijų, užsienio valstybių konsulinių įstaigų ir jų teritorijų bei šių institucijų vadovų rezidencijų ir jų teritorijų, Lietuvos Respublikos valstybės ar savivaldybės institucijų ar įstaigų ar jų teritorijų, strateginę ar svarbią reikšmę nacionaliniam saugumui turinčių įmonių ar jų teritorijų ir ypatingą strateginę reikšmę ar strateginę reikšmę nacionaliniam saugumui turinčių įrenginių ar jų teritorijų užpuolimus, šiuos užimtus objektus išlaisvindamas; 3) gindamasis ar gindamas kitą asmenį nuo pradėto ar tiesiogiai gresiančio pavojingo gyvybei ar sveikatai nusikalstamo kėsینimosi; 4) išlaisvindamas įkaitus, užkirsdamas kelią įkaitų pagrobimui arba teroro aktui; 5) sulaikydamas nusikalstamą veiką galimai padariusį asmenį, jeigu kyla neišvengiamas pavojus pareigūno ar kito asmens gyvybei ar sveikatai; 6) sulaikydamas transporto priemonę vairuojantį asmenį, jeigu jos vairuotojas savo veiksmais sudaro neišvengiamą pavojų pareigūno arba kito asmens gyvybei.

6. Nustatyti, kad prieš gyvūną, laivą, orlaivį arba transporto priemonę šaunamasis ginklas galėtų būti panaudotas tik nesukeliant tiesioginio pavojaus asmens gyvybei ir tik jeigu gyvūnas, laivas, orlaivis arba transporto priemonė kelia neišvengiamą pavojų pareigūno ar kitų asmenų gyvybei ar sveikatai.

7. Nustatyti, kad pareigūnai turi būti specialiai parengti ir reguliariai tikrinami, ar jie sugeba veikti situacijose, susijusiose su psichinės, fizinės prievartos, šaunamojo ginklo ar sprogmenų panaudojimu.

8. Siekiant gerinti vidaus reikalų srities pareigūnų bendradarbiavimą užtikrinant viešąją tvarką ir gyventojų saugumą Įstatymų projektais nustatytą reguliavimą siūloma papildyti nuostata, suteikiančia galimybę vidaus reikalų centrinių įstaigų vadovų prašymu padėti atlikti vidaus reikalų įstaigoms pavestas funkcijas. (Pareigūnų pasitelkimo tvarką ir konkrečias užduotis nustatys vidaus reikalų ministras.) Tokia nuostata šiuo metu išdėstyta Lietuvos Respublikos viešojo saugumo tarnybos įstatyme.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai, galimos neigiamos priimtų įstatymų pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta

Kadangi teisinis reguliavimas nėra keičiamas iš esmės, vadovaujantis Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo 15 straipsnio 1 dalimi, numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo metodikos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. vasario 26 d. nutarimu

Nr. 276 „Dėl Sprendimų projektų poveikio vertinimo metodikos patvirtinimo ir įgyvendinimo“, 4 punktu, numatomo teisinio reguliavimo poveikis nevertintas.

Priėmus Įstatymų projektus neigiamų pasekmių nenumatoma.

6. Kokią įtaką įstatymai turės kriminogeninei situacijai, korupcijai

Įstatymų projektai neigiamos įtakos kriminogeninei situacijai ir korupcijai neturės.

7. Kaip įstatymų įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai

Įstatymai nesusiję su įtaka verslo sąlygoms ir jo plėtra.

8. Įstatymų inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios

Įstatymų projektais siūloma keisti vidaus reikalų srities pareigūnų prievartos, specialiųjų priemonių, šaunamojo ginklo ir sprogmenų panaudojimo teisinius pagrindus nustatančias nuostatas. Atsižvelgiant į valstybės pareigą užtikrinti žmogaus teisių apsaugą ir tai, kad visų valstybės pareigūnų naudojama prievarta turėtų būti naudojama remiantis tais pačiais pagrindais, Lietuvos Respublikos Seimui priėmus Įstatymų projektus, valstybės institucijoms siūlytina pagal kompetenciją peržiūrėti atitinkamų įstatymų nuostatas, reglamentuojančias prievartos ir šaunamojo ginklo naudojimą, ir, esant būtinybei, parengti bei teisės aktų nustatyta tvarka pateikti atitinkamus reikiamų įstatymų pakeitimų projektus.

9. Ar įstatymų projektai parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o įstatymų projektų sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka

Įstatymų projektai parengti laikantis nustatytų reikalavimų.

10. Ar įstatymų projektai atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus

Įstatymų projektų nuostatos Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatomis ir Europos Sąjungos dokumentams neprieštarauja.

11. Jeigu įstatymams įgyvendinti reikia įstatymų įgyvendinamųjų teisės aktų, kas ir kada juos turėtų priimti.

Priėmus įstatymus vidaus reikalų ministrui reikės nustatyti:

1. Pareigūnų parengimo ir sugebėjimo veikti situacijose susijusiose su psichinės, fizinės prievartos bei šaunamojo ginklo ir sprogmenų panaudojimu tikrinimo tvarką.

2. Specialiųjų priemonių specifikaciją ir panaudojimo tvarką.
3. Pareigūnų pasitelkimo tvarką.

12. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymams įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais)

Įstatymų projektų nuostatomis įgyvendinti papildomų valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų nereikės.

13. Įstatymų projektų rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados

Įstatymų projektų rengimo metu specialistų vertinimų ir išvadų negauta.

14. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiems projektams įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis

„Prievara“, „specialiosios priemonės“, „šaunamasis ginklas“, „pareigūnai“.

15. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai

Dėl Įstatymų projektų svarstymo skubos tvarka: Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatos ir Europos Žmogaus Teisių Teismo praktika reikalauja, kad valstybės ne tik susilaikytų nuo neteisėto gyvybės atėmimo, bet ir imtųsi reikiamų priemonių apsaugoti jų jurisdikcijoje esančių asmenų gyvybes: nustatytą tinkamą teisinę ir administracinę bazę apibrėždamos ribotas aplinkybes, kuriomis teisėsaugos pareigūnai gali panaudoti prievartą ir šaunamąjį ginklą. Šiuo metu galiojančios nuostatos yra neaiškios, o nustatytos sąlygos ir pagrindai sudaro prielaidas panaudoti perteklinę prievartą. Siūlomas teisinis reguliavimas yra itin aktualus, nes egzistuoja neatidėliotinas poreikis užtikrinti tinkamas prievartos priemonių naudojimo teisėtumo sąlygas bei nustatyti aiškius ir nedviprasmiškus prievartos, specialiųjų priemonių, šaunamojo ginklo ir sprogmenų panaudojimo pagrindus.

Lietuvos Respublikos
vidaus reikalų ministras

Saulius Skvernelis

Projektas

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
FINANSINIŲ NUSIKALTIMŲ TYRIMO TARNYBOS ĮSTATYMO NR. IX-816 7, 15, 17
STRAIPSNIŲ, V SKYRIAUS PAVADINIMO PAKEITIMO IR 16, 18 STRAIPSNIŲ
PRIPAŽINIMO NETEKUSIAIS GALIOS
ĮSTATYMAS**

2016 m.

d. Nr.

Vilnius

1 straipsnis. 7 straipsnio pakeitimas

1. Papildyti 7 straipsnį nauju 12 punktu:

„12) vidaus reikalų centrinių įstaigų vadovų prašymu padeda atlikti vidaus reikalų įstaigoms pavestas funkcijas. Tarnybos pareigūnų pasitelkimo tvarką ir konkrečias užduotis nustato vidaus reikalų ministras.“

2. Buvusį 12 punktą laikyti 13 punktu.

2 straipsnis. V skyriaus pavadinimo pakeitimas

Pakeisti V skyriaus pavadinimą ir jį išdėstyti taip:

**„V SKYRIUS
ŠAUNAMŲJŲ GINKLŲ, FIZINĖS IR PSICHINĖS
PRIEVARTOS PANAUDOJIMAS“.**

3 straipsnis. 15 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 15 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„15 straipsnis. Prievartos naudojimo sąlygos

1. Tarnybos pareigūnas turi teisę panaudoti prievartą tik esant tarnybiniam būtinumui ir tik tiek, kiek to reikia tarnybinei pareigai įvykdyti. Tarnybos pareigūnas naudoti prievartą privalo adekvačiai esamoms aplinkybėms ir proporcingai esamam pavojui, atsižvelgdamas į konkrečią situaciją, teisės pažeidimo pobūdį, intensyvumą ir individualias pažeidėjo savybes. Fizinė prievarta naudojama tik tada, kai psichinė prievarta buvo neveiksminga arba kai bet koks delsimas kelia pavojų Tarnybos pareigūno ar kito asmens gyvybei ar sveikatai.

2. Prievarta šiame Įstatyme suprantama kaip Tarnybos veiklos metodas, kuriuo siekiama įgyvendinti Tarnybai pavestus uždavinius ir kuris taikomas, kai nevykdomi Tarnybos pareigūno reikalavimai ar nurodymai arba siekiama išvengti pavojaus.

3. Fizinė prievarta, Psichinė prievarta ir Specialiosios priemonės šiame Įstatyme suprantamos taip, kaip jos apibrėžtos Lietuvos Respublikos policijos įstatyme.

4. Šaunamieji ginklai šiame Įstatyme suprantami taip, kaip jie apibrėžti Lietuvos Respublikos ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatyme.

5. Psichinę prievartą Tarnybos pareigūnas turi teisę panaudoti šio straipsnio 6, 7 dalyse arba šio Įstatymo 17 straipsnio 2 dalyje išvardytais atvejais.

6. Fizinę prievartą Tarnybos pareigūnas turi teisę panaudoti šiais atvejais:

1) apsisaugodamas ar apsaugodamas kitus asmenis nuo gresiančio pavojaus gyvybei ar sveikatai;
2) asmenims vengiant vykdyti pareigūnų reikalavimus ar nurodymus (siekiant priversti asmenis paklusti), taip pat asmenis sulaikydamas (jeigu asmenys priešinasi);

3) atremdamas kėsiniimąsi į šaunamąjį ginklą, specialiąsias priemones, ryšio priemones ir siekdamas šiuos objektus susigrąžinti;

4) atremdamas statinių (įskaitant pavienes patalpas), transporto priemonių ar kito turto, teritorijų užpuolimus arba šiuos užimtus objektus išlaisvindamas;

5) patekdamas į teritorijas, patalpas ar transporto priemones per kratą ar poėmį, taip pat jeigu jose, turimais duomenimis, gali slėptis asmenys, galimai padarę administracinius nusižengimus ar nusikalstamas veikas;

6) stabdydamas transporto priemonę, laivą ar orlaivį (esant tarnybiniam būtinumui);

7) užkirsdamas kelią administraciniams nusižengimams ar nusikalstamoms veikoms.

7. Tarnybos pareigūnas turi teisę naudoti antrankius ir surišimo priemones:

1) prieš agresyvius ar linkusius save žaloti asmenis;

2) pristatydamas į policijos įstaigą, kitą instituciją ar įstaigą bėgti linkusius administracinius nusižengimus ar nusikalstamas veikas padariusius (galimai padariusius) asmenis, atlikdamas minėtų asmenų apžiūrą.

8. Tarnybos pareigūnas turi teisę transporto priemone stabdyti kitą transporto priemonę ją blokuodamas. Jeigu stabdoma transporto priemonė ar joje esantys asmenys savo veiksmais kelia neišvengiamą pavojų Tarnybos pareigūno ar kito asmens gyvybei ar sveikatai, Tarnybos pareigūnas turi teisę kita transporto priemone ar tam skirta specialiąja priemone stabdomą transporto priemonę taranuoti. Jei Tarnybos pareigūnas, vairuojantis transporto priemonę, blokuoja arba taranuoja kitą transporto priemonę ir dėl to kyla pavojus asmenų gyvybei ar sveikatai, po tokių veiksmų jis turi imtis priemonių šių veiksmų padariniams pašalinti.

9. Tarnybos pareigūnas kaip specialiąją priemonę turi teisę panaudoti šaunamąjį ginklą, iššaudamas į specialiųjų priemonių specifikaciją įtrauktus užtaisus, kurių sukeliamas poveikis sukurtas nesukelti tiesioginio pavojaus nei asmens, kurio atžvilgiu naudojamas šaunamasis ginklas, nei kitų asmenų gyvybei.

10. Nesant neišvengiamo pavojaus Tarnybos pareigūnų ar kitų asmenų gyvybei ar sveikatai specialiąsias priemones (išskyrus antrankius ir surišimo priemones) naudoti draudžiama:

1) prieš asmenis, jei akivaizdu arba Tarnybos pareigūnui žinoma, kad šie asmenys neįgalieji;

2) prieš asmenis, turinčius neliečiamybės teisę;

3) prieš moteris, jei akivaizdu arba Tarnybos pareigūnui žinoma, kad jos nėščios;

4) prieš nepilnamečius asmenis, jei jų išvaizda atitinka amžių.

11. Tarnybos pareigūnas, panaudojęs psichinę ar fizinę prievartą ir taip sukėlęs pavojų asmens gyvybei ar sveikatai, asmeniui turi suteikti reikalingą neatidėliotiną medicinos ar kitą būtinąją pagalbą bei imtis kitų reikalingų priemonių pavojingiems savo veiksmų padariniams pašalinti. Apie Tarnybos pareigūno panaudotą fizinę ar psichinę prievartą, jei tai lėmė asmens mirtį arba gyvybei pavojingą kūno sužalojimą, nedelsiant pranešama prokurorui.

12. Tarnybos pareigūnai turi būti specialiai parengti ir reguliariai tikrinami, ar jie sugeba veikti situacijose, susijusiose su psichinės ar fizinės prievartos panaudojimu. Tarnybos pareigūnų parengimo ir tikrinimo tvarką nustato vidaus reikalų ministras.

13. Specialiųjų priemonių specifikaciją ir panaudojimo tvarką nustato vidaus reikalų ministras.“

4 straipsnis. 16 straipsnio pripažinimas netekusiu galios

Pripažinti netekusiu galios 16 straipsnį.

5 straipsnis. 17 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 17 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„17 straipsnis. Šaunamojo ginklo naudojimas

1. Šaunamasis ginklas gali būti panaudotas tik išimtiniais atvejais, kai tai neišvengiamai būtina, ir tada, kai psichinė ar fizinė prievarta buvo neveiksminga arba kyla neišvengiamas pavojus asmeniui gyvybei ar sveikatai.

2. Tarnybos pareigūnas turi teisę panaudoti šaunamąjį ginklą prieš asmenį šiais atvejais:

- 1) atremdamas ginkluotą įsiveržimą į Lietuvos Respublikos teritoriją,
- 2) atremdamas ginkluotus užsienio valstybių diplomatinių ir tarptautinių organizacijų atstovybių ir jų teritorijų, užsienio valstybių konsulinių įstaigų ir jų teritorijų bei šių institucijų vadovų rezidencijų ir jų teritorijų, Lietuvos Respublikos valstybės ar savivaldybės institucijų ar įstaigų ar jų teritorijų, strateginę ar svarbią reikšmę nacionaliniam saugumui turinčių įmonių ar jų teritorijų ir ypatingą strateginę reikšmę ar strateginę reikšmę nacionaliniam saugumui turinčių įrenginių ar jų teritorijų užpuolimus;

3) gindamasis ar gindamas kitą asmenį nuo pradėto ar tiesiogiai gresiančio pavojingo gyvybei ar sveikatai nusikalstamo kėsینimosi;

4) sulaikydamas nusikalstamą veiką galimai padariusį asmenį, jeigu kyla neišvengiamas pavojus Tarnybos pareigūno ar kito asmens gyvybei ar sveikatai;

5) sulaikydamas transporto priemonę vairuojantį asmenį, jeigu jos vairuotojas savo veiksmais sudaro neišvengiamą pavojų Tarnybos pareigūno arba kito asmens gyvybei.

3. Tarnybos pareigūnas, nesukeldamas tiesioginio pavojaus asmeniui gyvybei, turi teisę panaudoti šaunamąjį ginklą prieš gyvūną, laivą, orlaivį arba transporto priemonę, jei kyla neišvengiamas pavojus pareigūno ar kitų asmenų gyvybei ar sveikatai.

4. Ketindamas naudoti šaunamąjį ginklą, Tarnybos pareigūnas privalo įspėti apie tokį ketinimą, suteikdamas asmeniui galimybę įvykdyti teisėtus reikalavimus, išskyrus atvejus, kai delsimas kelia neišvengiamą pavojų Tarnybos pareigūno ar kito asmens gyvybei ar sveikatai, arba toks įspėjimas yra neįmanomas.

5. Tarnybos pareigūnas, nesukeldamas pavojaus įstatymų saugomoms vertybėms, turi teisę iššauti iš šaunamojo ginklo, kai būtina duoti pavojaus signalą, išsikviesti pagalbą.

6. Nesant neišvengiamo pavojaus Tarnybos pareigūno ar kitų asmenų gyvybei ar sveikatai šaunamąjį ginklą panaudoti draudžiama:

1) žmonių susibūrimo vietose, jeigu dėl to gali nukentėti pašaliniai asmenys, išskyrus šio straipsnio 2 dalies 1 ir 2 punktuose nurodytus atvejus;

2) patalpose, kuriose yra sprogstamųjų medžiagų, lengvai užsidegančių medžiagų, galinčių sukelti pavojų asmens gyvybei bei sveikatai ar visuomenės saugumui.

7. Tarnybos pareigūnas, panaudojęs šaunamąjį ginklą ir taip sukėlęs pavojų asmens gyvybei ar sveikatai, asmeniui turi suteikti reikalingą neatidėliotiną medicinos ar kitą būtinąją pagalbą bei imtis kitų reikalingų priemonių pavojingiems savo veiksmų padariniams pašalinti. Apie Tarnybos pareigūno panaudotą šaunamąjį ginklą ar prievartą, jei tai lėmė asmens mirtį arba kūno sužalojimą, nedelsiant pranešama prokurorui.

8. Tarnybos pareigūnai turi būti specialiai parengti ir reguliariai tikrinami, ar jie sugeba veikti situacijose, susijusiose su šaunamojo ginklo panaudojimu. Tarnybos pareigūnų parengimo ir tikrinimo tvarką nustato vidaus reikalų ministras.

9. Šio straipsnio 1–3 dalys ir 6 dalies 1 punktas netaikomi tais atvejais, kai šaunamasis ginklas naudojamas kaip specialioji priemonė.“

6 straipsnis. 18 straipsnio pripažinimas netekusiu galios

Pripažinti netekusiu galios 18 straipsnį.

7 straipsnis. Pasiūlymas Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministrui ir įstatymo įsigaliojimas

1. Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministras iki šio įstatymo įsigaliojimo priima šiam įstatymui įgyvendinti reikalingus teisės aktus.

2. Šis įstatymas, išskyrus šio straipsnio 1 dalį, įsigalioja 2016 m. birželio 1 d.

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

Respublikos Prezidentas

VRM Teisės departamento
direktorius
Nerijus Budaitis
2016-02-15

Lietuvos Respublikos
vidaus reikalų ministras
Saulius Skvernelis
2016-02-17

LIETUVOS RESPUBLIKOS
FINANSINIŲ NUSIKALTIMŲ TYRIMO TARNYBOS ĮSTATYMO NR. IX-816 7, 15, 17
STRAIPSNIŲ, V SKYRIAUS PAVADINIMO PAKEITIMO IR 16, 18 STRAIPSNIŲ
PRIPAŽINIMO NETEKUSIAIS GALIOS
ĮSTATYMAS

2016 m. d. Nr.
Vilnius

1 straipsnis. 7 straipsnio pakeitimas

1. Papildyti 7 straipsnį nauju 12 punktu:

„12) vidaus reikalų centrinių įstaigų vadovų prašymu padeda atlikti vidaus reikalų įstaigoms pavestas funkcijas. Tarnybos pareigūnų pasitelkimo tvarką ir konkrečias užduotis nustato vidaus reikalų ministras.“

2. Buvusį 12 punktą laikyti 13 punktu.

2 straipsnis. V skyriaus pavadinimo pakeitimas

Pakeisti V skyriaus pavadinimą ir jį išdėstyti taip:

„V SKYRIUS
ŠAUNAMŲJŲ GINKLŲ, FIZINĖS IR KITOKIOS PSICHINĖS
PRIEVARTOS PANAUDOJIMAS“.

3 straipsnis. 15 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 15 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

~~„15 straipsnis. Prievartos rūšys ir jos panaudojimo atvejai~~

~~1. Tarnybos pareigūnas turi teisę panaudoti prievartą, kai būtina užkirsti kelią teisės pažeidimams, sulaikyti juos padariusius asmenis ir kitais atvejais saugant bei ginant asmens, visuomenės, valstybės teisėtus interesus. Prievartos rūšį ir jos panaudojimo ribas pasirenka Tarnybos pareigūnas, atsižvelgdamas į konkrečią situaciją, teisės pažeidimo pobūdį bei individualias pažeidėjo savybes. Naudodamas prievartą, Tarnybos pareigūnas privalo stengtis išvengti sunkių padarinių.~~

~~2. Tarnybos pareigūnas įstatymų nustatytais atvejais ir tvarka gali panaudoti psichinę ar fizinę prievartą, šaunamąjį ginklą.~~

~~3. Psichinė prievarta šiame Įstatyme suprantama kaip įspėjimas apie ketinimą panaudoti fizinę prievartą, šaunamąjį ginklą. Psichinei prievartai prilyginamas šaunamojo ginklo demonstravimas bei įspėjamieji šūviai, tačiau šias psichinės prievartos priemones galima naudoti tik šio Įstatymo 17 straipsnio 2 dalyje išvardytais atvejais.~~

~~4. Fizinė prievarta šiame Įstatyme suprantama kaip:~~

- 1) bet kokio pobūdžio fizinės jėgos bei kovinių imtynių veiksmų naudojimas;
- 2) specialiųjų priemonių, t. y. Tarnybos ginkluotėje esamų lazdų, antrankių bei surišimo priemonių, dujų, transporto priverstinio sustabdymo bei kitų įstatymais leidžiamų ir vidaus reikalų ministro įsakymu patvirtintų priemonių, Tarnybos aktyvios ir pasyvios gynybos priemonių naudojimas.
5. Prieš naudodamas fizinę prievartą arba šaunamąjį ginklą, Tarnybos pareigūnas privalo įspėti apie tokį ketinimą, suteikdamas asmeniui galimybę įvykdyti teisėtus reikalavimus, išskyrus atvejus, kai delsimas kelia grėsmę pareigūno ar kito asmens gyvybei ar sveikatai arba toks įspėjimas yra neįmanomas.
6. Tarnybos pareigūnas, jei jis su savimi neturi specialiųjų priemonių ar šaunamojo ginklo, gali panaudoti bet kokias pagalbines priemones, būtinas kėsinimuisi atremti ar pavojaus šaltiniui likviduoti.
7. Tarnybos pareigūnas, panaudojęs prievartą nepažeisdamas šio Įstatymo reikalavimų ir padaręs žalos įstatymų saugomoms vertybėms, atsakomybėn netraukiamas.
8. Apie pareigūno panaudotą prievartą, lėmusią asmens mirtį arba sužeidimą, nedelsiant informuojamas prokuroras.
9. Tarnybos pareigūnai turi būti specialiai parengti ir ne rečiau kaip kasmet tikrinami, ar jie sugeba veikti situacijose, susijusiose su fizinės prievartos, šaunamojo ginklo panaudojimu.

15 straipsnis. Prievartos naudojimo sąlygos

1. Tarnybos pareigūnas turi teisę panaudoti prievartą tik esant tarnybiniam būtinumui ir tik tiek, kiek to reikia tarnybinei pareigai įvykdyti. Tarnybos pareigūnas naudoti prievartą privalo adekvačiai esamoms aplinkybėms ir proporcingai esamam pavojui, atsižvelgdamas į konkrečią situaciją, teisės pažeidimo pobūdį, intensyvumą ir individualias pažeidėjo savybes. Fizinė prievarta naudojama tik tada, kai psichinė prievarta buvo neveiksminga arba kai bet koks delsimas kelia pavojų Tarnybos pareigūno ar kito asmens gyvybei ar sveikatai.
2. Prievarta šiame Įstatyme suprantama kaip Tarnybos veiklos metodas, kuriuo siekiama įgyvendinti Tarnybai pavestus uždavinius ir kuris taikomas, kai nevykdomi Tarnybos pareigūno reikalavimai ar nurodymai arba siekiama išvengti pavojaus.
3. Fizinė prievarta, Psichinė prievarta ir Specialiosios priemonės šiame Įstatyme suprantamos taip, kaip jos apibrėžtos Lietuvos Respublikos policijos įstatyme.
4. Šaunamieji ginklai šiame Įstatyme suprantami taip, kaip jie apibrėžti Lietuvos Respublikos ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatyme.
5. Psichinę prievartą Tarnybos pareigūnas turi teisę panaudoti šio straipsnio 6, 7 dalyse arba šio Įstatymo 17 straipsnio 2 dalyje išvardytais atvejais.
6. Fizinę prievartą Tarnybos pareigūnas turi teisę panaudoti šiais atvejais:
 - 1) apsisaugodamas ar apsaugodamas kitus asmenis nuo gresiančio pavojaus gyvybei ar sveikatai;
 - 2) asmenims vengiant vykdyti pareigūnų reikalavimus ar nurodymus (siekiant priversti asmenis paklusti), taip pat asmenis sulaikydamas (jeigu asmenys priešinasi);
 - 3) atremdamas kėsinimąsi į šaunamąjį ginklą, specialiąsias priemones, ryšio priemones ir siekdamas šiuos objektus susigražinti;
 - 4) atremdamas statinių (įskaitant pavienes patalpas), transporto priemonių ar kito turto, teritorijų užpuolimus arba šiuos užimtus objektus išlaisvindamas;

5) patekdamas į teritorijas, patalpas ar transporto priemones per kratą ar poėmį, taip pat jeigu jose, turimais duomenimis, gali slėptis asmenys, galimai padarę administracinius nusižengimus ar nusikalstamas veikas;

6) stabdydamas transporto priemonę, laivą ar orlaivį (esant tarnybiniam būtinumui);

7) užkirdamas kelią administraciniams nusižengimams ar nusikalstamoms veikoms.

7. Tarnybos pareigūnas turi teisę naudoti antrankius ir surišimo priemones:

1) prieš agresyvius ar linkusius save žaloti asmenis;

2) pristatydamas į policijos įstaigą, kitą instituciją ar įstaigą bėgti linkusius administracinius nusižengimus ar nusikalstamas veikas padariusius (galimai padariusius) asmenis, atlikdamas minėtų asmenų apžiūrą.

8. Tarnybos pareigūnas turi teisę transporto priemone stabdyti kitą transporto priemonę ją blokuodamas. Jeigu stabdoma transporto priemonė ar joje esantys asmenys savo veiksmais kelia neišvengiamą pavojų Tarnybos pareigūno ar kito asmens gyvybei ar sveikatai, Tarnybos pareigūnas turi teisę kita transporto priemone ar tam skirta specialiąja priemone stabdomą transporto priemonę taranuoti. Jei Tarnybos pareigūnas, vairuojantis transporto priemonę, blokuoja arba taranuoja kitą transporto priemonę ir dėl to kyla pavojus asmenų gyvybei ar sveikatai, po tokių veiksmų jis turi imtis priemonių šių veiksmų padariniams pašalinti.

9. Tarnybos pareigūnas kaip specialiąją priemonę turi teisę panaudoti šaunamąjį ginklą, iššaudamas į specialiųjų priemonių specifikaciją įtrauktus užtaisus, kurių sukeliamas poveikis sukurtas nesukelti tiesioginio pavojaus nei asmens, kurio atžvilgiu naudojamas šaunamasis ginklas, nei kitų asmenų gyvybei.

10. Nesant neišvengiamo pavojaus Tarnybos pareigūnų ar kitų asmenų gyvybei ar sveikatai specialiąsias priemones (išskyrus antrankius ir surišimo priemones) naudoti draudžiama:

1) prieš asmenis, jei akivaizdu arba Tarnybos pareigūnui žinoma, kad šie asmenys neįgalieji;

2) prieš asmenis, turinčius neliečiamybės teisę;

3) prieš moteris, jei akivaizdu arba Tarnybos pareigūnui žinoma, kad jos nėščios;

4) prieš nepilnamečius asmenis, jei jų išvaizda atitinka amžių.

11. Tarnybos pareigūnas, panaudojęs psichinę ar fizinę prievartą ir taip sukėlęs pavojų asmens gyvybei ar sveikatai, asmeniui turi suteikti reikalingą neatidėliotiną medicinos ar kitą būtinąją pagalbą bei imtis kitų reikalingų priemonių pavojingiems savo veiksmų padariniams pašalinti. Apie Tarnybos pareigūno panaudotą fizinę ar psichinę prievartą, jei tai lėmė asmens mirtį arba gyvybei pavojingą kūno sužalojimą, nedelsiant pranešama prokurorui.

12. Tarnybos pareigūnai turi būti specialiai parengti ir reguliariai tikrinami, ar jie sugeba veikti situacijose, susijusiose su psichinės ar fizinės prievartos panaudojimu. Tarnybos pareigūnų parengimo ir tikrinimo tvarką nustato vidaus reikalų ministras.

13. Specialiųjų priemonių specifikaciją ir panaudojimo tvarką nustato vidaus reikalų ministras.“

4 straipsnis. 16 straipsnio pripažinimas netekusiu galios

Pripažinti netekusiu galios 16 straipsnį.

„16 straipsnis. Fizinės prievartos panaudojimo pagrindai

1. Tarnybos pareigūnas turi teisę panaudoti fizinę prievartą šio Įstatymo 15 straipsnio 1 dalyje numatytais atvejais, taip pat:

1) gindamasis arba gindamas kitą asmenį nuo pradėto ar tiesiogiai gresiančio gyvybei ar sveikatai kėsینimosi;

2) kai kėsınamasi į Tarnybos kontroliuojamą ar saugomą objektą, transporto priemonę, šaunamąjį ginklą, specialiąsias ryšio, aktyvios ar pasyvios gynybos priemones ar kitą Tarnybos turtą.

2. Draudžiama panaudoti kovinių imtynių veiksmus bei specialiąsias priemones prieš moteris, kai akivaizdu, kad jos nėščios, taip pat prieš asmenis, kai akivaizdu, kad jie invalidai ar nepilnamečiai (jei jų amžius žinomas pareigūnui arba išvaizda atitinka amžių, išskyrus atvejus, kai jie priešinasi pavojingu gyvybei ar sveikatai būdu arba kai užpuola tokių asmenų grupę ir šis užpuolimas kelia grėsmę gyvybei ar sveikatai).“

5 straipsnis. 17 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 17 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„17 straipsnis. Šaunamojo ginklo panaudojimas

1. Tarnybos pareigūnas, kai kitos prievartos priemonės yra neveiksmingos, kaip išimtinę priemonę turi teisę panaudoti šaunamąjį ginklą.

2. Tarnybos pareigūnas turi teisę panaudoti šaunamąjį ginklą prieš asmenį tokiais atvejais:

1) gindamasis arba gindamas kitą asmenį nuo pradėto ar tiesiogiai gresiančio pavojingo gyvybei ar sveikatai nusikalstamo kėsınimosi;

2) sulaikydamas nusikalstamą veiką padariusį asmenį, kuris aktyviais veiksmais vengia sulaikymo, jeigu kitaip jo neįmanoma sulaikyti, taip pat tais atvejais, kai asmuo atsisako įvykdyti teisėtą reikalavimą padėti ginklą ar kitą daiktą, kuriuo galima sužaloti žmogų, jeigu kyla pavojus Tarnybos pareigūno ar kito žmogaus gyvybei ar sveikatai ir kitaip jo neįmanoma nuginkluoti;

3) atremdamas saugomų objektų užpuolimą.

3. Tarnybos pareigūnas turi teisę panaudoti šaunamąjį ginklą šio straipsnio 2 dalyje numatytais atvejais prieš transporto priemonę ir gyvūnus.

4. Draudžiama panaudoti šaunamąjį ginklą žmonių susibūrimo vietose, jeigu nuo to gali nukentėti pašaliniai asmenys, prieš moteris, kai akivaizdu, kad jos nėščios, taip pat prieš asmenis, kai akivaizdu, kad jie invalidai, prieš nepilnamečius, jei jų amžius žinomas pareigūnui arba išvaizda atitinka amžių, išskyrus atvejus, kai jie priešinasi pavojingu žmogaus gyvybei ar sveikatai būdu arba kai užpuola tokių asmenų grupę ir šis užpuolimas kelia grėsmę gyvybei ar sveikatai.

17 straipsnis. Šaunamojo ginklo naudojimas

1. Šaunamasis ginklas gali būti panaudotas tik išimtiniais atvejais, kai tai neišvengiamai būtina, ir tada, kai psichinė ar fizinė prievarta buvo neveiksminga arba kyla neišvengiamas pavojus asmeniui gyvybei ar sveikatai.

2. Tarnybos pareigūnas turi teisę panaudoti šaunamąjį ginklą prieš asmenis šiais atvejais:

1) atremdamas ginkluotą įsiveržimą į Lietuvos Respublikos teritoriją,

2) atremdamas ginkluotus užsienio valstybių diplomatinį ir tarptautinių organizacijų atstovybių ir jų teritorijų, užsienio valstybių konsulinį įstaigų ir jų teritorijų bei šių institucijų vadovų rezidencijų ir jų teritorijų, Lietuvos Respublikos valstybės ar savivaldybės institucijų ar įstaigų ar jų teritorijų, strateginę ar svarbią reikšmę nacionaliniam saugumui turinčių įmonių ar

jų teritorijų ir ypatingą strateginę reikšmę ar strateginę reikšmę nacionaliniam saugumui turinčių įrenginių ar jų teritorijų užpuolimus;

3) gindamasis ar gindamas kitą asmenį nuo pradėto ar tiesiogiai gresiančio pavojingo gyvybei ar sveikatai nusikalstamo kėsینimosi;

4) sulaikydamas nusikalstamą veiką galimai padariusį asmenį, jeigu kyla neišvengiamas pavojus Tarnybos pareigūno ar kito asmens gyvybei ar sveikatai;

5) sulaikydamas transporto priemonę vairuojantį asmenį, jeigu jos vairuotojas savo veiksmais sudaro neišvengiamą pavojų Tarnybos pareigūno arba kito asmens gyvybei.

3. Tarnybos pareigūnas, nesukeldamas tiesioginio pavojaus asmens gyvybei, turi teisę panaudoti šaunamąjį ginklą prieš gyvūną, laivą, orlaivį arba transporto priemonę, jei kyla neišvengiamas pavojus pareigūno ar kitų asmenų gyvybei ar sveikatai.

4. Ketindamas naudoti šaunamąjį ginklą, Tarnybos pareigūnas privalo įspėti apie tokį ketinimą, suteikdamas asmeniui galimybę įvykdyti teisėtus reikalavimus, išskyrus atvejus, kai delsimas kelia neišvengiamą pavojų Tarnybos pareigūno ar kito asmens gyvybei ar sveikatai, arba toks įspėjimas yra neįmanomas.

5. Tarnybos pareigūnas, nesukeldamas pavojaus įstatymų saugomoms vertybėms, turi teisę iššauti iš šaunamojo ginklo, kai būtina duoti pavojaus signalą, išsikviesti pagalbą.

6. Nesant neišvengiamo pavojaus Tarnybos pareigūno ar kitų asmenų gyvybei ar sveikatai šaunamąjį ginklą panaudoti draudžiama:

1) žmonių susibūrimo vietose, jeigu dėl to gali nukentėti pašaliniai asmenys, išskyrus šio straipsnio 2 dalies 1 ir 2 punktuose nurodytus atvejus;

2) patalpose, kuriose yra sprogstamųjų medžiagų, lengvai užsidegančių medžiagų, galinčių sukelti pavojų asmens gyvybei bei sveikatai ar visuomenės saugumui.

7. Tarnybos pareigūnas, panaudojęs šaunamąjį ginklą ir taip sukėlęs pavojų asmens gyvybei ar sveikatai, asmeniui turi suteikti reikalingą neatidėliotiną medicinos ar kitą būtinąją pagalbą bei imtis kitų reikalingų priemonių pavojingiems savo veiksmų padariniams pašalinti. Apie Tarnybos pareigūno panaudotą šaunamąjį ginklą ar prievartą, jei tai lėmė asmens mirtį arba kūno sužalojimą, nedelsiant pranešama prokurorui.

8. Tarnybos pareigūnai turi būti specialiai parengti ir reguliariai tikrinami, ar jie sugeba veikti situacijose, susijusiose su šaunamojo ginklo panaudojimu. Tarnybos pareigūnų parengimo ir tikrinimo tvarką nustato vidaus reikalų ministras.

9. Šio straipsnio 1–3 dalys ir 6 dalies 1 punktas netaikomi tais atvejais, kai šaunamasis ginklas naudojamas kaip specialioji priemonė.“

6 straipsnis. 18 straipsnio pripažinimas netekusiu galios

Pripažinti netekusiu galios 18 straipsnį.

„18 straipsnis. Ginkluoto Tarnybos pareigūno asmens saugumo garantijos

1. Tarnybos pareigūnas turi teisę išimti šaunamąjį ginklą iš dėklo ir parengti jį panaudoti, jei jis mano, kad konkrečioje situacijoje gali tekti jį panaudoti.

2. Tarnybos pareigūnas, nesukeldamas grėsmės įstatymų saugomoms vertybėms, turi teisę iššauti iš šaunamojo ginklo, kai būtina duoti pavojaus signalą, išsikviesti pagalbą arba įspėti apie galimą šaunamojo ginklo panaudojimą.

~~3. Tarnybos pareigūnas turi teisę panaudoti psichinę ar fizinę prievartą, jeigu sulaikomas ar sulaikytas asmuo bando panaudoti prievartą arba artinasi prie Tarnybos pareigūno bei neklauso jo reikalavimo laikytis nurodyto atstumo, arba kėsinaisi atimti iš Tarnybos pareigūno šaunamąjį ginklą. Jeigu panaudotos prievartos priemonės yra neveiksmingos arba jų panaudojimas yra neįmanomas dėl asmens daromų veiksmų intensyvumo, o delsimas kelia grėsmę Tarnybos pareigūno gyvybei, Tarnybos pareigūnas gali panaudoti šaunamąjį ginklą.“~~

7 straipsnis. Pasiūlymas Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministrui ir įstatymo įsigaliojimas

1. Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministras iki šio įstatymo įsigaliojimo priima šiam įstatymui įgyvendinti reikalingus teisės aktus.
2. Šis įstatymas, išskyrus šio straipsnio 1 dalį, įsigalioja 2016 m. birželio 1 d.

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

Respublikos Prezidentas

VRM Teisės departamento
direktorius

Nerijus Rudaitis

2016/02-15

Lietuvos Respublikos
vidaus reikalų ministras

Saulius Skvernelis

2016-02-17

Projektas

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
POLICIJOS RĖMĖJŲ ĮSTATYMO NR. VIII-800 2 IR 17 STRAIPSNIŲ, ŠEŠTOJO
SKIRSNIO PAVADINIMO PAKEITIMO IR 18 STRAIPSNIO PRIPAŽINIMO
NETEKUSIU GALIOS
ĮSTATYMAS**

2016 m.

d. Nr.

Vilnius

1 straipsnis. 2 straipsnio pakeitimas.

1. Papildyti 2 straipsnį 4 dalimi:

„4. **Prievarta** – policijos rėmėjų veiklos metodas, kuriuo siekiama padėti policijai įgyvendinti jai pavestus uždavinius ir kuris taikomas, kai nevykdomi policijos rėmėjų reikalavimai ar nurodymai arba siekiama išvengti pavojaus. Policijos rėmėjas šio įstatymo nustatytais atvejais ir tvarka gali naudoti psichinę ir (ar) fizinę prievartą.“

2. Papildyti 2 straipsnį 5 dalimi:

„5. Kitos šiame įstatyme vartojamos sąvokos suprantamos taip, kaip jos apibrėžtos Lietuvos Respublikos policijos įstatyme.“

2 straipsnis. Šeštojo skirsnio pavadinimo pakeitimas

Pakeisti šeštojo skirsnio pavadinimą ir jį išdėstyti taip:

„ŠEŠTASIS SKIRSNIS

PRIEVARTOS NAUDOJIMAS IR POLICIJOS RĖMĖJŲ VEIKLOS FINANSAVIMAS“.

3 straipsnis. 17 straipsnio pakeitimas.

Pakeisti 17 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„17 straipsnis. Prievartos naudojimo sąlygos

1. Policijos rėmėjas kartu su policijos pareigūnais šio įstatymo nustatytais atvejais ir tvarka vykdydamas pareigas gali panaudoti prievartą. Policijos rėmėjai turi teisę panaudoti prievartą tik esant būtinumui ir tik tiek, kiek to reikia policijos rėmėjo pareigai įvykdyti. Policijos rėmėjas naudoti prievartą privalo adekvačiai esamoms aplinkybėms ir proporcingai esamam pavojui, atsižvelgdamas į konkrečią situaciją, teisės pažeidimo pobūdį, intensyvumą ir individualias pažeidėjo savybes. Fizinė prievarta naudojama tik tada, kai psichinė prievarta buvo neveiksminga arba kai bet koks delsimas kelia pavojų policijos rėmėjo ar kito asmens gyvybei ar sveikatai.

2. Psichinę prievartą policijos rėmėjas turi teisę panaudoti šio straipsnio 3 dalyje išvardytais atvejais.

3. Fizinę prievartą policijos rėmėjas turi teisę panaudoti šiais atvejais:

- 1) apsisaugodamas ar apsaugodamas kitus asmenis nuo gresiančio pavojaus gyvybei ar sveikatai;
- 2) sulaikydamas asmenis (jeigu asmenys priešinasi);
- 3) atremdamas statinių (įskaitant pavienes patalpas), transporto priemonių ar kito turto, teritorijų užpuolimus;
- 4) stabdydamas transporto priemonę, laivą ar orlaivį (esant tarnybiniam būtinumui);
- 5) užkirsdamas kelią administraciniams nusižengimams ar nusikalstamoms veikoms.

4. Specialiąsias priemones (išskyrus antrankius, asmenų sulaikymo, surišimo ar tramdymo priemones ar įrankius) naudoti draudžiama:

- 1) prieš asmenis, jei akivaizdu arba policijos rėmėjui žinoma, kad šie asmenys neįgalieji;
- 2) prieš asmenis, turinčius neliečiamybės teisę;
- 3) prieš moteris, jei akivaizdu arba policijos rėmėjui žinoma, kad jos nėščios;
- 4) prieš nepilnamečius asmenis, jei jų išvaizda atitinka amžių.

5. Policijos rėmėjas, panaudojęs psichinę ar fizinę prievartą ir taip sukėlęs pavojų asmens gyvybei ar sveikatai, asmeniui turi suteikti reikalingą neatidėliotiną medicinos ar kitą būtinąją pagalbą bei imtis kitų reikalingų priemonių pavojingiems savo veiksmų padariniams pašalinti. Apie policijos rėmėjo panaudotą psichinę ar fizinę prievartą, jei tai lėmė asmens mirtį arba gyvybei pavojingą kūno sužalojimą, nedelsiant pranešama prokurorui.

6. Specialiosios priemonės šiame Įstatyme suprantamos taip, kaip jos apibrėžtos Lietuvos Respublikos policijos įstatyme. Specialiųjų priemonių specifikaciją ir panaudojimo tvarką nustato vidaus reikalų ministras.“

4 straipsnis. 18 straipsnio pakeitimas.

Pripažinti netekusiu galios 18 straipsnį.

5 straipsnis. Pasiūlymas Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministrui ir įstatymo įsigaliojimas.

1. Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministras iki šio įstatymo įsigaliojimo priima šiam įstatymui įgyvendinti reikalingus teisės aktus.
2. Šis įstatymas, išskyrus šio straipsnio 1 dalį, įsigalioja 2016 m. birželio 1 d.

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

Respublikos Prezidentas

VRM Teisės departamento
direktorius
Nerijus Rudaitis
2016-02-15

Lietuvos Respublikos
vidaus reikalų ministras
Saulius Skvernelis
2016-02-15

Projekto

lyginamasis variantas

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
POLICIJOS RĖMĖJŲ ĮSTATYMO NR. VIII-800 2 IR 17 STRAIPSNIŲ, ŠEŠTOJO
SKIRSNIO PAVADINIMO PAKEITIMO IR 18 STRAIPSNIO PRIPAŽINIMO
NETEKUSIU GALIOS
ĮSTATYMAS**

2016 m.

d. Nr.

Vilnius

1 straipsnis. 2 straipsnio pakeitimas.

1. Papildyti 2 straipsnį 4 dalimi:

„4. Prievarta – policijos rėmėjų veiklos metodas, kuriuo siekiama padėti policijai įgyvendinti jai pavestus uždavinius ir kuris taikomas, kai nevykdomi policijos rėmėjų reikalavimai ar nurodymai arba siekiama išvengti pavojaus. Policijos rėmėjas šio įstatymo nustatytais atvejais ir tvarka gali naudoti psichinę ir (ar) fizinę prievartą.“

2. Papildyti 2 straipsnį 5 dalimi:

„5. Kitos šiame įstatyme vartojamos sąvokos suprantamos taip, kaip jos apibrėžtos Lietuvos Respublikos policijos įstatyme.“

2 straipsnis. Šeštojo skirsnio pavadinimo pakeitimas

Pakeisti šeštojo skirsnio pavadinimą ir jį išdėstyti taip:

„ŠEŠTASIS SKIRSNIS

~~SPECIALIŲJŲ PRIEMONIŲ~~ **PRIEVARTOS NAUDOJIMAS IR POLICIJOS RĖMĖJŲ
VEIKLOS FINANSAVIMAS“.**

3 straipsnis. 17 straipsnio pakeitimas.

Pakeisti 17 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„~~17~~ **straipsnis. Specialiųjų priemonių naudojimas**

~~1. Policijos rėmėjai kartu su policijos pareigūnais turi teisę naudoti specialiąsias priemones, kai būtina nutraukti nusikalstamas veikas ar užkirsti kelią administraciniams teisės pažeidimams, sulaikyti juos padariusius asmenis ir ginant asmens teisėtus interesus. Naudoti specialiąsias priemones galima tik tiek, kiek to reikia šioje dalyje nurodytiems veiksams atlikti, ir tik po to, kai visos įmanomos įtikinimo ar kitos priemonės nebuvo veiksmingos. Specialiųjų priemonių rūši ir jų naudojimo ribas pasirenka policijos rėmėjas, atsižvelgdamas į konkrečią situaciją, teisės pažeidimo~~

pobūdį ir individualias pažeidėjo savybes. Naudodami prievartą, policijos rėmėjai privalo stengtis išvengti sunkių padarinių žmonėms ir turtui.

2. Policijos rėmėjai įstatymų nustatytais atvejais ir tvarka gali naudoti šias specialiąsias priemones: policijos ginkluotėje esančias lazdas, antrankius ir dujas.

3. Prieš naudodami specialiąsias priemones, policijos rėmėjai privalo įspėti apie šį ketinimą, suteikdami galimybę įvykdyti teisėtus reikalavimus, išskyrus atvejus, kai delsimas kelia grėsmę policijos rėmėjo ar kito asmens gyvybei ar sveikatai arba toks įspėjimas yra neįmanomas.

4. Policijos rėmėjai, panaudoję specialiąsias priemones nepažeisdami šio įstatymo reikalavimų ir padarę žalos įstatymų saugomoms vertybėms, atsakomybėn netraukiami.

17 straipsnis. Prievartos naudojimo sąlygos

1. Policijos rėmėjas kartu su policijos pareigūnais šio įstatymo nustatytais atvejais ir tvarka vykdydamas pareigas gali panaudoti prievartą. Policijos rėmėjai turi teisę panaudoti prievartą tik esant būtinumui ir tik tiek, kiek to reikia policijos rėmėjo pareigai įvykdyti. Policijos rėmėjas naudoti prievartą privalo adekvačiai esamoms aplinkybėms ir proporcingai esamam pavojui, atsižvelgdamas į konkrečią situaciją, teisės pažeidimo pobūdį, intensyvumą ir individualias pažeidėjo savybes. Fizinė prievarta naudojama tik tada, kai psichinė prievarta buvo neveiksminga arba kai bet koks delsimas kelia pavojų policijos rėmėjo ar kito asmens gyvybei ar sveikatai.

2. Psichinę prievartą policijos rėmėjas turi teisę panaudoti šio straipsnio 3 dalyje išvardytais atvejais.

3. Fizinę prievartą policijos rėmėjas turi teisę panaudoti šiais atvejais:

1) apsisaugodamas ar apsaugodamas kitus asmenis nuo gresiančio pavojaus gyvybei ar sveikatai;

2) sulaikydamas asmenis (jeigu asmenys priešinasi);

3) atremdamas statinių (įskaitant pavienes patalpas), transporto priemonių ar kito turto, teritorijų užpuolimus;

4) stabdydamas transporto priemonę, laivą ar orlaivį (esant tarnybiniam būtinumui);

5) užkirsdamas kelią administraciniams nusižengimams ar nusikalstamoms veikoms.

4. Specialiąsias priemones (išskyrus antrankius, asmenų sulaikymo, surišimo ar tramdymo priemones ar įrankius) naudoti draudžiama:

1) prieš asmenis, jei akivaizdu arba policijos rėmėjui žinoma, kad šie asmenys neįgalieji;

2) prieš asmenis, turinčius neliečiamybės teisę;

3) prieš moteris, jei akivaizdu arba policijos rėmėjui žinoma, kad jos nėščios;

4) prieš nepilnamečius asmenis, jei jų išvaizda atitinka amžių.

5. Policijos rėmėjas, panaudojęs psichinę ar fizinę prievartą ir taip sukėles pavojų asmens gyvybei ar sveikatai, asmeniui turi suteikti reikalingą neatidėliotiną medicinos ar kitą būtinąją pagalbą bei imtis kitų reikalingų priemonių pavojingiams savo veiksmų padariniams pašalinti. Apie policijos rėmėjo panaudotą psichinę ar fizinę prievartą, jei tai lėmė asmens mirtį arba gyvybei pavojingą kūno sužalojimą, nedelsiant pranešama prokurorui.

6. Specialiosios priemonės šiame Įstatyme suprantamos taip, kaip jos apibrėžtos Lietuvos Respublikos policijos įstatyme. Specialiųjų priemonių specifikaciją ir panaudojimo tvarką nustato vidaus reikalų ministras.“

4 straipsnis. 18 straipsnio pakeitimas.

Pripažinti netekusiu galios 18 straipsnį.

~~„18 straipsnis. Specialiųjų priemonių naudojimo pagrindai~~

~~1. Policijos rėmėjas turi teisę panaudoti specialiąsias priemones:~~

~~1) gindamasis ar gindamas kitą asmenį nuo pradėto ar tiesiogiai gresiančio gyvybei ar sveikatai kėsینimosi;~~

~~2) sulaikydamas teisės pažeidimą darantį arba padariusį asmenį, kuris aktyviais veiksmais vengia sulaikymo.~~

~~2. Draudžiama naudoti specialiąsias priemones prieš moteris, kai akivaizdu, kad jos nėščios, taip pat prieš asmenis, kai akivaizdu, kad jie neįgalūs ar nepilnamečiai (jei jų amžius žinomas policijos rėmėjui arba išvaizda atitinka amžių), išskyrus atvejus, kai jie priešinasi pavojingu gyvybei ar sveikatai būdu arba kai tokių asmenų grupė užpuola ir šis užpuolimas kelia grėsmę gyvybei ar sveikatai.“~~

5 straipsnis. Pasiūlymas Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministrui ir įstatymo įsigaliojimas.

1. Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministras iki šio įstatymo įsigaliojimo priima šiam įstatymui įgyvendinti reikalingus teisės aktus.

2. Šis įstatymas, išskyrus šio straipsnio 1 dalį, įsigalioja 2016 m. birželio 1 d.

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

Respublikos Prezidentas

VRM Teisės departamento
direktorius
Nerijus Rudaitis
2016/02/18

Lietuvos Respublikos
vidaus reikalų ministras
Saulius Skvernelis
2016/02/18

Projektas

LIETUVOS RESPUBLIKOS
POLICIJOS ĮSTATYMO NR. VIII-2048 2, 6, 26, 27 IR 28 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO
ĮSTATYMAS

2016 m.

d. Nr.

Vilnius

1 straipsnis 2 straipsnio pakeitimas

1. Pakeisti 2 straipsnio 2 dalį ir ją išdėstyti taip:

„2. **Fizinė prievarta** – fizinės jėgos ir (ar) specialiųjų priemonių naudojimas.“

2. Pakeisti 2 straipsnio 10 dalį ir ją išdėstyti taip:

„10. **Psichinė prievarta** – įspėjimas apie ketinimą naudoti fizinę prievartą, šaunamąjį ginklą arba sprogmenis. Psichinei prievartai prilyginamas specialiosios ~~priešinės~~ priemonės ar šaunamojo ginklo parengimas prireikus naudoti.“

3. Pakeisti 2 straipsnio 13 dalį ir ją išdėstyti taip:

„13. **Specialiosios priemonės** – tiesioginio pavojaus asmens gyvybei nekeliančios priemonės, kuriomis siekiama atgrasyti galimus teisės pažeidėjus, nustumti arba išsklaidyti minią, sulaikyti arba pažymėti administracinius nusižengimus ar nusikalstamas veikas padariusius (galimai padariusius) asmenis, šiuos asmenis bei agresyvius ar linkusius save žaloti asmenis sutramdyti ir pristatyti į atitinkamą įstaigą, priverstinai sustabdyti transporto priemones ar jas pažymėti, priverstinai patekti į teritorijas, patalpas ar transporto priemones, atremti kėsiniimąsi į asmenį ar turtą, taip pat ardyti šiems veiksams kliudančius objektus.“

4. Papildyti 2 straipsnį 15 dalimi:

„15. Kitos šiame įstatyme vartojamos sąvokos suprantamos taip, kaip jos apibrėžtos Lietuvos Respublikos ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatyme ir Lietuvos Respublikos sprogmenų apyvartos kontrolės įstatyme.“

2 straipsnis. 6 straipsnio pakeitimas

Papildyti 6 straipsnio 1 dalį 23 punktu:

„23) vidaus reikalų centrinių įstaigų vadovų prašymu padeda atlikti vidaus reikalų įstaigoms pavestas funkcijas. Pareigūnų pasitelkimo tvarką ir konkrečias užduotis nustato vidaus reikalų ministras.“

3 straipsnis. 26 straipsnio pripažinimas netekusiu galios

Pripažinti netekusiu galios 26 straipsnį.

4 straipsnis. 27 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 27 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„27 straipsnis. Prievartos naudojimo sąlygos

1. Pareigūnas turi teisę panaudoti prievartą tik esant tarnybiniam būtinumui ir tik tiek, kiek to reikia tarnybinei pareigai įvykdyti. Pareigūnas naudoti prievartą privalo adekvačiai esamoms aplinkybėms ir proporcingai esamam pavojui, atsižvelgdamas į konkrečią situaciją, teisės pažeidimo pobūdį, intensyvumą ir individualias pažeidėjo savybes. Fizinė prievarta naudojama tik tada, kai psichinė prievarta buvo neveiksminga arba kai bet koks delsimas kelia pavojų pareigūno ar kito asmens gyvybei ar sveikatai.

2. Psichinę prievartą pareigūnas turi teisę panaudoti šio straipsnio 3, 4 dalyse arba šio įstatymo 28 straipsnio 2 dalyje išvardytais atvejais.

3. Fizinę prievartą pareigūnas turi teisę panaudoti šiais atvejais:

1) apsaugodamas ar apsaugodamas kitus asmenis nuo gresiančio pavojaus gyvybei ar sveikatai;
2) asmenims vengiant vykdyti pareigūnų reikalavimus ar nurodymus (siekiant priversti asmenis paklusti), taip pat asmenis sulaikydamas (jeigu asmenys priešinasi);

3) atremdamas kėsiniąsi į šaunamąjį ginklą, sprogmenis, specialiąsias priemones, ryšio priemones ir siekdamas šiuos objektus susigrąžinti;

4) atremdamas statinių (įskaitant pavienes patalpas), transporto priemonių ar kito turto, teritorijų užpuolimus arba šiuos užimtus objektus išlaisvindamas;

5) patekdamas į teritorijas, patalpas ar transporto priemones per kratą ar poėmį, taip pat jeigu jose, turimais duomenimis, gali būti laikomi įkaitai arba slėptis asmenys, galimai padarę administracinius nusižengimus ar nusikalstamas veikas;

6) stabdydamas transporto priemonę, laivą ar orlaivį (esant tarnybiniam būtinumui);

7) užkirsdamas kelią administraciniams nusižengimams ar nusikalstamoms veikoms.

4. Pareigūnas turi teisę naudoti antrankius ir surišimo priemones:

1) prieš agresyvius ar linkusius save žaloti asmenis;

2) pristatydamas į policijos įstaigą, kitą instituciją ar įstaigą bėgti linkusius administracinius nusižengimus ar nusikalstamas veikas padariusius (galimai padariusius) asmenis, atlikdamas minėtų asmenų apžiūrą, taip pat vykdydamas bėgti linkusių asmenų išsiuntimą iš Lietuvos Respublikos ar vykdydamas šių asmenų grąžinimą į Lietuvos Respubliką.

5. Pareigūnas turi teisę transporto priemone stabdyti kitą transporto priemonę ją blokuodamas. Jeigu stabdoma transporto priemonė ar joje esantys asmenys savo veiksmais kelia neišvengiamą pavojų pareigūno ar kito asmens gyvybei ar sveikatai, pareigūnas turi teisę kita transporto priemone ar tam skirta specialiąja priemone stabdomą transporto priemonę taranuoti. Jei pareigūnas, vairuojantis transporto priemonę, blokuoja arba taranuoja kitą transporto priemonę ir dėl to kyla pavojus asmenų gyvybei ar sveikatai, po tokių veiksmų jis turi imtis priemonių šių veiksmų padariniams pašalinti.

6. Pareigūnas kaip specialiąją priemonę turi teisę panaudoti šaunamąjį ginklą, iššaudamas į specialiųjų priemonių sąrašą įtrauktus užtaisus, kurių sukeltas poveikis sukurtas nesukelti tiesioginio pavojaus nei asmens, kurio atžvilgiu naudojamas šaunamasis ginklas, nei kitų asmenų gyvybei.

7. Nesant neišvengiamo pavojaus pareigūnų ar kitų asmenų gyvybei ar sveikatai specialiąsias priemones (išskyrus antrankius, asmenų sulaikymo, surišimo ar tramdymo priemones ar įrankius) naudoti draudžiama:

1) prieš asmenis, jei akivaizdu arba pareigūnui žinoma, kad šie asmenys neįgalieji;

2) prieš asmenis, turinčius neliečiamybės teisę;

3) prieš moteris, jei akivaizdu arba pareigūnui žinoma, kad jos nėščios;

4) prieš nepilnamečius asmenis, jei jų išvaizda atitinka amžių.

8. Pareigūnas, panaudojęs psichinę ar fizinę prievartą ir taip sukėlęs pavojų asmens gyvybei ar sveikatai, asmeniui turi suteikti reikalingą neatidėliotiną medicinos ar kitą būtinąją pagalbą bei imtis kitų reikalingų priemonių pavojingiems savo veiksmų padariniams pašalinti. Apie pareigūno panaudotą psichinę ar fizinę prievartą, jei tai lėmė asmens mirtį arba gyvybei pavojingą kūno sužalojimą, nedelsiant pranešama prokurorui.

9. Pareigūnai turi būti specialiai parengti ir reguliariai tikrinami, ar jie sugeba veikti situacijose, susijusiose su psichinės ar fizinės prievartos panaudojimu. Pareigūnų parengimo ir tikrinimo tvarką nustato vidaus reikalų ministras.

10. Šio įstatymo nustatyta tvarka naudojant fizinę prievartą, pagal savo tiesioginę paskirtį gali būti naudojamos šios specialiosios priemonės: akustiniai prietaisai, antrankiai, asmenų sulaikymo, surišimo ar tramdymo priemonės ar įrankiai, automobilių priverstinio sustabdymo priemonės, cheminės medžiagos (nekeliančios tiesioginio pavojaus asmens gyvybei), elektroimpulsiniai prietaisai, granatos (nekeliančios tiesioginio pavojaus asmens gyvybei), įsilaužimo ir gelbėjimo įranga, lazdos, purkštuvai, skydai, specialios paskirties transporto priemonės, svaidyklės, šarvuočiai, šaudmenys (nekeliantys tiesioginio pavojaus asmens gyvybei), šaunamieji ginklai (kai jie naudojami kaip specialioji priemonė), nešaunamieji ginklai, tarnybiniai gyvūnai, tinklai, vandensvydžiai, veido kaukės, žymėjimo priemonės, taip pat kitos vidaus reikalų ministro nustatytos tiesioginio pavojaus asmens gyvybei nekeliančios priemonės – įtaisai, prietaisai ar technika. Šių ir kitų specialiųjų priemonių specifikaciją ir panaudojimo tvarką nustato vidaus reikalų ministras.“

5 straipsnis. 28 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 28 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„28 straipsnis. Šaunamojo ginklo ir sprogmenų naudojimas

1. Šaunamasis ginklas ir sprogmenys gali būti panaudoti tik išimtiniais atvejais, kai tai neišvengiamai būtina ir tada, kai psichinė ar fizinė prievarta buvo neveiksminga arba kyla neišvengiamas pavojus asmens gyvybei ar sveikatai.

2. Pareigūnas turi teisę panaudoti šaunamąjį ginklą prieš asmenis:

1) atremdamas ginkluotą įsiveržimą į Lietuvos Respublikos teritoriją;

2) atremdamas ginkluotus užsienio valstybių diplomatinių ir tarptautinių organizacijų atstovybių ir jų teritorijų, užsienio valstybių konsulinių įstaigų ir jų teritorijų bei šių institucijų vadovų rezidencijų ir jų teritorijų, Lietuvos Respublikos valstybės ar savivaldybės institucijų ar įstaigų ar jų teritorijų, strateginę ar svarbią reikšmę nacionaliniam saugumui turinčių įmonių ar jų teritorijų ir ypatingą strateginę reikšmę ar strateginę reikšmę nacionaliniam saugumui turinčių įrenginių ar jų teritorijų užpuolimus, šiuos užimtus objektus išlaisvindamas;

3) gindamasis ar gindamas kitą asmenį nuo pradėto ar tiesiogiai gresiančio pavojingo gyvybei ar sveikatai nusikalstamo kėsینimosi;

4) išlaisvindamas įkaitus, užkirsdamas kelią įkaitų pagrobimui arba teroro aktui;

5) sulaikydamas nusikalstamą veiką galimai padariusį asmenį, jeigu kyla neišvengiamas pavojus pareigūno ar kito asmens gyvybei ar sveikatai;

6) sulaikydamas transporto priemonę vairuojantį asmenį, jeigu jos vairuotojas savo veiksmais sudaro neišvengiamą pavojų pareigūno arba kito asmens gyvybei.

3. Pareigūnas, nesukeldamas tiesioginio pavojaus asmens gyvybei, turi teisę panaudoti šaunamąjį ginklą prieš gyvūną, laivą, orlaivį arba transporto priemonę, jei kyla neišvengiamas pavojus pareigūno ar kitų asmenų gyvybei ar sveikatai.

4. Ketindamas naudoti šaunamąjį ginklą ar sprogmenis, pareigūnas privalo įspėti apie tokį ketinimą, suteikdamas asmeniui galimybę įvykdyti teisėtus reikalavimus, išskyrus atvejus, kai delsimas kelia neišvengiamą pavojų pareigūno ar kito asmens gyvybei ar sveikatai, arba toks įspėjimas yra neįmanomas.

5. Pareigūnas, nesukeldamas pavojaus įstatymų saugomoms vertybėms, turi teisę iššauti iš šaunamojo ginklo, kai būtina duoti pavojaus signalą ar išsikviesti pagalbą.

6. Šio straipsnio 2 dalies 1, 2 ir 4 punktuose nustatytais atvejais pareigūnas turi teisę panaudoti sprogmenis prieš asmenis, taip pat, nesukeldamas tiesioginio pavojaus asmens gyvybei, pareigūnas sprogmenis turi teisę panaudoti sprogstamiesiems įtaisams sunaikinti, patekti į patalpą (vietą), kurioje laikomi įkaitai ar daromi kiti keliantys pavojų asmens gyvybei ar sveikatai nusikalstami veiksmai.

7. Nesant neišvengiamo pavojaus pareigūno ar kitų asmenų gyvybei ar sveikatai šaunamąjį ginklą ir sprogmenis panaudoti draudžiama:

1) žmonių susibūrimo vietose, jeigu dėl to gali nukentėti pašaliniai asmenys, išskyrus šio straipsnio 2 dalies 1 ir 2 punktuose nurodytais atvejais;

2) patalpose, kuriose yra sprogstamųjų medžiagų, lengvai užsidegančių medžiagų, galinčių sukelti pavojų asmens gyvybei bei sveikatai ar visuomenės saugumui.

8. Pareigūnas, panaudojęs šaunamąjį ginklą ar sprogmenis ir taip sukėlęs pavojų asmens gyvybei ar sveikatai, asmeniui turi suteikti reikalingą neatidėliotiną medicinos ar kitą būtinąją pagalbą bei imtis kitų reikalingų priemonių pavojingiems savo veiksmų padariniams pašalinti. Apie pareigūno panaudotą šaunamąjį ginklą ar sprogmenis, jei tai lėmė asmens mirtį arba kūno sužalojimą, nedelsiant pranešama prokurorui.

9. Pareigūnai turi būti specialiai parengti ir reguliariai tikrinami, ar jie sugeba veikti situacijose, susijusiose su šaunamojo ginklo ar sprogmenų panaudojimu. Pareigūnų parengimo ir tikrinimo tvarką nustato vidaus reikalų ministras.

10. Šio straipsnio 1–3 dalys ir 7 dalies 1 punktas netaikomi tais atvejais, kai šaunamasis ginklas naudojamas kaip specialioji priemonė.“

6 straipsnis. Pasiūlymas Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministrui ir įstatymo įsigaliojimas

1. Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministras iki šio įstatymo įsigaliojimo priima šiam įstatymui įgyvendinti reikalingus teisės aktus.

2. Šis įstatymas, išskyrus šio straipsnio 1 dalį, įsigalioja 2016 m. birželio 1 d.

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

Respublikos Prezidentas

VRM Teisės departamento
direktorius
Nerijus Rudaitis
2016-02-15

Lietuvos Respublikos
vidaus reikalų ministras
Saulius Skvernelis

LIETUVOS RESPUBLIKOS
POLICIJOS ĮSTATYMO NR. VIII-2048 2, 6, 26, 27 IR 28 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO
ĮSTATYMAS

2016 m.

d. Nr.

Vilnius

1 straipsnis 2 straipsnio pakeitimas

1. Pakeisti 2 straipsnio 2 dalį ir ją išdėstyti taip:

„2. Fizinė prievarta – fizinės jėgos ar kovinių imtynių veiksmų ir (arba ar) specialiųjų priemonių naudojimas.“

2. Pakeisti 2 straipsnio 10 dalį ir ją išdėstyti taip:

„10. Psichinė prievarta – įspėjimas (~~žodžiu arba veiksmu~~) apie ketinimą naudoti fizinę prievartą, **šaunamąjį ginklą arba sprogmenis**. Psichinei prievartai prilyginamas specialiosios policijos priemonės ar šaunamojo ginklo parengimas prireikus naudoti, ~~šaunamojo ginklo demonstravimas arba įspėjamieji šūviai~~.“

3. Pakeisti 2 straipsnio 13 dalį ir ją išdėstyti taip:

„~~13. Specialiosios policijos priemonės – įstatymų ir tarptautinių teisės aktų nedraudžiamos vidaus reikalų ministro įsakymu patvirtintos policijos gynybos priemonės, kurios gali būti naudojamos psichinės ar fizinės prievartos metu.~~

13. Specialiosios priemonės – tiesioginio pavojaus asmens gyvybei nekeliančios priemonės, kuriomis siekiama atgrasyti galimus teisės pažeidėjus, nustumti arba išsklaidyti minią, sulaikyti arba pažymėti administracinius nusižengimus ar nusikalstamas veikas padariusius (galimai padariusius) asmenis, šiuos asmenis bei agresyviuos ar linkusius save žaloti asmenis sutramdyti ir pristatyti į atitinkamą įstaigą, priverstinai sustabdyti transporto priemones ar jas pažymėti, priverstinai patekti į teritorijas, patalpas ar transporto priemones, atremti kėsinimąsi į asmenį ar turtą, taip pat ardyti šiems veiksams kliudančius objektus.“

4. Papildyti 2 straipsnį 15 dalimi:

„**15. Kitos šiame įstatyme vartojamos sąvokos suprantamos taip, kaip jos apibrėžtos Lietuvos Respublikos ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatyme ir Lietuvos Respublikos sprogmenų apyvartos kontrolės įstatyme.**“

2 straipsnis. 6 straipsnio pakeitimas

Papildyti 6 straipsnio 1 dalį 23 punktu:

„**23) vidaus reikalų centrinių įstaigų vadovų prašymu padeda atlikti vidaus reikalų įstaigoms pavestas funkcijas. Pareigūnų pasitelkimo tvarką ir konkrečias užduotis nustato vidaus reikalų ministras.**“

3 straipsnis. 26 straipsnio pripažinimas netekusiu galios

Pripažinti netekusiu galios 26 straipsnį.

~~„26 straipsnis. Prievartos panaudojimo sąlygos~~

~~1. Pareigūnas turi teisę panaudoti prievartą, kai būtina užkirsti kelią nusikalstamai veikai ar administraciniam teisės pažeidimui (nusižengimui), sulaikyti nusikalstamą veiką ar administracinį teisės pažeidimą (nusižengimą) padariusį asmenį ir kitais atvejais, saugant ir ginant asmens, visuomenės, valstybės teisėtus interesus. Prievarta, dėl kurios žmogaus sveikata gali sutrikti ar jis gali mirti, gali būti naudojama tik tiek, kiek to reikia tarnybinei pareigai atlikti, ir tik po to, kai visos įmanomos įtikinėjimo ar kitos priemonės nebuvo veiksmingos. Prievartos rūšį ir jos naudojimo mastą pasirenka pareigūnas, atsižvelgdamas į konkrečią situaciją, teisės pažeidimo pobūdį ir individualias pažeidėjo savybes. Naudodamas prievartą, pareigūnas privalo stengtis išvengti sunkių padarinių.~~

~~2. Prieš naudodamas fizinę prievartą arba specialiąsias policijos priemones, pareigūnas privalo įspėti apie šį ketinimą, suteikdamas asmeniui galimybę įvykdyti pareigūno reikalavimus ar nurodymus, išskyrus atvejus, kai delsimas kelia grėsmę pareigūno ar kito asmens gyvybei ar sveikatai arba kai įspėti yra neįmanoma.~~

~~3. Pareigūnas prirėikus gali panaudoti bet kokias priemones, būtinąs policijos funkcijoms įgyvendinti.~~

~~4. Apie pareigūno panaudotą prievartą, dėl kurios asmuo mirė arba buvo sutrikdyta jo sveikata, nedelsiant pranešama prokurorui.~~

~~5. Pareigūnai neatsako už žalą, atsiradusią dėl teisėto prievartos panaudojimo.“~~

4 straipsnis. 27 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 27 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

~~„27 straipsnis. Prievartos panaudojimo pagrindai~~

~~1. Pareigūnas turi teisę panaudoti prievartą:~~

~~1) gindamasis ar gindamas kitus asmenis, nuosavybę, kitas teises, visuomenės ar valstybės interesus nuo pradėto ar tiesiogiai gresiančio pavojingo kėsینimosi ar pavojaus;~~

~~2) sulaikydamas, pristatydamas, konvojuodamas ar atvedsindamas asmenį, padariusį nusikalstamą veiką ar administracinį teisės pažeidimą (nusižengimą) ar įtariamą jų padarymu, taip pat asmenį, kuris vengia sulaikymo, pristatymo, konvojavimo ar atvedsinimo, arba sulaikius ar pristatant asmenį, siekdamas užtikrinti savo ar kitų asmenų saugumą;~~

~~3) kai kėsinamasi į policijos saugomą asmenį, objektą, transporto priemonę, specialiąsias policijos priemones ar kitą policijos turtą;~~

~~4) riausių ar grupinių veiksmų, kuriais pažeidžiama viešoji tvarka, metu;~~

~~5) prieš transporto priemonę, kai jos vairuotojas nepakluso pareigūno aiškiai išreikštam reikalavimui sustoti;~~

~~6) kai būtina išlaisvinti įkaitus ar užkirsti kelią teroro aktui;~~

~~7) pabėgimo konvojuojant ar iš laisvės atėmimo vietų ar areštinių atvejais;~~

~~8) prieš asmenį, kai šis bando naudoti prievartą arba artinasi prie pareigūno ir neklauso reikalavimo laikytis nurodyto atstumo;~~

9) patekdamas į patalpas ar transporto priemonę, kad sulaikytų asmenį, įtariamą nusikalstamos veikos padarymu arba ją padariusį, taip pat asmenį, padariusį administracinį teisės pažeidimą (nusižengimą);

10) prieš gyvūną, kuris kelia grėsmę policijos pareigūno ar kito asmens gyvybei ar sveikatai.

2. Draudžiama naudoti fizinę prievartą ir specialiąsias policijos priemones, išskyrus antrankius arba surišimo priemones, prieš moteris, kai akivaizdu, kad jos nėščios, taip pat prieš asmenis, kai akivaizdu, kad jie neįgalūs ar nepilnamečiai (jeigu jų amžius žinomas pareigūnui arba išvaizda atitinka amžių), išskyrus atvejus, kai jie priešinasi pavojingų gyvybei ar sveikatai būdų arba kai šių asmenų grupė užpuola ir šis užpuolimas kelia grėsmę žmonių gyvybei ar sveikatai.

3. Pareigūnas turi teisę tarnybine transporto priemone blokuoti arba taranuoti kitą transporto priemonę, kurios vairuotojas ar kitas joje esantis asmuo nepaklūsta aiškiai išreikštam pareigūno reikalavimui ir (ar) savo veiksmais kelia grėsmę pareigūno ar kito asmens gyvybei ar sveikatai, taip pat siekdamas sulaikyti asmenį, padariusį nusikalstamą veiką ar administracinį teisės pažeidimą (nusižengimą) ar įtariamą jų padarymu. Pareigūnas, kuris tarnybine transporto priemone blokuoja arba taranuoja kitą transporto priemonę, jeigu dėl to kyla grėsmė asmenų gyvybei ar sveikatai, po šių veiksmų turi neatidėliodamas imtis priemonių padariniams pašalinti.

4. Specialiųjų policijos priemonių naudojimo tvarką nustato policijos generalinis komisaras.

27 straipsnis. Prievartos naudojimo sąlygos

1. Pareigūnas turi teisę panaudoti prievartą tik esant tarnybiniam būtinumui ir tik tiek, kiek to reikia tarnybinei pareigai įvykdyti. Pareigūnas naudoti prievartą privalo adekvačiai esamoms aplinkybėms ir proporcingai esamam pavojui, atsižvelgdamas į konkrečią situaciją, teisės pažeidimo pobūdį, intensyvumą ir individualias pažeidėjo savybes. Fizinę prievartą naudojama tik tada, kai psichinė prievarta buvo neveiksminga arba kai bet koks delsimas kelia pavojų pareigūno ar kito asmens gyvybei ar sveikatai.

2. Psichinę prievartą pareigūnas turi teisę panaudoti šio straipsnio 3, 4 dalyse arba šio įstatymo 28 straipsnio 2 dalyje išvardytais atvejais.

3. Fizinę prievartą pareigūnas turi teisę panaudoti šiais atvejais:

1) apsisaugodamas ar apsaugodamas kitus asmenis nuo gresiančio pavojaus gyvybei ar sveikatai;

2) asmenims vengiant vykdyti pareigūnų reikalavimus ar nurodymus (siekiant priversti asmenis paklusti), taip pat asmenis sulaikydamas (jeigu asmenys priešinasi);

3) atremdamas kėsiniąsi į šaunamąjį ginklą, sprogmenis, specialiąsias priemones, ryšio priemones ir siekdamas šiuos objektus susigrąžinti;

4) atremdamas statinių (įskaitant pavienes patalpas), transporto priemonių ar kito turto, teritorijų užpuolimus arba šiuos užimtus objektus išlaisvindamas;

5) patekdamas į teritorijas, patalpas ar transporto priemones per kratą ar poėmį, taip pat jeigu jose, turimais duomenimis, gali būti laikomi įkaitai arba slėptis asmenys, galimai padarę administracinius nusižengimus ar nusikalstamas veikas;

6) stabdydamas transporto priemonę, laivą ar orlaivį (esant tarnybiniam būtinumui);

7) užkirsdamas kelią administraciniams nusižengimams ar nusikalstamoms veikoms.

4. Pareigūnas turi teisę naudoti antrankius ir surišimo priemones:

1) prieš agresyvius ar linkusius save žaloti asmenis;

2) pristatydamas į policijos įstaigą, kitą instituciją ar įstaigą bėgti linkusius administracinius nusižengimus ar nusikalstamas veikas padariusius (galimai padariusius) asmenis, atlikdamas minėtų asmenų apžiūrą, taip pat vykdydamas bėgti linkusių asmenų išsiuntimą iš Lietuvos Respublikos ar vykdydamas šių asmenų grąžinimą į Lietuvos Respubliką.

5. Pareigūnas turi teisę transporto priemone stabdyti kitą transporto priemonę ją blokuodamas. Jeigu stabdoma transporto priemonė ar joje esantys asmenys savo veiksmiais kelia neišvengiamą pavojų pareigūno ar kito asmens gyvybei ar sveikatai, pareigūnas turi teisę kita transporto priemone ar tam skirta specialiąja priemone stabdomą transporto priemonę taranuoti. Jei pareigūnas, vairuojantis transporto priemonę, blokuoja arba taranuoja kitą transporto priemonę ir dėl to kyla pavojus asmenų gyvybei ar sveikatai, po tokių veiksmų jis turi imtis priemonių šių veiksmų padariniams pašalinti.

6. Pareigūnas kaip specialiąją priemonę turi teisę panaudoti šaunamąjį ginklą, iššaudamas į specialiųjų priemonių specifikaciją įtrauktus užtaisus, kurių sukeliamas poveikis sukurtas nesukelti tiesioginio pavojaus nei asmens, kurio atžvilgiu naudojamas šaunamasis ginklas, nei kitų asmenų gyvybei.

7. Nesant neišvengiamo pavojaus pareigūnų ar kitų asmenų gyvybei ar sveikatai specialiąsias priemones (išskyrus antrankius, asmenų sulaikymo, surišimo ar tramdymo priemones ar įrankius) naudoti draudžiama:

- 1) prieš asmenis, jei akivaizdu arba pareigūnui žinoma, kad šie asmenys neįgalieji;
- 2) prieš asmenis, turinčius neliečiamybės teisę;
- 3) prieš moteris, jei akivaizdu arba pareigūnui žinoma, kad jos nėščios;
- 4) prieš nepilnamečius asmenis, jei jų išvaizda atitinka amžių.

8. Pareigūnas, panaudojęs psichinę ar fizinę prievartą ir taip sukėlęs pavojų asmens gyvybei ar sveikatai, asmeniui turi suteikti reikalingą neatidėliotiną medicinos ar kitą būtinąją pagalbą bei imtis kitų reikalingų priemonių pavojingiems savo veiksmų padariniams pašalinti. Apie pareigūno panaudotą psichinę ar fizinę prievartą, jei tai lėmė asmens mirtį arba gyvybei pavojingą kūno sužalojimą, nedelsiant pranešama prokurorui.

9. Pareigūnai turi būti specialiai parengti ir reguliariai tikrinami, ar jie sugeba veikti situacijose, susijusiose su psichinės ar fizinės prievartos panaudojimu. Pareigūnų parengimo ir tikrinimo tvarką nustato vidaus reikalų ministras.

10. Šio įstatymo nustatyta tvarka naudojant fizinę prievartą, pagal savo tiesioginę paskirtį gali būti naudojamos šios specialiosios priemonės: akustiniai prietaisai, antrankiai, asmenų sulaikymo, surišimo ar tramdymo priemonės ar įrankiai, automobilių priverstinio sustabdymo priemonės, cheminės medžiagos (nekeliančios tiesioginio pavojaus asmens gyvybei), elektroimpulsiniai prietaisai, granatos (nekeliančios tiesioginio pavojaus asmens gyvybei), įsilaužimo ir gelbėjimo įranga, lazdos, purkštuvai, skydai, specialios paskirties transporto priemonės, svaidyklės, šarvuočiai, šaudmenys (nekeliantys tiesioginio pavojaus asmens gyvybei), šaunamieji ginklai (kai jie naudojami kaip specialioji priemonė), nešaunamieji ginklai, tarnybiniai gyvūnai, tinklai, vandensvydžiai, veido kaukės, žymėjimo priemonės, taip pat kitos vidaus reikalų ministro nustatytos tiesioginio pavojaus asmens gyvybei nekeliančios priemonės – įtaisai, prietaisai ar technika. Šių ir kitų specialiųjų priemonių specifikaciją ir panaudojimo tvarką nustato vidaus reikalų ministras.“

5 straipsnis. 28 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 28 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

~~„28 straipsnis. Specialiosios policijos priemonės — šaunamojo ginklo panaudojimas~~

~~1. Kai kita prievarta yra neveiksminga ar negalima ir yra šio įstatymo 27 straipsnio 1 dalyje nustatyti pagrindai, policijos pareigūnas turi teisę panaudoti šaunamąjį ginklą.~~

~~2. Pareigūnas, manydamas, kad gali tekti panaudoti šaunamąjį ginklą, turi teisę išimti šaunamąjį ginklą iš dėklo ir parengti jį panaudoti. Pareigūnas turi teisę iššauti iš šaunamojo ginklo, kai būtina duoti pavojaus signalą, išsikviesti pagalbą.~~

~~3. Draudžiama naudoti šaunamąjį ginklą žmonių susibūrimo vietose, jeigu nuo to gali nukentėti pašaliniai asmenys, prieš moteris, kai akivaizdu, kad jos nėsčios, taip pat prieš asmenis, kai akivaizdu, kad jie neįgalūs, prieš nepilnamečius, jeigu jų amžius žinomas pareigūnui arba išvaizda atitinka amžių, išskyrus atvejus, kai jie priešinasį pavojingų žmogaus gyvybei ar sveikatai būdu arba kai užpuola šių asmenų grupę ir (ar) šis užpuolimas kelia grėsmę pareigūno ar kito asmens gyvybei ar sveikatai.~~

28 straipsnis. Šaunamojo ginklo ir sprogmenų naudojimas

1. Šaunamasis ginklas ir sprogmenys gali būti panaudoti tik išimtiniais atvejais, kai tai neišvengiamai būtina ir tada, kai psichinė ar fizinė prievarta buvo neveiksminga arba kyla neišvengiamas pavojus asmens gyvybei ar sveikatai.

2. Pareigūnas turi teisę panaudoti šaunamąjį ginklą prieš asmenis:

1) atremdamas ginkluotą įsiveržimą į Lietuvos Respublikos teritoriją;

2) atremdamas ginkluotus užsienio valstybių diplomatinį ir tarptautinių organizacijų atstovybių ir jų teritorijų, užsienio valstybių konsulinį įstaigų ir jų teritorijų bei šių institucijų vadovų rezidencijų ir jų teritorijų, Lietuvos Respublikos valstybės ar savivaldybės institucijų ar įstaigų ar jų teritorijų, strateginę ar svarbią reikšmę nacionaliniam saugumui turinčių įmonių ar jų teritorijų ir ypatingą strateginę reikšmę ar strateginę reikšmę nacionaliniam saugumui turinčių įrenginių ar jų teritorijų užpuolimus, šiuos užimtus objektus išlaisvindamas;

3) gindamasis ar gindamas kitą asmenį nuo pradėto ar tiesiogiai gresiančio pavojingo gyvybei ar sveikatai nusikalstamo kėsینimosi;

4) išlaisvindamas įkaitus, užkirsdamas kelią įkaitų pagrobimui arba teroro aktui;

5) sulaikydamas nusikalstamą veiką galimai padariusį asmenį, jeigu kyla neišvengiamas pavojus pareigūno ar kito asmens gyvybei ar sveikatai;

6) sulaikydamas transporto priemonę vairuojantį asmenį, jeigu jos vairuotojas savo veiksmais sudaro neišvengiamą pavojų pareigūno arba kito asmens gyvybei.

3. Pareigūnas, nesukeldamas tiesioginio pavojaus asmens gyvybei, turi teisę panaudoti šaunamąjį ginklą prieš gyvūną, laivą, orlaivį arba transporto priemonę, jei kyla neišvengiamas pavojus pareigūno ar kitų asmenų gyvybei ar sveikatai.

4. Ketindamas naudoti šaunamąjį ginklą ar sprogmenis, pareigūnas privalo įspėti apie tokį ketinimą, suteikdamas asmeniui galimybę įvykdyti teisėtus reikalavimus, išskyrus atvejus, kai delsimas kelia neišvengiamą pavojų pareigūno ar kito asmens gyvybei ar sveikatai, arba toks įspėjimas yra neįmanomas.

5. Pareigūnas, nesukeldamas pavojaus įstatymų saugomoms vertybėms, turi teisę iššauti iš šaunamojo ginklo, kai būtina duoti pavojaus signalą ar išsikviesti pagalbą.

6. Šio straipsnio 2 dalies 1, 2 ir 4 punktuose nustatytais atvejais pareigūnas turi teisę panaudoti sprogmenis prieš asmenis, taip pat, nesukeldamas tiesioginio pavojaus asmens gyvybei, pareigūnas sprogmenis turi teisę panaudoti sprogstamiesiems įtaisams sunaikinti, patekti į patalpą (vietą), kurioje laikomi įkaitai ar daromi kiti keliantys pavojų asmens gyvybei ar sveikatai nusikalstami veiksmai.

7. Nesant neišvengiamo pavojaus pareigūno ar kitų asmenų gyvybei ar sveikatai šaunamąjį ginklą ir sprogmenis panaudoti draudžiama:

1) žmonių susibūrimo vietose, jeigu dėl to gali nukentėti pašaliniai asmenys, išskyrus šio straipsnio 2 dalies 1 ir 2 punktuose nurodytais atvejais;

2) patalpose, kuriose yra sprogstamųjų medžiagų, lengvai užsidegančių medžiagų, galinčių sukelti pavojų asmens gyvybei bei sveikatai ar visuomenės saugumui.

8. Pareigūnas, panaudojęs šaunamąjį ginklą ar sprogmenis ir taip sukėlęs pavojų asmens gyvybei ar sveikatai, asmeniui turi suteikti reikalingą neatidėliotiną medicinos ar kitą būtinąją pagalbą bei imtis kitų reikalingų priemonių pavojingiems savo veiksmų padariniams pašalinti. Apie pareigūno panaudotą šaunamąjį ginklą ar sprogmenis, jei tai lėmė asmens mirtį arba kūno sužalojimą, nedelsiant pranešama prokurorui.

9. Pareigūnai turi būti specialiai parengti ir reguliariai tikrinami, ar jie sugeba veikti situacijose, susijusiose su šaunamojo ginklo ar sprogmenų panaudojimu. Pareigūnų parengimo ir tikrinimo tvarką nustato vidaus reikalų ministras.

10. Šio straipsnio 1–3 dalys ir 7 dalies 1 punktas netaikomi tais atvejais, kai šaunamasis ginklas naudojamas kaip specialioji priemonė.“

6 straipsnis. Pasiūlymas Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministrui ir įstatymo įsigaliojimas

1. Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministras iki šio įstatymo įsigaliojimo priima šiam įstatymui įgyvendinti reikalingus teisės aktus.

2. Šis įstatymas, išskyrus šio straipsnio 1 dalį, įsigalioja 2016 m. birželio 1 d.

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

Respublikos Prezidentas

VRM Teisės departamento
direktorius
Nerijus Kučmantis
2016-02-15

Lietuvos Respublikos
vidaus reikalų ministras
Saulius Skvernelis
2016-02-17

Projektas

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
VADOVYBĖS APSAUGOS ĮSTATYMO NR. IX-1183 2, 12, 22, 23 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO
IR 24, 25, 26 STRAIPSNIŲ PRIPAŽINIMO NETEKUSIAIS GALIOS
ĮSTATYMAS**

2016 m.

d. Nr.

Vilnius

1 straipsnis. 2 straipsnio pakeitimas

1. Papildyti 2 straipsnį 11 dalimi:

„11. **Prievarta** – Vadovybės apsaugos departamento veiklos metodas, kuriuo siekiama įgyvendinti Vadovybės apsaugos departamentui pavestus uždavinius ir kuris taikomas, kai nevykdomi Vadovybės apsaugos departamento pareigūno reikalavimai ar nurodymai arba siekiama išvengti pavojaus. Vadovybės apsaugos departamento pareigūnas šio įstatymo nustatytais atvejais ir tvarka gali naudoti psichinę ir (ar) fizinę prievartą.“

2. Papildyti 2 straipsnį 12 dalimi:

„12. Kitos šiame įstatyme vartojamos sąvokos suprantamos taip, kaip jos apibrėžtos Lietuvos Respublikos policijos įstatyme, Lietuvos Respublikos ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatyme ir Lietuvos Respublikos sprogmenų apyvartos kontrolės įstatyme.“

2 straipsnis. 12 straipsnio pakeitimas

1. Papildyti 12 straipsnį nauju 8 punktu:

„8) vidaus reikalų centrinių įstaigų vadovų prašymu padeda atlikti vidaus reikalų įstaigoms pavestas funkcijas. Vadovybės apsaugos departamento pareigūnų pasitelkimo tvarką ir konkrečias užduotis nustato vidaus reikalų ministras.“

2. Buvusį 8 punktą laikyti 9 punktu.

3 straipsnis. 22 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 22 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„**22 straipsnis. Prievartos naudojimo sąlygos**

1. Vadovybės apsaugos departamento pareigūnas turi teisę panaudoti prievartą tik esant tarnybiniam būtinumui ir tik tiek, kiek to reikia tarnybinei pareigai įvykdyti. Vadovybės apsaugos departamento pareigūnas naudoti prievartą privalo adekvačiai esamoms aplinkybėms ir proporcingai esamam pavojui, atsižvelgdamas į konkrečią situaciją, teisės pažeidimo pobūdį, intensyvumą ir individualias pažeidėjo savybes. Fizinė prievarta naudojama tik tada, kai psichinė prievarta buvo

neveiksminga arba kai bet koks delsimas kelia pavojų Vadovybės apsaugos departamento pareigūno ar kito asmens gyvybei ar sveikatai.

2. Psichinę prievartą Vadovybės apsaugos departamento pareigūnas turi teisę panaudoti šio straipsnio 3, 4 dalyse arba šio įstatymo 23 straipsnio 2 dalyje išvardytomis sąlygomis.

3. Fizinę prievartą Vadovybės apsaugos departamento pareigūnas turi teisę panaudoti šiais atvejais:

- 1) apsisaugodamas ar apsaugodamas kitus asmenis nuo gresiančio pavojaus gyvybei ar sveikatai;
 - 2) asmenims vengiant vykdyti Vadovybės apsaugos departamento pareigūnų reikalavimus ar nurodymus (siekiant priversti asmenis paklusti), taip pat asmenis sulaikydamas (jeigu asmenys priešinas);
 - 3) atremdamas kėsiniąsi į šaunamąjį ginklą, sprogmenis, specialiąsias priemones, ryšio priemones ir siekdamas šiuos objektus susigražinti;
 - 4) atremdamas statinių (įskaitant pavienes patalpas), transporto priemonių ar kito turto, teritorijų užpuolimus arba šiuos užimtus objektus išlaisvindamas;
 - 5) patekdamas į teritorijas, patalpas ar transporto priemones per kratą ar poėmį, taip pat jeigu jose, turimais duomenimis, gali būti laikomi įkaitai arba slėptis asmenys, galimai padarę administracinius nusižengimus ar nusikalstamas veikas;
 - 6) stabdydamas transporto priemonę, laivą ar orlaivį (esant tarnybiniam būtinumui);
 - 7) užkirsdamas kelią administraciniams nusižengimams ar nusikalstamoms veikoms.
4. Vadovybės apsaugos departamento pareigūnas turi teisę naudoti antrankius ir surišimo priemones:

- 1) prieš agresyvius ar linkusius save žaloti asmenis;
- 2) pristatydamas į policijos įstaigą, kitą instituciją ar įstaigą bėgti linkusius administracinius nusižengimus ar nusikalstamas veikas padariusius (galimai padariusius) asmenis, atlikdamas minėtų asmenų apžiūrą, taip pat vykdydamas bėgti linkusių asmenų išsiuntimą iš Lietuvos Respublikos ar vykdydamas šių asmenų grąžinimą į Lietuvos Respubliką.

5. Vadovybės apsaugos departamento pareigūnas turi teisę transporto priemone stabdyti kitą transporto priemonę ją blokuodamas. Jeigu stabdoma transporto priemonė ar joje esantys asmenys savo veiksmais kelia neišvengiamą pavojų Vadovybės apsaugos departamento pareigūno ar kito asmens gyvybei ar sveikatai, Vadovybės apsaugos departamento pareigūnas turi teisę kita transporto priemone ar tam skirta specialiąja priemone stabdomą transporto priemonę taranuoti. Jei Vadovybės apsaugos departamento pareigūnas, vairuojantis transporto priemonę, blokuoja arba taranuoja kitą transporto priemonę ir dėl to kyla pavojus asmenų gyvybei ar sveikatai, po tokių veiksmų jis turi imtis priemonių šių veiksmų padariniams pašalinti.

6. Vadovybės apsaugos departamento pareigūnas kaip specialiąją priemonę turi teisę panaudoti šaunamąjį ginklą, iššaudamas į specialiujų priemonių specifikaciją įtrauktus užtaisus, kurių sukeltas poveikis sukurtas nesukelti tiesioginio pavojaus nei asmeniui, kurio atžvilgiu naudojamas šaunamasis ginklas, nei kitų asmenų gyvybei.

7. Nesant neišvengiamo pavojaus Vadovybės apsaugos departamento pareigūnų ar kitų asmenų gyvybei ar sveikatai specialiąsias priemones (išskyrus antrankius ir surišimo priemones) naudoti draudžiama:

- 1) prieš asmenis, jei akivaizdu arba Vadovybės apsaugos departamento pareigūnui žinoma, kad šie asmenys neįgalieji;
- 2) prieš asmenis, turinčius neliečiamybės teisę;
- 3) prieš moteris, jei akivaizdu arba Vadovybės apsaugos departamento pareigūnui žinoma, kad jos nėščios;
- 4) prieš nepilnamečius asmenis, jei jų išvaizda atitinka amžių.

8. Vadovybės apsaugos departamento pareigūnas, panaudojęs psichinę ar fizinę prievartą ir taip sukėlęs pavojų asmens gyvybei ar sveikatai, asmeniui turi suteikti reikalingą neatidėliotiną medicinos ar kitą būtinąją pagalbą bei imtis kitų reikalingų priemonių pavojingiems savo veiksmų padariniams pašalinti. Apie Vadovybės apsaugos departamento pareigūno panaudotą fizinę ar psichinę prievartą, jei tai lėmė asmens mirtį arba gyvybei pavojingą kūno sužalojimą, nedelsiant pranešama prokurorui.

9. Vadovybės apsaugos departamento pareigūnai turi būti specialiai parengti ir reguliariai tikrinami, ar jie sugeba veikti situacijose, susijusiose su psichinės ar fizinės prievartos panaudojimu. Vadovybės apsaugos departamento pareigūnų parengimo ir tikrinimo tvarką nustato vidaus reikalų ministras.

10. Specialiosios priemonės šiame Įstatyme suprantamos taip, kaip jos apibrėžtos Lietuvos Respublikos policijos įstatyme. Specialiųjų priemonių specifikaciją ir panaudojimo tvarką nustato vidaus reikalų ministras.“

4 straipsnis. 23 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 23 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„23 straipsnis. Šaunamojo ginklo ir sprogmenų naudojimas

1. Šaunamasis ginklas ir sprogmenys gali būti panaudoti tik išimtiniais atvejais, kai tai neišvengiamai būtina, ir tada, kai psichinė ar fizinė prievarta buvo neveiksminga arba kyla neišvengiamas pavojus asmens gyvybei ar sveikatai.

2. Vadovybės apsaugos departamento pareigūnas turi teisę panaudoti šaunamąjį ginklą prieš asmenis šiais atvejais:

- 1) atremdamas ginkluotą įsiveržimą į Lietuvos Respublikos teritoriją;
- 2) atremdamas ginkluotus saugomų objektų, užsienio valstybių diplomatinių ir tarptautinių organizacijų atstovybių ir jų teritorijų, užsienio valstybių konsulinių įstaigų ir jų teritorijų bei šių institucijų vadovų rezidencijų ir jų teritorijų, Lietuvos Respublikos valstybės ar savivaldybės institucijų ar įstaigų ar jų teritorijų, strateginę ar svarbią reikšmę nacionaliniam saugumui turinčių įmonių ar jų teritorijų ir ypatingą strateginę reikšmę ar strateginę reikšmę nacionaliniam saugumui turinčių įrenginių ar jų teritorijų užpuolimus, šiuos užimtus objektus išlaisvindamas;

3) gindamasis ar gindamas kitą asmenį nuo pradėto ar tiesiogiai gresiančio pavojingo gyvybei ar sveikatai nusikalstamo kėsینimosi;

4) išlaisvindamas įkaitus arba užkirsdamas kelią įkaitų pagrobimui arba teroro aktui;

5) sulaikydamas nusikalstamą veiką galimai padariusį asmenį, jeigu kyla neišvengiamas pavojus Vadovybės apsaugos departamento pareigūno ar kito asmens gyvybei ar sveikatai;

6) sulaikydamas transporto priemonę vairuojantį asmenį, jeigu jos vairuotojas savo veiksmais sudaro neišvengiamą pavojų Vadovybės apsaugos departamento pareigūno kito asmens gyvybei;

3. Vadovybės apsaugos departamento pareigūnas, nesukeldamas tiesioginio pavojaus asmens gyvybei, turi teisę panaudoti šaunamąjį ginklą prieš gyvūną, laivą, orlaivį arba transporto priemonę, jei kyla neišvengiamas pavojus Vadovybės apsaugos departamento pareigūno ar kitų asmenų gyvybei ar sveikatai.

4. Ketindamas naudoti šaunamąjį ginklą ar sprogmenis, Vadovybės apsaugos departamento pareigūnas privalo įspėti apie tokį ketinimą, suteikdamas asmeniui galimybę įvykdyti teisėtus reikalavimus, išskyrus atvejus, kai delsimas kelia neišvengiamą pavojų Vadovybės apsaugos departamento pareigūno ar kito asmens gyvybei ar sveikatai, arba toks įspėjimas yra neįmanomas.

5. Vadovybės apsaugos departamento pareigūnas, nesukeldamas pavojaus įstatymų saugomoms vertybėms, turi teisę iššauti iš šaunamojo ginklo, kai būtina duoti pavojaus signalą ar išsikviesti pagalbą.

6. Šio straipsnio 2 dalies 1, 2 ir 4 punktuose nustatytais atvejais Vadovybės apsaugos departamento pareigūnas turi teisę panaudoti sprogmenis prieš asmenis, taip pat, nesukeldamas tiesioginio pavojaus asmens gyvybei, Vadovybės apsaugos departamento pareigūnas sprogmenis turi teisę panaudoti sprogstamiesiems įtaisams sunaikinti, patekti į patalpą (vietą), kurioje laikomi įkaitai ar daromi kiti keliantys pavojų asmens gyvybei ar sveikatai nusikalstami veiksmai.

7. Nesant neišvengiamo pavojaus Vadovybės apsaugos departamento pareigūno ar kitų asmenų gyvybei ar sveikatai šaunamąjį ginklą ir sprogmenis panaudoti draudžiama:

1) žmonių susibūrimo vietose, jeigu dėl to gali nukentėti pašaliniai asmenys, išskyrus šio straipsnio 2 dalies 1 ir 2 punktuose nurodytus atvejus;

2) patalpose, kuriose yra sprogstamųjų medžiagų, lengvai užsidegančių medžiagų, galinčių sukelti pavojų asmens gyvybei bei sveikatai ar visuomenės saugumui.

8. Vadovybės apsaugos departamento pareigūnas panaudojęs šaunamąjį ginklą ar sprogmenis ir taip sukėlęs pavojų asmens gyvybei ar sveikatai, asmeniui turi suteikti reikalingą neatidėliotiną medicinos ar kitą būtinąją pagalbą bei imtis kitų reikalingų priemonių pavojingiems savo veiksmų padariniams pašalinti. Apie Vadovybės apsaugos departamento pareigūno panaudotą šaunamąjį ginklą, sprogmenis ar prievartą, jei tai lėmė asmens mirtį arba kūno sužalojimą, nedelsiant pranešama prokurorui.

9. Vadovybės apsaugos departamento pareigūnai turi būti specialiai parengti ir reguliariai tikrinami, ar jie sugeba veikti situacijose, susijusiose su šaunamojo ginklo ar sprogmenų panaudojimu. Vadovybės apsaugos departamento pareigūnų parengimo ir tikrinimo tvarką nustato vidaus reikalų ministras.

10. Šio straipsnio 1–3 dalys ir 7 dalies 1 punktas netaikomi tais atvejais, kai šaunamasis ginklas naudojamas kaip specialioji priemonė.“

5 straipsnis. 24 straipsnio pripažinimas netekusiu galios

Pripažinti netekusiu galios 24 straipsnį.

6 straipsnis. 25 straipsnio pripažinimas netekusiu galios

Pripažinti netekusiu galios 25 straipsnį.

7 straipsnis. 26 straipsnio pripažinimas netekusiu galios

Pripažinti netekusiu galios 26 straipsnį.

8 straipsnis. Pasiūlymas Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministrui ir įstatymo įsigaliojimas

1. Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministras iki šio įstatymo įsigaliojimo priima šiam įstatymui įgyvendinti reikalingus teisės aktus.

2. Šis įstatymas, išskyrus šio straipsnio 1 dalį, įsigalioja 2016 m. birželio 1 d.

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

Respublikos Prezidentas

VRM Teisės departamento
direktorius
Nerijus Rydaitis
2016.02.15

Lietuvos Respublikos
vidaus reikalų ministras
Saulius Skyrnėlis
Web-out

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
VADOVYBĖS APSAUGOS ĮSTATYMO NR. IX-1183 2, 12, 22, 23 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO
IR 24, 25, 26 STRAIPSNIŲ PRIPAŽINIMO NETEKUSIAIS GALIOS
ĮSTATYMAS**

2016 m.

d. Nr.

Vilnius

1 straipsnis. 2 straipsnio pakeitimas

1. Papildyti 2 straipsnį 11 dalimi:

„11. Prievarta – Vadovybės apsaugos departamento veiklos metodas, kuriuo siekiama įgyvendinti Vadovybės apsaugos departamentui pavestus uždavinius ir kuris taikomas, kai nevykdomi Vadovybės apsaugos departamento pareigūno reikalavimai ar nurodymai arba siekiama išvengti pavojaus. Vadovybės apsaugos departamento pareigūnas šio įstatymo nustatytais atvejais ir tvarka gali naudoti psichinę ir (ar) fizinę prievartą.“

2. Papildyti 2 straipsnį 12 dalimi:

„12. Kitos šiame įstatyme vartojamos sąvokos suprantamos taip, kaip jos apibrėžtos Lietuvos Respublikos policijos įstatyme, Lietuvos Respublikos ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatyme ir Lietuvos Respublikos sprogmenų apyvartos kontrolės įstatyme.“

2 straipsnis. 12 straipsnio pakeitimas

1. Papildyti 12 straipsnį nauju 8 punktu:

„8) vidaus reikalų centrinių įstaigų vadovų prašymu padeda atlikti vidaus reikalų įstaigoms pavestas funkcijas. Vadovybės apsaugos departamento pareigūnų pasitelkimo tvarką ir konkrečias užduotis nustato vidaus reikalų ministras.“

2. Buvusį 8 punktą laikyti 9 punktu.

3 straipsnis. 22 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 22 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

~~„22 straipsnis. Prievartos priemonės ir jų naudojimo sąlygos~~

~~1. Vadovybės apsaugos departamento pareigūnas šio Įstatymo ir kitų teisės aktų nustatytais atvejais ir tvarka turi teisę panaudoti psichinę ar (ir) fizinę prievartą, šaunamąjį ginklą bei sprogstamąsias medžiagas.~~

~~2. Psichinė prievarta šiame Įstatyme suprantama kaip įspėjimas apie ketinimą panaudoti fizinę prievartą, šaunamąjį ginklą ar sprogstamąsias medžiagas. Psichinei prievartai prilyginamas šaunamojo~~

~~ginklo demonstravimas ir įspėjamieji šūviai, tačiau šias psichinės prievartos priemones galima naudoti tik šio Įstatymo 24 straipsnio 2, 4, 5 dalyse išvardytomis sąlygomis.~~

~~3. Fizinė prievarta šiame Įstatyme suprantama kaip:~~

- ~~1) bet kokio pobūdžio fizinės jėgos bei kovinių imtynių veiksmų panaudojimas;~~
- ~~2) specialiųjų priemonių, t. y. guminių lazdu, antrankių bei surišimo priemonių, dujų, tarnybinių šunų, transporto priemonių sustabdymo ir kitų teisės aktų patvirtintų aktyvios ir pasyvios gynybos nuo pasikėsینimo priemonių panaudojimas.~~

~~4. Kai būtina, Vadovybės apsaugos departamento pareigūnas kaip prievartos priemonę gali panaudoti transporto priemonę, taip pat įvairius pagalbinius įrankius.~~

~~5. Vadovybės apsaugos departamento pareigūnas turi teisę panaudoti prievartos priemones tik esant tarnybiniam būtinumui ir tik tiek, kiek to reikia tarnybinei pareigai įvykdyti, ir tik po to, kai įtikinimo ir kitos neprievartinės priemonės buvo neveiksmingos arba negalimos. Prievartos priemonės rūšį ir jos panaudojimo ribas Vadovybės apsaugos departamento pareigūnas pasirenka atsižvelgdamas į konkrečią situaciją, teisės pažeidimo pobūdį ir individualias pažeidėjo savybes. Naudodamas prievartą Vadovybės apsaugos departamento pareigūnas privalo stengtis išvengti sunkių padarinių žmonėms ir turtui. Prieš panaudodamas prievartą Vadovybės apsaugos departamento pareigūnas privalo įspėti teisės pažeidėją apie tokį ketinimą, išskyrus atvejus, kai bet koks delsimas kelia grėsmę saugomo asmens, pareigūno ar kito asmens gyvybei ir (ar) sveikatai arba įspėti neįmanoma dėl kitų priežasčių.~~

~~6. Apie Vadovybės apsaugos departamento pareigūno panaudotą prievartą, sukėlusią asmens mirtį arba kūno sužalojimą, nedelsiant pranešama prokurorui.~~

22 straipsnis. Prievartos naudojimo sąlygos

1. Vadovybės apsaugos departamento pareigūnas turi teisę panaudoti prievartą tik esant tarnybiniam būtinumui ir tik tiek, kiek to reikia tarnybinei pareigai įvykdyti. Vadovybės apsaugos departamento pareigūnas naudoti prievartą privalo adekvačiai esamoms aplinkybėms ir proporcingai esamam pavojui, atsižvelgdamas į konkrečią situaciją, teisės pažeidimo pobūdį, intensyvumą ir individualias pažeidėjo savybes. Fizinė prievarta naudojama tik tada, kai psichinė prievarta buvo neveiksminga arba kai bet koks delsimas kelia pavojų Vadovybės apsaugos departamento pareigūno ar kito asmens gyvybei ar sveikatai.

2. Psichinę prievartą Vadovybės apsaugos departamento pareigūnas turi teisę panaudoti šio straipsnio 3, 4 dalyse arba šio įstatymo 23 straipsnio 2 dalyje išvardytomis sąlygomis.

3. Fizinę prievartą Vadovybės apsaugos departamento pareigūnas turi teisę panaudoti šiais atvejais:

1) apsisaugodamas ar apsaugodamas kitus asmenis nuo gresiančio pavojaus gyvybei ar sveikatai;

2) asmenims vengiant vykdyti Vadovybės apsaugos departamento pareigūnų reikalavimus ar nurodymus (siekiant priversti asmenis paklusti), taip pat asmenis sulaikydamas (jeigu asmenys priešinasi);

3) atremdamas kėsimąsi į šaunamąjį ginklą, sprogmenis, specialiąsias priemones, ryšio priemones ir siekdamas šiuos objektus susigrąžinti;

4) atremdamas statinių (įskaitant pavienes patalpas), transporto priemonių ar kito turto, teritorijų užpuolimus arba šiuos užimtus objektus išlaisvindamas;

5) patekdamas į teritorijas, patalpas ar transporto priemones per kratą ar poėmį, taip pat jeigu jose, turimais duomenimis, gali būti laikomi įkaitai arba slėptis asmenys, galimai padarę administracinius nusižengimus ar nusikalstamas veikas;

6) stabdydamas transporto priemonę, laivą ar orlaivį (esant tarnybiniam būtinumui);

7) užkirsdamas kelią administraciniams nusižengimams ar nusikalstamoms veikoms.

4. Vadovybės apsaugos departamento pareigūnas turi teisę naudoti antrankius ir surišimo priemones:

1) prieš agresyvius ar linkusius save žaloti asmenis;

2) pristatydamas į policijos įstaigą, kitą instituciją ar įstaigą bėgti linkusius administracinius nusižengimus ar nusikalstamas veikas padariusius (galimai padariusius) asmenis, atlikdamas minėtų asmenų apžiūrą, taip pat vykdydamas bėgti linkusių asmenų išsiuntimą iš Lietuvos Respublikos ar vykdydamas šių asmenų grąžinimą į Lietuvos Respubliką.

5. Vadovybės apsaugos departamento pareigūnas turi teisę transporto priemone stabdyti kitą transporto priemonę ją blokuodamas. Jeigu stabdoma transporto priemonė ar joje esantys asmenys savo veiksmais kelia neišvengiamą pavojų Vadovybės apsaugos departamento pareigūno ar kito asmens gyvybei ar sveikatai, Vadovybės apsaugos departamento pareigūnas turi teisę kita transporto priemone ar tam skirta specialiąja priemone stabdomą transporto priemonę taranuoti. Jei Vadovybės apsaugos departamento pareigūnas, vairuojantis transporto priemonę, blokuoja arba taranuoja kitą transporto priemonę ir dėl to kyla pavojus asmenų gyvybei ar sveikatai, po tokių veiksmų jis turi imtis priemonių šių veiksmų padariniams pašalinti.

6. Vadovybės apsaugos departamento pareigūnas kaip specialiąją priemonę turi teisę panaudoti šaunamąjį ginklą, iššaudamas į specialiųjų priemonių specifikaciją įtrauktus užtaisus, kurių sukeltas poveikis sukurtas nesukelti tiesioginio pavojaus nei asmens, kurio atžvilgiu naudojamas šaunamasis ginklas, nei kitų asmenų gyvybei.

7. Nesant neišvengiamo pavojaus Vadovybės apsaugos departamento pareigūnų ar kitų asmenų gyvybei ar sveikatai specialiąsias priemones (išskyrus antrankius ir surišimo priemones) naudoti draudžiama:

1) prieš asmenis, jei akivaizdu arba Vadovybės apsaugos departamento pareigūnui žinoma, kad šie asmenys neįgalieji;

2) prieš asmenis, turinčius neliečiamybės teisę;

3) prieš moteris, jei akivaizdu arba Vadovybės apsaugos departamento pareigūnui žinoma, kad jos nėščios;

4) prieš nepilnamečius asmenis, jei jų išvaizda atitinka amžių.

8. Vadovybės apsaugos departamento pareigūnas, panaudojęs psichinę ar fizinę prievartą ir taip sukėlęs pavojų asmens gyvybei ar sveikatai, asmeniui turi suteikti reikalingą neatidėliotiną medicinos ar kitą būtinąją pagalbą bei imtis kitų reikalingų priemonių pavojingiems savo veiksmų padariniams pašalinti. Apie Vadovybės apsaugos departamento pareigūno panaudotą fizinę ar

psichinę prievartą, jei tai lėmė asmens mirtį arba gyvybei pavojingą kūno sužalojimą, nedelsiant pranešama prokurorui.

9. Vadovybės apsaugos departamento pareigūnai turi būti specialiai parengti ir reguliariai tikrinami, ar jie sugeba veikti situacijose, susijusiose su psichinės ar fizinės prievartos panaudojimu. Vadovybės apsaugos departamento pareigūnų parengimo ir tikrinimo tvarką nustato vidaus reikalų ministras.

10. Specialiosios priemonės šiame Įstatyme suprantamos taip, kaip jos apibrėžtos Lietuvos Respublikos policijos įstatyme. Specialiųjų priemonių specifikacijas ir panaudojimo tvarką nustato vidaus reikalų ministras.“

4 straipsnis. 23 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 23 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

~~„23 straipsnis. Fizinės prievartos naudojimas~~

~~1. Vadovybės apsaugos departamento pareigūnas turi teisę panaudoti fizinę prievartą šiais atvejais:~~

- ~~1) gindamas saugomą asmenį, save ar kitą asmenį nuo pradėto ar tiesiogiai gresiančio gyvybei ar sveikatai kėsینimosi;~~
- ~~2) kai kėsینamasi į saugomą objektą ar kitą turtą;~~
- ~~3) sulaikydamas teisės pažeidimą padariusį asmenį, kuris priešinasi arba kitaip aktyviai vengia sulaikymo;~~
- ~~4) užtikrindamas teisėto reikalavimo įvykdymą, kai asmuo vengia tai padaryti;~~
- ~~5) esant tarnybiniam būtinumui, stabdydamas transporto priemonę.~~

~~2. Vadovybės apsaugos departamento pareigūnas turi teisę transporto priemone stabdyti, blokuoti arba taranuoti kitą transporto priemonę, jeigu jos vairuotojas ar kitas toje transporto priemonėje esantis asmuo savo veiksmais kelia pavojų saugomo asmens gyvybei ar sveikatai. Apie tokius įvykius turi būti nedelsiant pranešama policijai. Jei Vadovybės apsaugos departamento pareigūnas, vairuojantis transporto priemonę, blokuoja arba taranuoja kitą transporto priemonę ir dėl to kyla grėsmė asmenų gyvybei ar sveikatai, po tokių veiksmų jis turi imtis priemonių šių veiksmų padariniams pašalinti.~~

~~3. Draudžiama naudoti kovinių imtynių veiksmus bei specialiąsias priemones prieš moteris, jei akivaizdu, kad jos nėščios, taip pat prieš asmenis, jei akivaizdu, kad jie invalidai, prieš nepilnamečius, jeigu jų amžius pareigūnui žinomas arba išvaizda atitinka amžių, išskyrus atvejus, kai tokie asmenys užpuola saugomą asmenį, pareigūną ar kitą asmenį arba, nevykdydami teisėtų pareigūno reikalavimų, priešinasi pavojingų gyvybei ar sveikatai būdu.~~

23 straipsnis. Šaunamojo ginklo ir sprogmenų naudojimas

1. Šaunamasis ginklas ir sprogmenys gali būti panaudoti tik išimtiniais atvejais, kai tai neišvengiamai būtina, ir tada, kai psichinė ar fizinė prievarta buvo neveiksminga arba kyla neišvengiamas pavojus asmeniui gyvybei ar sveikatai.

2. Vadovybės apsaugos departamento pareigūnas turi teisę panaudoti šaunamąjį ginklą prieš asmenį šiais atvejais:

1) atremdamas ginkluotą įsiveržimą į Lietuvos Respublikos teritoriją;

2) atremdamas ginkluotus saugomų objektų, užsienio valstybių diplomatinių ir tarptautinių organizacijų atstovybių ir jų teritorijų, užsienio valstybių konsulinių įstaigų ir jų teritorijų bei šių institucijų vadovų rezidencijų ir jų teritorijų, Lietuvos Respublikos valstybės ar savivaldybės institucijų ar įstaigų ar jų teritorijų, strateginę ar svarbią reikšmę nacionaliniam saugumui turinčių įmonių ar jų teritorijų ir ypatingą strateginę reikšmę ar strateginę reikšmę nacionaliniam saugumui turinčių įrenginių ar jų teritorijų užpuolimus, šiuos užimtus objektus išlaisvindamas;

3) gindamasis ar gindamas kitą asmenį nuo pradėto ar tiesiogiai gresiančio pavojingo gyvybei ar sveikatai nusikalstamo kėsینimosi;

4) išlaisvindamas įkaitus arba užkirsdamas kelią įkaitų pagrobimui arba teroro aktui;

5) sulaikydamas nusikalstamą veiką galimai padariusį asmenį, jeigu kyla neišvengiamas pavojus Vadovybės apsaugos departamento pareigūno ar kito asmens gyvybei ar sveikatai;

6) sulaikydamas transporto priemonę vairuojantį asmenį, jeigu jos vairuotojas savo veiksmais sudaro neišvengiamą pavojų Vadovybės apsaugos departamento pareigūno kito asmens gyvybei;

3. Vadovybės apsaugos departamento pareigūnas, nesukeldamas tiesioginio pavojaus asmens gyvybei, turi teisę panaudoti šaunamąjį ginklą prieš gyvūną, laivą, orlaivį arba transporto priemonę, jei kyla neišvengiamas pavojus Vadovybės apsaugos departamento pareigūno ar kitų asmenų gyvybei ar sveikatai.

4. Ketindamas naudoti šaunamąjį ginklą ar sprogmenis, Vadovybės apsaugos departamento pareigūnas privalo įspėti apie tokį ketinimą, suteikdamas asmeniui galimybę įvykdyti teisėtus reikalavimus, išskyrus atvejus, kai delsimas kelia neišvengiamą pavojų Vadovybės apsaugos departamento pareigūno ar kito asmens gyvybei ar sveikatai, arba toks įspėjimas yra neįmanomas.

5. Vadovybės apsaugos departamento pareigūnas, nesukeldamas pavojaus įstatymų saugomoms vertybėms, turi teisę iššauti iš šaunamojo ginklo, kai būtina duoti pavojaus signalą ar išsikviesti pagalbą.

6. Šio straipsnio 2 dalies 1, 2 ir 4 punktuose nustatytais atvejais Vadovybės apsaugos departamento pareigūnas turi teisę panaudoti sprogmenis prieš asmenis, taip pat, nesukeldamas tiesioginio pavojaus asmens gyvybei, Vadovybės apsaugos departamento pareigūnas sprogmenis turi teisę panaudoti sprogstamiesiems įtaisams sunaikinti, patekti į patalpą (vietą), kurioje laikomi įkaitai ar daromi kiti keliantys pavojų asmens gyvybei ar sveikatai nusikalstami veiksmai.

7. Nesant neišvengiamo pavojaus Vadovybės apsaugos departamento pareigūno ar kitų asmenų gyvybei ar sveikatai šaunamąjį ginklą ir sprogmenis panaudoti draudžiama:

1) žmonių susibūrimo vietose, jeigu dėl to gali nukentėti pašaliniai asmenys, išskyrus šio straipsnio 2 dalies 1 ir 2 punktuose nurodytus atvejus;

2) patalpose, kuriose yra sprogstamųjų medžiagų, lengvai užsidegančių medžiagų, galinčių sukelti pavojų asmens gyvybei bei sveikatai ar visuomenės saugumui.

8. Vadovybės apsaugos departamento pareigūnas panaudojęs šaunamąjį ginklą ar sprogmenis ir taip sukėlęs pavojų asmens gyvybei ar sveikatai, asmeniui turi suteikti reikalingą neatidėliotiną medicinos ar kitą būtinąją pagalbą bei imtis kitų reikalingų priemonių pavojingiams

savo veiksmų padariniams pašalinti. Apie Vadovybės apsaugos departamento pareigūno panaudotą šaunamąjį ginklą, sprogmenis ar prievartą, jei tai lėmė asmens mirtį arba kūno sužalojimą, nedelsiant pranešama prokurorui.

9. Vadovybės apsaugos departamento pareigūnai turi būti specialiai parengti ir reguliariai tikrinami, ar jie sugeba veikti situacijose, susijusiose su šaunamojo ginklo ar sprogmenų panaudojimu. Vadovybės apsaugos departamento pareigūnų parengimo ir tikrinimo tvarką nustato vidaus reikalų ministras.

10. Šio straipsnio 1–3 dalys ir 7 dalies 1 punktas netaikomi tais atvejais, kai šaunamasis ginklas naudojamas kaip specialioji priemonė.“

5 straipsnis. 24 straipsnio pripažinimas netekusiu galios

Pripažinti netekusiu galios 24 straipsnį.

„24 straipsnis. Šaunamojo ginklo naudojimas

1. ~~Vadovybės apsaugos departamento pareigūnas turi teisę panaudoti šaunamąjį ginklą prieš asmenį, gyvūną arba transporto priemonę. Šaunamasis ginklas gali būti panaudotas tik išimtiniais atvejais, kai kitos priemonės yra neveiksmingos.~~

2. ~~Vadovybės apsaugos departamento pareigūnas turi teisę panaudoti šaunamąjį ginklą prieš asmenį šiais atvejais:~~

1) ~~gindamas saugomą asmenį, save ar kitą asmenį nuo pradėto ar tiesiogiai gresiančio pavojingo gyvybei ar sveikatai kėsینimosi;~~

2) ~~gindamas saugomą objektą nuo kėsینimosi, jei jis yra susijęs su pavojumi asmenų gyvybei ar sveikatai;~~

3) ~~sulaikydamas pasikėsینimą į asmenį gyvybę ar sveikatą įvykdžiusį asmenį, kuris priešinasi arba kitaip aktyviai vengia sulaikymo;~~

4) ~~sulaikydamas asmenį, kuris kėsینasi padaryti gyvybei ar sveikatai pavojingą nusikalstamą veiką, kai šis asmuo atsisako vykdyti reikalavimą padėti ginklą arba kitą daiktą, kuriuo galima atimti gyvybę žmogui ar jį sužaloti;~~

5) ~~vykstant pasikėsینimui į šaunamąjį ginklą, jeigu kyla pavojus asmens gyvybei.~~

3. ~~Vadovybės apsaugos departamento pareigūnas turi teisę panaudoti šaunamąjį ginklą prieš gyvūną, kai jis kelia grėsmę saugomo asmens, paties pareigūno ar kitų asmenų gyvybei ar sveikatai. Vadovybės apsaugos departamento pareigūnas taip pat turi teisę panaudoti šaunamąjį ginklą kitais būtinąjo reikalingumo atvejais.~~

4. ~~Vadovybės apsaugos departamento pareigūnas turi teisę panaudoti šaunamąjį ginklą prieš transporto priemonę šiais atvejais:~~

1) ~~kai transporto priemonė naudojama pavojingam gyvybei ar sveikatai kėsینimuisi prieš saugomą asmenį, pareigūną ar kitą asmenį;~~

2) ~~sulaikydamas nusikalstamą veiką padariusį asmenį, kai jis bando pabėgti transporto priemone.~~

5. ~~Draudžiama panaudoti šaunamąjį ginklą žmonių susibūrimo vietose, jeigu nuo to gali nukentėti pašaliniai asmenys, išskyrus tiesioginio ginkluoto kėsینimosi į saugomus asmenis ar objektus atvejus;~~

prieš moteris, jei akivaizdu, kad jos nėščios, taip pat prieš asmenis, jei akivaizdu, kad jie invalidai, prieš nepilnamečius, jeigu jų amžius pareigūnui žinomas arba išvaizda atitinka amžių, išskyrus atvejus, kai tokie asmenys priešinasi pavojingų gyvybei ar sveikatai būdu arba jei užpuola tokių asmenų grupę ir šis užpuolimas kelia grėsmę gyvybei ar sveikatai.

6. Užtikrindamas vadovybės apsaugą užsienyje, Vadovybės apsaugos departamento pareigūnas savo teisę panaudoti šaunamąjį ginklą įgyvendina vadovaudamasis tos šalies, kurioje užtikrinama apsauga, teisės aktais.“

6 straipsnis. 25 straipsnio pripažinimas netekusiu galios

Pripažinti netekusiu galios 25 straipsnį.

„25 straipsnis. Sprogstamųjų medžiagų naudojimas

Vadovybės apsaugos departamento pareigūnas, nesukeldamas grėsmės žmogaus gyvybei ir sveikatai, turi teisę panaudoti sprogstamąsias medžiagas šiais atvejais:

- 1) sprogstamiesiems užtaisams sunaikinti;
- 2) patekti į patalpą (vietą) ar transporto priemonę arba evakuoti iš patalpos (vietos) ar transporto priemonės, kai daromos žmogaus gyvybei ar sveikatai grėsmę keliančios nusikalstamos veikos arba jų gyvybei ar sveikatai kyla realus pavojus dėl kitų priežasčių.“

7 straipsnis. 26 straipsnio pripažinimas netekusiu galios

Pripažinti netekusiu galios 26 straipsnį.

„26 straipsnis. Vadovybės apsaugos departamento pareigūno saugumo garantijos

1. Vadovybės apsaugos departamento pareigūnas turi teisę išimti šaunamąjį ginklą iš dėklo ir parengti jį panaudoti visais atvejais, kai yra pagrindas manyti, kad gali prireikti jį panaudoti.
2. Vadovybės apsaugos departamento pareigūnas, nesukeldamas grėsmės įstatymo saugomoms vertybėms, turi teisę iššauti iš šaunamojo ginklo, kai būtina duoti pavojaus signalą, iškviesti pagalbą arba įspėti asmenį apie galimą šaunamojo ginklo panaudojimą prieš jį.“

8 straipsnis. Pasiūlymas Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministrui ir įstatymo įsigaliojimas

1. Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministras iki šio įstatymo įsigaliojimo priima šiam įstatymui įgyvendinti reikalingus teisės aktus.
2. Šis įstatymas, išskyrus šio straipsnio 1 dalį, įsigalioja 2016 m. birželio 1 d.

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

Respublikos Prezidentas

VRM Teisės departamento
direktorius
Nerijus Kudavicius
2016-02-18

Lietuvos Respublikos
vidaus reikalų ministras
Saulius Skvernelis

Projektas

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
VALSTYBĖS SIENOS APSAUGOS TARNYBOS ĮSTATYMO NR. VIII-1996 1¹, 2, 5, 22, 23
STRAIPSNIŲ PAKEITIMO
ĮSTATYMAS**

2016 m.

d. Nr.

Vilnius

1 straipsnis. 1¹ straipsnio pakeitimas

Pakeisti 1¹ straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„1⁽¹⁾ straipsnis. Šiame įstatyme vartojamų sąvokų aiškinimas

1. Prievarta – veiklos metodas, kuriuo siekiama įgyvendinti Valstybės sienos apsaugos tarnybai prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos (toliau – Tarnyba) pavestus uždavinius ir kuris taikomas, kai nevykdomi Tarnybos pareigūno reikalavimai ar nurodymai arba siekiama išvengti pavojaus.

2. Kitos šiame įstatyme vartojamos sąvokos suprantamos taip, kaip jos apibrėžtos Lietuvos Respublikos ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatyme, Lietuvos Respublikos policijos įstatyme, Lietuvos Respublikos sprogmenų apyvartos kontrolės įstatyme, Lietuvos Respublikos valstybės sienos ir jos apsaugos įstatyme, Lietuvos Respublikos įstatyme „Dėl užsieniečių teisinės padėties“ ir 2006 m. kovo 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (EB) Nr. 562/2006, nustatančiame taisyklių, reglamentuojančių asmenų judėjimą per sienas, Bendrijos kodeksą (Šengeno sienų kodeksas).“

2 straipsnis. 2 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 2 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip:

„1. Tarnyba yra valstybės institucija, kurios paskirtis – įgyvendinti valstybės sienos apsaugą ir jos kirtimo kontrolę, o karo metu – ginkluotųjų pajėgų sudėtyje ginti valstybę.“

3 straipsnis. 5 straipsnio pakeitimas

1. Papildyti 5 straipsnio 1 dalį nauju 8 punktu:

„8) vidaus reikalų centrinių įstaigų vadovų prašymu padeda atlikti vidaus reikalų įstaigoms pavestas funkcijas. Pareigūnų pasitelkimo tvarką ir konkrečias užduotis nustato vidaus reikalų ministras.“

2. Buvusį 5 straipsnio 1 dalies 8 punktą laikyti 9 punktu.

4 straipsnis. 22 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 22 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„22 straipsnis. Prievartos naudojimo sąlygos

1. Pareigūnas šio įstatymo nustatytais atvejais ir tvarka vykdydamas pareigas gali panaudoti prievartą. Pareigūnas turi teisę panaudoti prievartą tik esant tarnybiniam būtinumui ir tik tiek, kiek to reikia tarnybinei pareigai įvykdyti. Pareigūnas naudoti prievartą privalo adekvačiai esamoms

aplinkybėms ir proporcingai esamam pavojui, atsižvelgdamas į konkrečią situaciją, teisės pažeidimo pobūdį, intensyvumą ir individualias pažeidėjo savybes. Fizinė prievarta naudojama tik tada, kai psichinė prievarta buvo neveiksminga arba kai bet koks delsimas kelia pavojų pareigūno ar kito asmens gyvybei ar sveikatai.

2. Psichinę prievartą pareigūnas turi teisę panaudoti šio straipsnio 3, 4 dalyse arba šio įstatymo 23 straipsnio 2 dalyje išvardytais atvejais.

3. Fizinę prievartą pareigūnas turi teisę panaudoti šiais atvejais:

1) apsaugodamas ar apsaugodamas kitus asmenis nuo gresiančio pavojaus gyvybei ar sveikatai;
2) asmenims vengiant vykdyti pareigūnų reikalavimus ar nurodymus (siekiant priversti asmenis paklusti), taip pat asmenis sulaikydamas (jeigu asmenys priešinasi);

3) atremdamas kėsiniąsi į šaunamąjį ginklą, sprogmenis, specialiąsias priemones, ryšio priemones ir siekdamas šiuos objektus susigrąžinti;

4) atremdamas statinių (įskaitant pavienes patalpas), transporto priemonių ar kito turto, teritorijų užpuolimus arba šiuos užimtus objektus išlaisvindamas;

5) patekdamas į teritorijas, patalpas ar transporto priemones per kratą ar poėmį, taip pat jeigu jose, turimais duomenimis, gali būti laikomi įkaitai arba slėptis asmenys, galimai padarę administracinius nusižengimus ar nusikalstamas veikas;

6) stabdydamas transporto priemonę, laivą ar orlaivį (esant tarnybiniam būtinumui);

7) užkirsdamas kelią administraciniams nusižengimams ar nusikalstamoms veikoms.

4. Pareigūnas turi teisę naudoti antrankius ir surišimo priemones:

1) prieš agresyvius ar linkusius save žaloti asmenis;

2) pristatydamas į policijos įstaigą, kitą instituciją ar įstaigą bėgti linkusius administracinius nusižengimus ar nusikalstamas veikas padariusius (galimai padariusius) asmenis, atlikdamas minėtų asmenų apžiūrą, taip pat vykdydamas bėgti linkusių asmenų išsiuntimą iš Lietuvos Respublikos ar vykdydamas šių asmenų grąžinimą į Lietuvos Respubliką.

5. Pareigūnas turi teisę transporto priemone stabdyti kitą transporto priemonę ją blokuodamas. Jeigu stabdoma transporto priemonė ar joje esantys asmenys savo veiksmais kelia neišvengiamą pavojų pareigūno ar kito asmens gyvybei ar sveikatai, pareigūnas turi teisę kita transporto priemone ar tam skirta specialiąja priemone stabdomą transporto priemonę taranuoti. Jei pareigūnas, vairuojantis transporto priemonę, blokuoja arba taranuoja kitą transporto priemonę ir dėl to kyla pavojus asmenų gyvybei ar sveikatai, po tokių veiksmų jis turi imtis priemonių šių veiksmų padariniams pašalinti.

6. Pareigūnas kaip specialiąją priemonę turi teisę panaudoti šaunamąjį ginklą, iššaudamas į specialiųjų priemonių specifikaciją įtrauktus užtaisus, kurių sukeliamas poveikis sukurtas nesukelti tiesioginio pavojaus nei asmens, kurio atžvilgiu naudojamas šaunamasis ginklas, nei kitų asmenų gyvybei.

7. Nesant neišvengiamo pavojaus pareigūnų ar kitų asmenų gyvybei ar sveikatai specialiąsias priemones (išskyrus antrankius ir surišimo priemones) naudoti draudžiama:

1) prieš asmenis, jei akivaizdu arba pareigūnui žinoma, kad šie asmenys neįgalieji;

2) prieš asmenis, turinčius neliečiamybės teisę;

3) prieš moteris, jei akivaizdu arba pareigūnui žinoma, kad jos nėščios;

4) prieš nepilnamečius asmenis, jei jų išvaizda atitinka amžių.

8. Pareigūnas, panaudojęs psichinę ar fizinę prievartą ir taip sukėlęs pavojų asmens gyvybei ar sveikatai, asmeniui turi suteikti reikalingą neatidėliotiną medicinos ar kitą būtinąją pagalbą bei imtis kitų reikalingų priemonių pavojingiems savo veiksmų padariniams pašalinti. Apie pareigūno panaudotą psichinę ar fizinę prievartą, jei tai lėmė asmens mirtį arba gyvybei pavojingą kūno sužalojimą, nedelsiant pranešama prokurorui.

9. Pareigūnai turi būti specialiai parengti ir reguliariai tikrinami, ar jie sugeba veikti situacijose, susijusiose su psichinės ar fizinės prievartos panaudojimu. Pareigūnų parengimo ir tikrinimo tvarką nustato vidaus reikalų ministras.

10. Specialiosios priemonės šiame Įstatyme suprantamos taip, kaip jos apibrėžtos Lietuvos Respublikos policijos įstatyme. Specialiųjų priemonių specifikaciją ir panaudojimo tvarką nustato vidaus reikalų ministras.“

5 straipsnis. 23 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 23 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„23 straipsnis. Šaunamojo ginklo ir sprogmenų naudojimas

1. Šaunamasis ginklas ir sprogmenys gali būti panaudoti tik išimtiniais atvejais, kai tai neišvengiamai būtina ir tada, kai psichinė ar fizinė prievarta buvo neveiksminga arba kyla neišvengiamas pavojus asmens gyvybei ar sveikatai.

2. Pareigūnas turi teisę panaudoti šaunamąjį ginklą prieš asmenis:

1) atremdamas ginkluotą įsiveržimą į Lietuvos Respublikos teritoriją;

2) atremdamas ginkluotus užsienio valstybių diplomatinių ir tarptautinių organizacijų atstovybių ir jų teritorijų, užsienio valstybių konsulinių įstaigų ir jų teritorijų bei šių institucijų vadovų rezidencijų ir jų teritorijų, Lietuvos Respublikos valstybės ar savivaldybės institucijų ar įstaigų ar jų teritorijų, strateginę ar svarbią reikšmę nacionaliniam saugumui turinčių įmonių ar jų teritorijų ir ypatingą strateginę reikšmę ar strateginę reikšmę nacionaliniam saugumui turinčių įrenginių ar jų teritorijų užpuolimus, šiuos užimtus objektus išlaisvindamas;

3) gindamasis ar gindamas kitą asmenį nuo pradėto ar tiesiogiai gresiančio pavojingo gyvybei ar sveikatai nusikalstamo kėsینimosi;

4) išlaisvindamas įkaitus, užkirsdamas kelią įkaitų pagrobimui arba teroro aktui;

5) sulaikydamas nusikalstamą veiką galimai padariusį asmenį, jeigu kyla neišvengiamas pavojus pareigūno ar kito asmens gyvybei ar sveikatai;

6) sulaikydamas transporto priemonę vairuojantį asmenį, jeigu jos vairuotojas savo veiksmais sudaro neišvengiamą pavojų pareigūno arba kito asmens gyvybei.

3. Pareigūnas, nesukeldamas tiesioginio pavojaus asmens gyvybei, turi teisę panaudoti šaunamąjį ginklą prieš gyvūną, laivą, orlaivį arba transporto priemonę, jei kyla neišvengiamas pavojus pareigūno ar kitų asmenų gyvybei ar sveikatai.

4. Ketindamas naudoti šaunamąjį ginklą ar sprogmenis, pareigūnas privalo įspėti apie tokį ketinimą, suteikdamas asmeniui galimybę įvykdyti teisėtus reikalavimus, išskyrus atvejus, kai delsimas kelia neišvengiamą pavojų pareigūno ar kito asmens gyvybei ar sveikatai, arba toks įspėjimas yra neįmanomas.

5. Pareigūnas, nesukeldamas pavojaus įstatymų saugomoms vertybėms, turi teisę iššauti iš šaunamojo ginklo, kai būtina duoti pavojaus signalą ar išsikviesti pagalbą.

6. Šio straipsnio 2 dalies 1, 2 ir 4 punktuose nustatytais atvejais pareigūnas turi teisę panaudoti sprogmenis prieš asmenis, taip pat, nesukeldamas tiesioginio pavojaus asmens gyvybei, pareigūnas sprogmenis turi teisę panaudoti sprogstamiesiems įtaisams sunaikinti, patekti į patalpą (vietą), kurioje laikomi įkaitai ar daromi kiti keliantys pavojų asmens gyvybei ar sveikatai nusikalstami veiksmai.

7. Nesant neišvengiamo pavojaus pareigūno ar kitų asmenų gyvybei ar sveikatai šaunamąjį ginklą ir sprogmenis panaudoti draudžiama:

1) žmonių susibūrimo vietose, jeigu dėl to gali nukentėti pašaliniai asmenys, išskyrus šio straipsnio 2 dalies 1 ir 2 punktuose nurodytus atvejus;

2) patalpose, kuriose yra sprogstamųjų medžiagų, lengvai užsidegančių medžiagų, galinčių sukelti pavojų asmens gyvybei bei sveikatai ar visuomenės saugumui.

8. Pareigūnas, panaudojęs šaunamąjį ginklą ar sprogmenis ir taip sukėlęs pavojų asmens gyvybei ar sveikatai, asmeniui turi suteikti reikalingą neatidėliotiną medicinos ar kitą būtinąją pagalbą bei imtis kitų reikalingų priemonių pavojingiems savo veiksmų padariniams pašalinti. Apie pareigūno panaudotą šaunamąjį ginklą ar sprogmenis, jei tai lėmė asmens mirtį arba kūno sužalojimą, nedelsiant pranešama prokurorui.

9. Pareigūnai turi būti specialiai parengti ir reguliariai tikrinami, ar jie sugeba veikti situacijose, susijusiose su šaunamojo ginklo ar sprogmenų panaudojimu. Pareigūnų parengimo ir tikrinimo tvarką nustato vidaus reikalų ministras.

10. Šio straipsnio 1–3 dalys ir 7 dalies 1 punktas netaikomi tais atvejais, kai šaunamasis ginklas naudojamas kaip specialioji priemonė.“

6 straipsnis. Pasiūlymas Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministrui ir įstatymo įsigaliojimas

1. Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministras iki šio įstatymo įsigaliojimo priima šiam įstatymui įgyvendinti reikalingus teisės aktus.

2. Šis įstatymas, išskyrus šio straipsnio 1 dalį, įsigalioja 2016 m. birželio 1 d.

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

Respublikos Prezidentas

VRM Teisės departamento
direktorius
Nerijus Rudaitis
2016-02-18

Lietuvos Respublikos
vidaus reikalų ministras
Saulius Skvernelis

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
VALSTYBĖS SIENOS APSAUGOS TARNYBOS ĮSTATYMO NR. VIII-1996 1¹, 2, 5, 22, 23
STRAIPSNIŲ PAKEITIMO
ĮSTATYMAS**

2016 m.

d. Nr.

Vilnius

1 straipsnis. 1¹ straipsnio pakeitimas

Pakeisti 1¹ straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„1⁽¹⁾ straipsnis. Šiame įstatyme vartojamų sąvokų aiškinimas

~~Šiame įstatyme vartojamos sąvokos suprantamos taip, kaip jos apibrėžtos Lietuvos Respublikos valstybės sienos ir jos apsaugos įstatyme, Lietuvos Respublikos įstatyme „Dėl užsieniečių teisinės padėties“ ir 2006 m. kovo 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (EB) Nr. 562/2006, nustatančiame taisyklių, reglamentuojančių asmenų judėjimą per sienas, Bendrijos kodeksą (Šengeno sienų kodeksas).~~

1. Prievarta – veiklos metodas, kuriuo siekiama įgyvendinti Valstybės sienos apsaugos tarnybai prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos (toliau – Tarnyba) pavestus uždavinius ir kuris taikomas, kai nevykdomi Tarnybos pareigūno reikalavimai ar nurodymai arba siekiama išvengti pavojaus.

2. Kitos šiame įstatyme vartojamos sąvokos suprantamos taip, kaip jos apibrėžtos Lietuvos Respublikos ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatyme, Lietuvos Respublikos policijos įstatyme, Lietuvos Respublikos sprogmenų apyvartos kontrolės įstatyme, Lietuvos Respublikos valstybės sienos ir jos apsaugos įstatyme, Lietuvos Respublikos įstatyme „Dėl užsieniečių teisinės padėties“ ir 2006 m. kovo 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (EB) Nr. 562/2006, nustatančiame taisyklių, reglamentuojančių asmenų judėjimą per sienas, Bendrijos kodeksą (Šengeno sienų kodeksas).“

2 straipsnis. 2 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 2 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip:

„1. ~~Valstybės sienos apsaugos tarnyba prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos (toliau – Tarnyba)~~ **Tarnyba** yra valstybės institucija, kurios paskirtis – įgyvendinti valstybės sienos apsaugą ir jos kirtimo kontrolę, o karo metu – ginkluotųjų pajėgų sudėtyje ginti valstybę.“

3 straipsnis. 5 straipsnio pakeitimas

1. Papildyti 5 straipsnio 1 dalį nauju 8 punktu:

„8) vidaus reikalų centrinių įstaigų vadovų prašymu padeda atlikti vidaus reikalų įstaigoms pavestas funkcijas. Pareigūnų pasitelkimo tvarką ir konkrečias užduotis nustato vidaus reikalų ministras.“

2. Buvusį 5 straipsnio 1 dalies 8 punktą laikyti 9 punktu.

4 straipsnis. 22 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 22 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

~~„22 straipsnis. Šaunamojo ginklo ir specialiųjų priemonių panaudojimo sąlygos~~

- ~~1. Pareigūnai turi teisę panaudoti šaunamuosius ginklus ir specialiąsias priemones tik įstatymų nustatytais atvejais, atsižvelgdami į teisės pažeidimo pobūdį, pažeidėjo asmenybę, konkrečią situaciją.~~
- ~~2. Pareigūnai šaunamąjį ginklą ir specialiąsias priemones gali panaudoti tais atvejais, kai jiems pavestų tarnybinių pareigų negalima įvykdyti kitu būdu be grėsmės savo pačių arba kitų asmenų gyvybei.~~
- ~~3. Jeigu leidžia aplinkybės, apie šaunamojo ginklo ir specialiųjų priemonių panaudojimą reikia įspėti šūksniu, įspėjamuoju šūviu arba kitu būdu.~~

22 straipsnis. Prievartos naudojimo sąlygos

1. Pareigūnas šio įstatymo nustatytais atvejais ir tvarka vykdydamas pareigas gali panaudoti prievartą. Pareigūnas turi teisę panaudoti prievartą tik esant tarnybiniam būtinumui ir tik tiek, kiek to reikia tarnybinei pareigai įvykdyti. Pareigūnas naudoti prievartą privalo adekvačiai esamoms aplinkybėms ir proporcingai esamam pavojui, atsižvelgdamas į konkrečią situaciją, teisės pažeidimo pobūdį, intensyvumą ir individualias pažeidėjo savybes. Fizinė prievarta naudojama tik tada, kai psichinė prievarta buvo neveiksminga arba kai bet koks delsimas kelia pavojų pareigūno ar kito asmens gyvybei ar sveikatai.

2. Psichinę prievartą pareigūnas turi teisę panaudoti šio straipsnio 3, 4 dalyse arba šio įstatymo 23 straipsnio 2 dalyje išvardytais atvejais.

3. Fizinę prievartą pareigūnas turi teisę panaudoti šiais atvejais:

1) apsisaugodamas ar apsaugodamas kitus asmenis nuo gresiančio pavojaus gyvybei ar sveikatai;

2) asmenims vengiant vykdyti teisėtus pareigūnų reikalavimus (siekiant priversti asmenis paklusti), taip pat asmenis sulaikydamas (jeigu asmenys priešinasi);

3) atremdamas kėsiniąsi į šaunamąjį ginklą, sprogmenis, specialiąsias priemones, ryšio priemones ir siekdamas šiuos objektus susigrąžinti;

4) atremdamas statinių (įskaitant pavienes patalpas), transporto priemonių ar kito turto, teritorijų užpuolimus arba šiuos užimtus objektus išlaisvindamas;

5) patekdamas į teritorijas, patalpas ar transporto priemones per kratą ar poėmį, taip pat jeigu jose, turimais duomenimis, gali būti laikomi įkaitai arba slėptis asmenys, galimai padarę administracinius nusižengimus ar nusikalstamas veikas;

6) stabdydamas transporto priemonę, laivą ar orlaivį (esant tarnybiniam būtinumui);

7) užkirsdamas kelią administraciniams nusižengimams ar nusikalstamoms veikoms.

4. Pareigūnas turi teisę naudoti antrankius ir surišimo priemones:

1) prieš agresyvius ar linkusius save žaloti asmenis;

2) pristatydamas į policijos įstaigą, kitą instituciją ar įstaigą bėgti linkusius administracinius nusižengimus ar nusikalstamas veikas padariusius (galimai padariusius) asmenis, atlikdamas minėtų asmenų apžiūrą, taip pat vykdydamas bėgti linkusių asmenų išsiuntimą iš Lietuvos Respublikos ar vykdydamas šių asmenų grąžinimą į Lietuvos Respubliką.

5. Pareigūnas turi teisę transporto priemone stabdyti kitą transporto priemonę ją blokuodamas. Jeigu stabdoma transporto priemonė ar joje esantys asmenys savo veiksmais kelia neišvengiamą pavojų pareigūno ar kito asmens gyvybei ar sveikatai, pareigūnas turi teisę kita transporto priemone ar tam skirta specialiąja priemone stabdomą transporto priemonę taranuoti. Jei pareigūnas, vairuojantis transporto priemonę, blokuoja arba taranuoja kitą transporto priemonę ir dėl to kyla pavojus asmenų gyvybei ar sveikatai, po tokių veiksmų jis turi imtis priemonių šių veiksmų padariniams pašalinti.

6. Pareigūnas kaip specialiąją priemonę turi teisę panaudoti šaunamąjį ginklą, iššaudamas į specialiųjų priemonių specifikaciją įtrauktus užtaisus, kurių sukeltas poveikis sukurtas nesukelti tiesioginio pavojaus nei asmens, kurio atžvilgiu naudojamas šaunamasis ginklas, nei kitų asmenų gyvybei.

7. Nesant neišvengiamo pavojaus pareigūnų ar kitų asmenų gyvybei ar sveikatai specialiąsias priemones (išskyrus antrankius ir surišimo priemones) naudoti draudžiama:

- 1) prieš asmenis, jei akivaizdu arba pareigūnui žinoma, kad šie asmenys neįgalieji;
- 2) prieš asmenis, turinčius neliečiamybės teisę;
- 3) prieš moteris, jei akivaizdu arba pareigūnui žinoma, kad jos nėščios;
- 4) prieš nepilnamečius asmenis, jei jų išvaizda atitinka amžių.

8. Pareigūnas, panaudojęs psichinę ar fizinę prievartą ir taip sukėlęs pavojų asmens gyvybei ar sveikatai, asmeniui turi suteikti reikalingą neatidėliotiną medicinos ar kitą būtinąją pagalbą bei imtis kitų reikalingų priemonių pavojingiems savo veiksmų padariniams pašalinti. Apie pareigūno panaudotą psichinę ar fizinę prievartą, jei tai lėmė asmens mirtį arba gyvybei pavojingą kūno sužalojimą, nedelsiant pranešama prokurorui.

9. Pareigūnai turi būti specialiai parengti ir reguliariai tikrinami, ar jie sugeba veikti situacijose, susijusiose su psichinės ar fizinės prievartos panaudojimu. Pareigūnų parengimo ir tikrinimo tvarką nustato vidaus reikalų ministras.

10. Specialiosios priemonės šiame Įstatyme suprantamos taip, kaip jos apibrėžtos Lietuvos Respublikos policijos įstatyme. Specialiųjų priemonių specifikaciją ir panaudojimo tvarką nustato vidaus reikalų ministras.“

5 straipsnis. 23 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 23 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„23 straipsnis. Šaunamojo ginklo ir specialiųjų priemonių panaudojimo pagrindai

1. Pareigūnas turi teisę panaudoti šaunamąjį ginklą:

1) atremdamas ginkluotą įsiveržimą į Lietuvos Respublikos teritoriją, saugomą objektą ar užkirsdamas kelią orlaivio, laivo arba kitų transporto priemonių, kuriose nėra keleivių, pagrobimui;

2) kai asmuo, laivas, orlaivis arba kita transporto priemonė kerta valstybės sieną uždraustoje arba tarptautiniam susisiekimui nenustatytoje vietoje, arba nustatytoje vietoje, tačiau neleistinu būdu ir tai sukelia realų pavojų pareigūno arba kito asmens gyvybei ar sveikatai, arba nepaklūsta išankstiniam aiškiai išreikštiems pareigūno reikalavimams sustoti ir kitaip nebuvo galima jų sulaikyti;

3) pasienio ruože sulaikydamas sausumos transporto priemonę, jeigu jos vairuotojas savo veiksmais sudaro realų pavojų pareigūno arba kito asmens gyvybei ar sveikatai, arba nepaklūsta išankstiniam aiškiai išreikštiems pareigūno reikalavimams sustoti, jei kitaip nebuvo galima jo sulaikyti;

4) kitais policijos veiklą reglamentuojančių įstatymų nustatytais atvejais.

2. Pareigūnas, vykdydamas tarnybines pareigas, turi teisę panaudoti specialiąsias priemones (lazdas, antrankius, surišimo priemones, dujas, priverstinio transporto priemonių sustabdymo priemones, kovos imtynių veiksmus, tarnybinius šunis, šaunamąjį ginklą su specialios paskirties nemirtinais šaudmenimis bei kitas įstatymų leidžiamas ir vidaus reikalų ministro įsakymu patvirtintas aktyvios ir pasyvios gynybos priemones):

1) atremdamas užpuolimą prieš pareigūnus ir kitus asmenis, vykdančius pareigas pasienio ruože, pasienio kontrolės punkte, saugomame objekte;

2) sulaikydamas valstybės sienos, saugomo objekto pažeidėjus, piktybiškai nepaklūstančius pareigūnui arba jam pasipriešinančius;

3) išlaisvindamas įkaitus;

4) užkirsdamas kelią teisėtvarkos pažeidimams pasienio ruože, pasienio kontrolės punkte, saugomame objekte;

5) atremdamas saugomų pareigūnų, pastatų, pavienių patalpų ir transporto priemonių užpuolimus arba išlaisvindamas užimtus šiuos objektus;

6) kitais policijos veiklą reglamentuojančių įstatymų nustatytais atvejais.

3. Šaunamasis ginklas, specialiosios priemonės gali būti panaudotos be įspėjimo:

1) kai pareigūnas arba kitas asmuo užpuolamas netikėtai arba panaudojant ginklą;

2) kai užpuolama panaudojant kovinę techniką, laivą, orlaivį arba kitą transporto priemonę;

3) kai pasipriešinama ginklų;

4) išlaisvinant įkaitus;

5) kitais policijos veiklą reglamentuojančių įstatymų nustatytais atvejais.

4. Apie šaunamojo ginklo panaudojimą prieš asmenį nedelsiant pranešama prokurorui, o apie specialiųjų priemonių panaudojimą — tiesioginiam viršininkui.

5. Šaunamuosius ginklus arba specialiąsias priemones naudoti draudžiama:

1) prieš laivus, orlaivius ir kitas transporto priemones, kuriose yra keleivių;

2) prieš asmenis, pareigūnų akivaizdoje atsitiktinai perejusius valstybės sieną dėl nelaimingo atsitikimo arba nenugalimos jėgos;

3) patalpose, kuriose yra sprogstamųjų medžiagų, šaudmenų, lengvai užsidegančių medžiagų, galinčių sukelti pavojų žmonių gyvybei bei sveikatai ar visuomenės saugumui;

4) prieš asmenis, pastatus, patalpas, transporto priemones, turinčius neliečiamumo teisę;

5) žmonių susibūrimo vietose, jeigu nuo to gali nukentėti pašaliniai asmenys;

6) prieš asmenį, turintį su savimi mažametį vaiką;

7) prieš moteris, kai akivaizdu, kad jos nėščios, taip pat prieš asmenis, jei akivaizdu, kad jie neįgalūs, prieš nepilnamečius, jeigu jų amžius žinomas pareigūnui arba išvaizda atitinka amžių, išskyrus atvejus, kai jie priešinasi pavojingu gyvybei ar sveikatai būdu arba jei užpuola tokių asmenų grupę ir šis užpuolimas kelia grėsmę gyvybei ar sveikatai.

23 straipsnis. Šaunamojo ginklo ir sprogmenų naudojimas

1. Šaunamasis ginklas ir sprogmenys gali būti panaudoti tik išimtiniais atvejais, kai tai neišvengiamai būtina ir tada, kai psichinė ar fizinė prievarta buvo neveiksminga arba kyla neišvengiamas pavojus asmeniui gyvybei ar sveikatai.

2. Pareigūnas turi teisę panaudoti šaunamąjį ginklą prieš asmenis:

- 1) atremdamas ginkluotą įsiveržimą į Lietuvos Respublikos teritoriją;
- 2) atremdamas ginkluotus užsienio valstybių diplomatinių ir tarptautinių organizacijų atstovybių ir jų teritorijų, užsienio valstybių konsulinių įstaigų ir jų teritorijų bei šių institucijų vadovų rezidencijų ir jų teritorijų, Lietuvos Respublikos valstybės ar savivaldybės institucijų ar įstaigų ar jų teritorijų, strateginę ar svarbią reikšmę nacionaliniam saugumui turinčių įmonių ar jų teritorijų ir ypatingą strateginę reikšmę ar strateginę reikšmę nacionaliniam saugumui turinčių įrenginių ar jų teritorijų užpuolimus, šiuos užimtus objektus išlaisvindamas;
- 3) gindamasis ar gindamas kitą asmenį nuo pradėto ar tiesiogiai gresiančio pavojingo gyvybei ar sveikatai nusikalstamo kėsینimosi;
- 4) išlaisvindamas įkaitus, užkirsdamas kelią įkaitų pagrobimui arba teroro aktui;
- 5) sulaikydamas nusikalstamą veiką galimai padariusį asmenį, jeigu kyla neišvengiamas pavojus pareigūno ar kito asmens gyvybei ar sveikatai;
- 6) sulaikydamas transporto priemonę vairuojantį asmenį, jeigu jos vairuotojas savo veiksmais sudaro neišvengiamą pavojų pareigūno arba kito asmens gyvybei.
3. Pareigūnas, nesukeldamas tiesioginio pavojaus asmens gyvybei, turi teisę panaudoti šaunamąjį ginklą prieš gyvūną, laivą, orlaivį arba transporto priemonę, jei kyla neišvengiamas pavojus pareigūno ar kitų asmenų gyvybei ar sveikatai.
4. Ketindamas naudoti šaunamąjį ginklą ar sprogmenis, pareigūnas privalo įspėti apie tokį ketinimą, suteikdamas asmeniui galimybę įvykdyti teisėtus reikalavimus, išskyrus atvejus, kai delsimas kelia neišvengiamą pavojų pareigūno ar kito asmens gyvybei ar sveikatai, arba toks įspėjimas yra neįmanomas.
5. Pareigūnas, nesukeldamas pavojaus įstatymų saugomoms vertybėms, turi teisę iššauti iš šaunamojo ginklo, kai būtina duoti pavojaus signalą ar išsikviesti pagalbą.
6. Šio straipsnio 2 dalies 1, 2 ir 4 punktuose nustatytais atvejais pareigūnas turi teisę panaudoti sprogmenis prieš asmenis, taip pat, nesukeldamas tiesioginio pavojaus asmens gyvybei, pareigūnas sprogmenis turi teisę panaudoti sprogstamiesiems įtaisams sunaikinti, patekti į patalpą (vietą), kurioje laikomi įkaitai ar daromi kiti keliantys pavojų asmens gyvybei ar sveikatai nusikalstami veiksmai.
7. Nesant neišvengiamo pavojaus pareigūno ar kitų asmenų gyvybei ar sveikatai šaunamąjį ginklą ir sprogmenis panaudoti draudžiama:
 - 1) žmonių susibūrimo vietose, jeigu dėl to gali nukentėti pašaliniai asmenys, išskyrus šio straipsnio 2 dalies 1 ir 2 punktuose nurodytus atvejus;
 - 2) patalpose, kuriose yra sprogstamųjų medžiagų, lengvai užsidegančių medžiagų, galinčių sukelti pavojų asmens gyvybei bei sveikatai ar visuomenės saugumui.
8. Pareigūnas, panaudojęs šaunamąjį ginklą ar sprogmenis ir taip sukėlęs pavojų asmens gyvybei ar sveikatai, asmeniui turi suteikti reikalingą neatidėliotiną medicinos ar kitą būtinąją pagalbą bei imtis kitų reikalingų priemonių pavojingiems savo veiksmų padariniais pašalinti. Apie pareigūno panaudotą šaunamąjį ginklą ar sprogmenis, jei tai lėmė asmens mirtį arba kūno sužalojimą, nedelsiant pranešama prokurorui.
9. Pareigūnai turi būti specialiai parengti ir reguliariai tikrinami, ar jie sugeba veikti situacijose, susijusiose su šaunamojo ginklo ar sprogmenų panaudojimu. Pareigūnų parengimo ir tikrinimo tvarką nustato vidaus reikalų ministras.

10. Šio straipsnio 1–3 dalys ir 7 dalies 1 punktas netaikomi tais atvejais, kai šaunamasis ginklas naudojamas kaip specialioji priemonė.“

6 straipsnis. Pasiūlymas Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministrui ir įstatymo įsigaliojimas

1. Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministras iki šio įstatymo įsigaliojimo priima šiam įstatymui įgyvendinti reikalingus teisės aktus.
2. Šis įstatymas, išskyrus šio straipsnio 1 dalį, įsigalioja 2016 m. birželio 1 d.

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.
Respublikos Prezidentas

VRM Teisės departamento
direktorius
Nerijus Budaitis
2016-02-18

Lietuvos Respublikos
vidaus reikalų ministras
Saulius Skvernelis

Projektas

LIETUVOS RESPUBLIKOS
VIEŠOJO SAUGUMO TARNYBOS ĮSTATYMO NR. X-813 2, 7, 12, 14 STRAIPSNIŲ
PAKEITIMO IR 13, 15 IR 16 STRAIPSNIŲ PRIPAŽINIMO NETEKUSIAIS GALIOS
ĮSTATYMAS

2016 m.

d. Nr.

Vilnius

1 straipsnis. 2 straipsnio pakeitimas

1. Pakeisti 2 straipsnį 3 dalį ir ją išdėstyti taip:

„3. **Prievarta** – Tarnybos veiklos metodas, kuriuo siekiama įgyvendinti Tarnybai pavestus uždavinius ir kuris taikomas, kai nevykdomi Tarnybos pareigūno reikalavimai ar nurodymai arba siekiama išvengti pavojaus. Tarnybos pareigūnas šio įstatymo nustatytais atvejais ir tvarka gali naudoti psichinę ir (ar) fizinę prievartą.“

2. Pripažinti netekusia galios 2 straipsnio 4 dalį.

3. Pripažinti netekusia galios 2 straipsnio 5 dalį.

4. Papildyti 2 straipsnį 8 dalimi ir ją išdėstyti taip:

„8. Kitos šiame įstatyme vartojamos sąvokos suprantamos taip, kaip jos apibrėžtos Lietuvos Respublikos ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatyme, Lietuvos Respublikos policijos įstatyme ir Lietuvos Respublikos sprogmenų apyvartos kontrolės įstatyme.“

2 straipsnis. 7 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 7 straipsnio 8 punktą ir jį išdėstyti taip:

„8) vidaus reikalų centrinių įstaigų vadovų prašymu padeda atlikti vidaus reikalų įstaigoms pavestas funkcijas. Tarnybos pareigūnų pasitelkimo tvarką ir konkrečias užduotis nustato vidaus reikalų ministras.“

3 straipsnis. 12 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 12 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„12 straipsnis. Prievartos naudojimo sąlygos

1. Tarnybos pareigūnas turi teisę panaudoti prievartą tik esant tarnybiniam būtinumui ir tik tiek, kiek to reikia tarnybinei pareigai įvykdyti. Tarnybos pareigūnas naudoti prievartą privalo adekvačiai esamoms aplinkybėms ir proporcingai esamam pavojui, atsižvelgdamas į konkrečią situaciją, teisės pažeidimo pobūdį, intensyvumą ir individualias pažeidėjo savybes. Fizinė prievarta naudojama tik tada, kai psichinė prievarta buvo neveiksminga arba kai bet koks delsimas kelia pavojų Tarnybos pareigūno ar kito asmens gyvybei ar sveikatai.

2. Psichinę prievartą Tarnybos pareigūnas turi teisę panaudoti šio straipsnio 3, 4 dalyse arba šio įstatymo 13 straipsnio 2 dalyje išvardytais atvejais.

3. Fizinę prievartą Tarnybos pareigūnas turi teisę panaudoti šiais atvejais:

- 1) apsisaugodamas ar apsaugodamas kitus asmenis nuo gresiančio pavojaus gyvybei ar sveikatai;
 - 2) asmenims vengiant vykdyti Tarnybos pareigūnų reikalavimus ar nurodymus (siekiant priversti asmenį paklusti), taip pat asmenis sulaikydamas (jeigu asmenys priešinasi);
 - 3) atremdamas kėsiniąsi į šaunamąjį ginklą, sprogmenis, specialiąsias priemones, ryšio priemones ir siekdamas šiuos objektus susigrąžinti;
 - 4) atremdamas statinių (įskaitant pavienes patalpas), teritorijų, transporto priemonių ar kito turto užpuolimus arba šiuos užimtus objektus išlaisvindamas;
 - 5) patekdamas į teritorijas, patalpas ar transporto priemones per kratą ar poėmį, taip pat jeigu jose, turimais duomenimis, gali būti laikomi įkaitai arba slėptis asmenys, galimai padarę administracinius nusižengimus ar nusikalstamas veikas;
 - 6) ypatingų situacijų atvejais;
 - 7) stabdydamas transporto priemonę, laivą ar orlaivį (esant tarnybiniam būtinumui);
 - 8) užkirsdamas kelią administraciniams nusižengimams ar nusikalstamoms veikoms.
4. Tarnybos pareigūnas turi teisę naudoti antrankius ir surišimo priemones:
- 1) prieš agresyvius ar linkusius save žaloti asmenis;

2) konvojuodamas arba pristatydamas į policijos įstaigą, kitą instituciją ar įstaigą bėgti linkusius administracinius nusižengimus ar nusikalstamas veikas padariusius (galimai padariusius) asmenis, atlikdamas minėtų asmenų apžiūrą, taip pat vykdydamas bėgti linkusių asmenų išsiuntimą iš Lietuvos Respublikos ar vykdydamas šių asmenų grąžinimą į Lietuvos Respubliką.

5. Tarnybos pareigūnas turi teisę transporto priemone stabdyti kitą transporto priemonę ją blokuodamas. Jeigu stabdoma transporto priemonė ar joje esantys asmenys savo veiksmais kelia neišvengiamą pavojų Tarnybos pareigūno ar kito asmens gyvybei ar sveikatai, Tarnybos pareigūnas turi teisę kita transporto priemone ar tam skirta specialiąja priemone stabdomą transporto priemonę taranuoti. Jei Tarnybos pareigūnas, vairuojantis transporto priemonę, blokuoja arba taranuoja kitą transporto priemonę ir dėl to kyla pavojus asmenų gyvybei ar sveikatai, po tokių veiksmų jis turi imtis priemonių šių veiksmų padariniams pašalinti.

6. Tarnybos pareigūnas kaip specialiąją priemonę turi teisę panaudoti šaunamąjį ginklą, iššaudamas į specialiųjų priemonių specifikaciją įtrauktus užtaisus, kurių sukeliamas poveikis sukurtas nesukelti tiesioginio pavojaus nei asmens, kurio atžvilgiu naudojamas šaunamasis ginklas, nei kitų asmenų gyvybei.

7. Nesant neišvengiamo pavojaus Tarnybos pareigūnų ar kitų asmenų gyvybei ar sveikatai specialiąsias priemones (išskyrus antrankius ir surišimo priemones) naudoti draudžiama:

- 1) prieš asmenis, jei yra akivaizdu arba Tarnybos pareigūnui žinoma, kad šie asmenys neįgalieji;
- 2) prieš asmenis, turinčius neliečiamybės teisę;
- 3) prieš moteris, jei yra akivaizdu arba Tarnybos pareigūnui žinoma, kad jos nėščios;
- 4) prieš nepilnamečius asmenis, jei jų išvaizda atitinka amžių.

8. Tarnybos pareigūnas, panaudojęs psichinę ar fizinę prievartą ir taip sukėlęs pavojų asmens gyvybei ar sveikatai, asmeniui turi suteikti neatidėliotiną medicinos ar kitą būtinąją pagalbą bei imtis kitų reikalingų priemonių pavojingiems savo veiksmų padariniams pašalinti. Apie Tarnybos pareigūno panaudotą fizinę ar psichinę prievartą, jei tai lėmė asmens mirtį arba gyvybei pavojingą kūno sužalojimą, nedelsiant pranešama prokurorui.

9. Tarnybos pareigūnai turi būti specialiai parengti ir reguliariai tikrinami, ar jie sugeba veikti situacijose, susijusiose su psichinės ar fizinės prievartos panaudojimu. Tarnybos pareigūnų parengimo ir tikrinimo tvarką nustato vidaus reikalų ministras.

10. Specialiosios priemonės šiame Įstatyme suprantamos taip, kaip jos apibrėžtos Lietuvos Respublikos policijos įstatyme. Specialiųjų priemonių specifikaciją ir panaudojimo tvarką nustato vidaus reikalų ministras.“

4 straipsnis. 13 straipsnio pripažinimas netekusiu galios

Pripažinti netekusiu galios 13 straipsnį.

5 straipsnis. 14 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 14 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„13 straipsnis. Šaunamojo ginklo ir sprogmenų naudojimas

1. Šaunamasis ginklas ir sprogmenys gali būti panaudoti tik išimtiniais atvejais, kai tai neišvengiamai būtina, ir tada, kai psichinė ar fizinė prievarta buvo neveiksminga arba kyla neišvengiamas pavojus asmens gyvybei ar sveikatai.

2. Tarnybos pareigūnas turi teisę panaudoti šaunamąjį ginklą prieš asmenis šiais atvejais:

1) atremdamas ginkluotą įsiveržimą į Lietuvos Respublikos teritoriją;

2) atremdamas ginkluotus užsienio valstybių diplomatinių ir tarptautinių organizacijų atstovybių ir jų teritorijų, užsienio valstybių konsulinių įstaigų ir jų teritorijų bei šių institucijų vadovų rezidencijų ir jų teritorijų, Lietuvos Respublikos valstybės ar savivaldybės institucijų ar įstaigų ar jų teritorijų, strateginę ar svarbią reikšmę nacionaliniam saugumui turinčių įmonių ar jų teritorijų ir ypatingą strateginę reikšmę ar strateginę reikšmę nacionaliniam saugumui turinčių įrenginių ar jų teritorijų užpuolimus, šiuos užimtus objektus išlaisvindamas;

3) gindamasis ar gindamas kitą asmenį nuo netikėto, pradėto ar tiesiogiai gresiančio pavojingo gyvybei ar sveikatai nusikalstamo kėsینimosi;

4) išlaisvindamas įkaitus, užkirsdamas kelią įkaitų pagrobimui arba teroro aktui;

5) sulaikydamas nusikalstamą veiką galimai padariusį asmenį, jeigu kyla neišvengiamas pavojus Tarnybos pareigūno ar kito asmens gyvybei ar sveikatai;

6) sulaikydamas transporto priemonę vairuojantį asmenį, jeigu jos vairuotojas savo veiksmais sudaro neišvengiamą pavojų Tarnybos pareigūno arba kito asmens gyvybei;

3. Tarnybos pareigūnas, nesukeldamas tiesioginio pavojaus asmens gyvybei, turi teisę panaudoti šaunamąjį ginklą prieš gyvūną, laivą, orlaivį arba transporto priemonę, jei kyla neišvengiamas pavojus Tarnybos pareigūno ar kitų asmenų gyvybei ar sveikatai.

4. Ketindamas naudoti šaunamąjį ginklą ar sprogmenis, Tarnybos pareigūnas privalo įspėti apie tokį ketinimą, suteikdamas asmeniui galimybę įvykdyti teisėtus reikalavimus, išskyrus atvejus, kai delsimas kelia neišvengiamą pavojų Tarnybos pareigūno ar kito asmens gyvybei ar sveikatai, arba toks įspėjimas yra neįmanomas.

5. Tarnybos pareigūnas, nesukeldamas pavojaus įstatymų saugomoms vertybėms, turi teisę iššauti iš šaunamojo ginklo, kai būtina duoti pavojaus signalą, išsikviesti pagalbą.

6. Šio straipsnio 2 dalies 1, 2 ir 4 punktuose nustatytais atvejais Tarnybos pareigūnas turi teisę panaudoti sprogmenis prieš asmenis, taip pat, nesukeldamas tiesioginio pavojaus asmens gyvybei, Tarnybos pareigūnas sprogmenis turi teisę panaudoti sprogstamiesiems įtaisams sunaikinti, patekti į patalpą (vietą), kurioje laikomi įkaitai ar daromi kiti keliantys pavojų asmens gyvybei ar sveikatai nusikalstami veiksmai.

7. Nesant neišvengiamo pavojaus Tarnybos pareigūno ar kitų asmenų gyvybei ar sveikatai šaunamąjį ginklą ir sprogmenis panaudoti draudžiama:

1) žmonių susibūrimo vietose, jeigu dėl to gali nukentėti pašaliniai asmenys, išskyrus šio straipsnio 2 dalies 1 ir 2 punktuose nurodytus atvejus;

2) patalpose, kuriose yra sprogstamųjų medžiagų, lengvai užsidegančių medžiagų, galinčių sukelti pavojų asmens gyvybei bei sveikatai ar visuomenės saugumui.

8. Tarnybos pareigūnas, panaudojęs šaunamąjį ginklą ar sprogmenis ir taip sukėlęs pavojų asmens gyvybei ar sveikatai, asmeniui turi suteikti neatidėliotiną medicinos ar kitą būtinąją pagalbą bei imtis kitų reikalingų priemonių pavojingiems savo veiksmų padariniams pašalinti. Apie Tarnybos pareigūno panaudotą šaunamąjį ginklą ar sprogmenis, jei tai lėmė asmens mirtį arba kūno sužalojimą, nedelsiant pranešama prokurorui.

9. Tarnybos pareigūnai turi būti specialiai parengti ir reguliariai tikrinami, ar jie sugeba veikti situacijose, susijusiose su šaunamojo ginklo ar sprogmenų panaudojimu. Tarnybos pareigūnų parengimo ir tikrinimo tvarką nustato vidaus reikalų ministras.

10. Šio straipsnio 1–3 dalys ir 7 dalies 1 punktas netaikomi tais atvejais, kai šaunamasis ginklas naudojamas kaip specialioji priemonė.“

6 straipsnis. 15 straipsnio pripažinimas netekusiu galios

Pripažinti netekusiu galios 15 straipsnį.

7 straipsnis. 16 straipsnio pripažinimas netekusiu galios

Pripažinti netekusiu galios 16 straipsnį.

8 straipsnis. Pasiūlymas Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministrui ir įstatymo įsigaliojimas

1. Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministras iki šio įstatymo įsigaliojimo priima šiam įstatymui įgyvendinti reikalingus teisės aktus.

2. Šis įstatymas, išskyrus šio straipsnio 1 dalį, įsigalioja 2016 m. birželio 1 d.

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

Respublikos Prezidentas

VRM Teisės departamento
direktorius
Nerijus Kučaitis
2016-02-10

Lietuvos Respublikos
vidaus reikalų ministras
Saulius Skvernelis

Projekto

lyginamasis variantas

LIETUVOS RESPUBLIKOS
VIEŠOJO SAUGUMO TARNYBOS ĮSTATYMO NR. X-813 2, 7, 12, 14 STRAIPSNIŲ
PAKEITIMO IR 13, 15 IR 16 STRAIPSNIŲ PRIPAŽINIMO NETEKUSIAIS GALIOS
ĮSTATYMAS

2016 m.

d. Nr.

Vilnius

1 straipsnis. 2 straipsnio pakeitimas

1. Pakeisti 2 straipsnį 3 dalį ir ją išdėstyti taip:

~~„3. **Psichinė prievarta** — įspėjimas apie ketinimą panaudoti fizinę prievartą, specialiąsias priemones, šaunamąjį ginklą ar sprogstamąsias medžiagas. Psichinei prievartai prilyginami įspėjamieji šūviai.~~

3. Prievarta – Tarnybos veiklos metodas, kuriuo siekiama įgyvendinti Tarnybai pavestus uždavinius ir kuris taikomas, kai nevykdomi Tarnybos pareigūno reikalavimai ar nurodymai arba siekiama išvengti pavojaus. Tarnybos pareigūnas šio įstatymo nustatytais atvejais ir tvarka gali naudoti psichinę ir (ar) fizinę prievartą.“

2. Pripažinti netekusia galios 2 straipsnio 4 dalį:

~~„4. **Fizinė prievarta** — fizinės jėgos, kovinių imtynių veiksmų, tarnybinių šunų naudojimas.“~~

3. Pripažinti netekusia galios 2 straipsnio 5 dalį:

~~„5. **Specialiosios priemonės** — Tarnybos ginkluotę sudarančios lazdos, antrankiai, surišimo priemonės, dujos, tarnybiniai šunys, transporto priverstinio sustabdymo ir kitos įstatymų leidžiamos ir vidaus reikalų ministro įsakymu patvirtintos priemonės.“~~

4. Papildyti 2 straipsnį 8 dalimi ir ją išdėstyti taip:

„8. Kitos šiame įstatyme vartojamos sąvokos suprantamos taip, kaip jos apibrėžtos Lietuvos Respublikos ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatyme, Lietuvos Respublikos policijos įstatyme ir Lietuvos Respublikos sprogmenų apyvartos kontrolės įstatyme.“

2 straipsnis. 7 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 7 straipsnio 8 punktą ir jį išdėstyti taip:

„8) vidaus reikalų centrinių įstaigų vadovų prašymu padeda Lietuvos policijai, Valstybės sienos apsaugos tarnybai prie Vidaus reikalų ministerijos, Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentui prie Vidaus reikalų ministerijos, Vadovybės apsaugos departamentui prie Vidaus reikalų ministerijos, Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnybai prie Vidaus reikalų ministerijos atlikti vidaus reikalų įstaigoms pavestas funkcijas. Tarnybos pajėgų pareigūnų pasitelkimo tvarką ir konkrečias užduotis pasitelkiamoms Tarnybos pajėgoms nustato vidaus reikalų ministras.“

3 straipsnis. 12 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 12 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„12 straipsnis. Prievartos rūšys ir jos panaudojimo atvejai

1. Tarnybos pareigūnas šio ir kitų įstatymų nustatytais atvejais ir tvarka gali panaudoti psichinę ar fizinę prievartą, specialiąsias priemones, šaunamąjį ginklą ir sprogstamąsias medžiagas.

2. Psichinę prievartą galima naudoti tik šio įstatymo 13 straipsnio 1, 4 dalyse ir 14 straipsnio 2 dalyje nustatytais atvejais.

3. Tarnybos pareigūnas turi teisę panaudoti prievartą tik tarnybinio būtinumo atvejais ir tik tiek, kiek to reikia tarnybinei pareigai atlikti, ir tik po to, kai įtikinimo priemonės buvo neveiksmingos arba negalimos. Prievartos rūšį ir jos panaudojimo ribas Tarnybos pareigūnas pasirenka atsižvelgdamas į konkrečią situaciją, teisės pažeidimo pobūdį ir individualias pažeidėjo savybes. Naudodamas prievartą, Tarnybos pareigūnas privalo stengtis išvengti sunkių padarinių žmonėms ir turtui.

4. Prieš naudodamas prievartą, Tarnybos pareigūnas privalo įspėti apie šį ketinimą ir suteikti asmeniui galimybę įvykdyti teisėtus reikalavimus, išskyrus atvejus, kai delsimas kelia grėsmę pareigūno ar kito asmens gyvybei ar sveikatai arba kai toks įspėjimas neįmanomas.

~~5. Jeigu Tarnybos pareigūnas su savimi neturi specialiųjų priemonių ar šaunamojo ginklo, jis gali panaudoti bet kokias priemones, būtinas tarnybinei pareigai atlikti.~~

~~6. Apie Tarnybos pareigūno panaudotą prievartą, lėmusią žmogaus mirtį arba sužalojimą, nedelsiant pranešama prokurorui.~~

12 straipsnis. Prievartos naudojimo sąlygos

1. Tarnybos pareigūnas turi teisę panaudoti prievartą tik esant tarnybiniam būtinumui ir tik tiek, kiek to reikia tarnybinei pareigai įvykdyti. Tarnybos pareigūnas naudoti prievartą privalo adekvačiai esamoms aplinkybėms ir proporcingai esamam pavojui, atsižvelgdamas į konkrečią situaciją, teisės pažeidimo pobūdį, intensyvumą ir individualias pažeidėjo savybes. Fizinė prievarta naudojama tik tada, kai psichinė prievarta buvo neveiksminga arba kai bet koks delsimas kelia pavojų Tarnybos pareigūno ar kito asmens gyvybei ar sveikatai.

2. Psichinę prievartą Tarnybos pareigūnas turi teisę panaudoti šio straipsnio 3, 4 dalyse arba šio įstatymo 13 straipsnio 2 dalyje išvardytais atvejais.

3. Fizinę prievartą Tarnybos pareigūnas turi teisę panaudoti šiais atvejais:

1) apsisaugodamas ar apsaugodamas kitus asmenis nuo gresiančio pavojaus gyvybei ar sveikatai;

2) asmenims vengiant vykdyti Tarnybos pareigūnų reikalavimus ar nurodymus (siekiant priversti asmenį paklusti), taip pat asmenis sulaikydamas (jeigu asmenys priešinasi);

3) atremdamas kėsiniimąsi į šaunamąjį ginklą, sprogmenis, specialiąsias priemones, ryšio priemones ir siekdamas šiuos objektus susigražinti;

4) atremdamas statinių (įskaitant pavienes patalpas), teritorijų, transporto priemonių ar kito turto užpuolimus arba šiuos užimtus objektus išlaisvindamas;

5) patekdamas į teritorijas, patalpas ar transporto priemones per kratą ar poėmį, taip pat jeigu jose, turimais duomenimis, gali būti laikomi įkaitai arba slėptis asmenys, galimai padarę administracinius nusižengimus ar nusikalstamas veikas;

6) ypatingų situacijų atvejais;

7) stabdydamas transporto priemonę, laivą ar orlaivį (esant tarnybiniam būtinumui);

8) užkirsdamas kelią administraciniams nusižengimams ar nusikalstamoms veikoms.

4. Tarnybos pareigūnas turi teisę naudoti antrankius ir surišimo priemones:

1) prieš agresyvius ar linkusius save žaloti asmenis;

2) konvojuodamas arba pristatydamas į policijos įstaigą, kitą instituciją ar įstaigą bėgti linkusius administracinius nusižengimus ar nusikalstamas veikas padariusius (galimai padariusius) asmenis, atlikdamas minėtų asmenų apžiūrą, taip pat vykdydamas bėgti linkusių asmenų išsiuntimą iš Lietuvos Respublikos ar vykdydamas šių asmenų grąžinimą į Lietuvos Respubliką.

5. Tarnybos pareigūnas turi teisę transporto priemone stabdyti kitą transporto priemonę ją blokuodamas. Jeigu stabdoma transporto priemonė ar joje esantys asmenys savo veiksmais kelia neišvengiamą pavojų Tarnybos pareigūno ar kito asmens gyvybei ar sveikatai, Tarnybos pareigūnas turi teisę kita transporto priemone ar tam skirta specialiąja priemone stabdomą transporto priemonę taranuoti. Jei Tarnybos pareigūnas, vairuojantis transporto priemonę, blokuoja arba taranuoja kitą transporto priemonę ir dėl to kyla pavojus asmenų gyvybei ar sveikatai, po tokių veiksmų jis turi imtis priemonių šių veiksmų padariniams pašalinti.

6. Tarnybos pareigūnas kaip specialiąją priemonę turi teisę panaudoti šaunamąjį ginklą, iššaudamas į specialiąjų priemonių specifikaciją įtrauktus užtaisus, kurių sukeliamas poveikis sukurtas nesukelti tiesioginio pavojaus nei asmens, kurio atžvilgiu naudojamas šaunamasis ginklas, nei kitų asmenų gyvybei.

7. Nesant neišvengiamo pavojaus Tarnybos pareigūnų ar kitų asmenų gyvybei ar sveikatai specialiąsias priemones (išskyrus antrankius ir surišimo priemones) naudoti draudžiama:

1) prieš asmenis, jei yra akivaizdu arba Tarnybos pareigūnui žinoma, kad šie asmenys neįgalieji;

2) prieš asmenis, turinčius neliečiamybės teisę;

3) prieš moteris, jei yra akivaizdu arba Tarnybos pareigūnui žinoma, kad jos nėščios;

4) prieš nepilnamečius asmenis, jei jų išvaizda atitinka amžių.

8. Tarnybos pareigūnas, panaudojęs psichinę ar fizinę prievartą ir taip sukėlęs pavojų asmenis gyvybei ar sveikatai, asmeniui turi suteikti neatidėliotiną medicinos ar kitą būtinąją pagalbą bei imtis kitų reikalingų priemonių pavojingiems savo veiksmų padariniams pašalinti. Apie Tarnybos pareigūno panaudotą fizinę ar psichinę prievartą, jei tai lėmė asmens mirtį arba gyvybei pavojingą kūno sužalojimą, nedelsiant pranešama prokurorui.

9. Tarnybos pareigūnai turi būti specialiai parengti ir reguliariai tikrinami, ar jie sugeba veikti situacijose, susijusiose su psichinės ar fizinės prievartos panaudojimu. Tarnybos pareigūnų parengimo ir tikrinimo tvarką nustato vidaus reikalų ministras.

10. Specialiosios priemonės šiame Įstatyme suprantamos taip, kaip jos apibrėžtos Lietuvos Respublikos policijos įstatyme. Specialiųjų priemonių specifikaciją ir panaudojimo tvarką nustato vidaus reikalų ministras.“

4 straipsnis. 13 straipsnio pripažinimas netekusiu galios

Pripažinti netekusiu galios 13 straipsnį.

~~„13 straipsnis. Fizinės prievartos ir specialiųjų priemonių panaudojimo pagrindai~~

~~1. Tarnybos pareigūnas turi teisę panaudoti fizinę prievartą, specialiąsias priemones:~~

~~1) siekdamas apsisaugoti ar apsaugoti kitus žmones nuo gresiančio pavojaus gyvybei ar sveikatai arba išgelbėti žmogų nuo susižalojimo ar savižudybės;~~

~~2) užtikrindamas Tarnybos pareigūno teisėto reikalavimo įvykdymą, kai asmuo vengia tai padaryti;~~

~~3) sulaikydamas teisės pažeidimą padariusį asmenį, kuris aktyviais veiksmais vengia sulaikymo;~~

~~4) kai kėsিনamasi į Tarnybos saugomą objektą, transporto priemonę, šaunamąjį ginklą, sprogstamąsias medžiagas, specialiąsias ryšio priemones, specialiąsias priemones ar kitą Tarnybos turtą;~~

~~5) ypatingų situacijų metu;~~

~~6) prieš transporto priemonę, kai jos vairuotojas nepakluso Tarnybos pareigūno aiškiai išreikštam teisėtam reikalavimui.~~

~~2. Tarnybos pareigūnas taip pat turi teisę naudoti antrankius arba surišimo priemones pristatydamas, konvojuodamas asmenį į policijos arba kitų valstybės ar savivaldybių institucijų ar įstaigų patalpas.~~

~~3. Fizinę prievartą ir specialiąsias priemones (išskyrus antrankius ir surišimo priemones) draudžiama naudoti prieš moteris, nepilnamečius ir neįgalius asmenis, kai jų negalia akivaizdi, išskyrus atvejus, kai jie patys užpuola arba priešinasi jėga ar ginklu.~~

4. ~~Tarnybos pareigūnas turi teisę panaudoti sprogstamąsias medžiagas sprogstamiesiems įtaisams sunaikinti, patekti į patalpą (vietą), kurioje laikomi įkaitai ar daromi kiti keliantys grėsmę žmogaus gyvybei ir sveikatai nusikalstami veiksmai.~~

5. ~~Specialioji riausių malšinimo technika gali būti panaudota šiais atvejais:~~

- ~~1) ypatingų situacijų metu;~~
- ~~2) atremiant saugomų objektų užpuolimą, kai gresia tiesioginis pavojus pareigūno ar kito žmogaus gyvybei;~~
- ~~3) kai būtina išlaisvinti įkaitus arba užkirsti kelią teroro aktui.“~~

5 straipsnis. 14 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 14 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„14 straipsnis. Šaunamojo ginklo panaudojimas

1. ~~Jeigu kitos prievartos priemonės yra neveiksmingos, Tarnybos pareigūnas kaip išimtinę priemonę turi teisę panaudoti šaunamąjį ginklą, išskyrus atvejus, kai šaunamasis ginklas naudojamas kaip specialioji priemonė (šoviniams, granatoms su cheminėmis medžiagomis ar preparatais (neturinčiais naikinamojo poveikio) arba skausmą sukeliančiais elementais iššauti).~~

2. ~~Tarnybos pareigūnas turi teisę panaudoti šaunamąjį ginklą prieš asmenis šiais atvejais:~~

- ~~1) gindamasis ar gindamas kitus asmenis nuo pradėto ar tiesiogiai gresiančio pavojingo gyvybei ar sveikatai nusikalstamo kėsینimosi;~~
- ~~2) ypatingų situacijų atvejais;~~
- ~~3) sulaikydamas nusikalstamos veikos padarymu įtariamą ar nusikalstamą veiką padariusį asmenį, kuris aktyviais veiksmais vengia sulaikymo, iš laisvės atėmimo vietos ar konvojavimo metu pabėgusi asmenį, taip pat asmenį, atsisakanti įvykdyti teisėtą reikalavimą padėti ginklą ar kitą daiktą, kuriuo galima sužaloti žmogų;~~
- ~~4) atremdamas saugomų objektų užpuolimą, kai gresia tiesioginis pavojus paties pareigūno ar kito žmogaus gyvybei;~~
- ~~5) kai būtina išlaisvinti įkaitus arba užkirsti kelią teroro aktui.~~

3. ~~Tarnybos pareigūnas turi teisę panaudoti šaunamąjį ginklą prieš transporto priemonę sulaikydamas iš laisvės atėmimo vietos ar konvojavimo metu pabėgusi asmenį, taip pat sulaikydamas~~

~~nusikalstamos veikos padarymu įtariamą arba nusikalstamą veiką padariusį asmenį, kuris nepaklūsta Tarnybos pareigūno aiškiai išreikštam reikalavimui sustoti, kai to asmens toliau vairuojama transporto priemonė kelia grėsmę Tarnybos pareigūno ar kitų žmonių gyvybei ar sveikatai.~~

~~4. Tarnybos pareigūnas turi teisę panaudoti šaunamąjį ginklą prieš gyvūną, kai jis kelia grėsmę Tarnybos pareigūno ar kitų žmonių sveikatai ar gyvybei.~~

~~5. Tarnybos pareigūnas turi teisę panaudoti šaunamąjį ginklą patekdamas į patalpas ir siekdamas sulaikyti iš laisvės atėmimo vietos ar konvojavimo metu pabėgusį asmenį arba nusikalstamos veikos padarymu įtariamą ar ją padariusį asmenį.~~

~~6. Draudžiama naudoti šaunamuosius ginklus žmonių susibūrimo vietose, jeigu nuo to gali nukentėti pašaliniai asmenys, taip pat prieš moteris, nepilnamečius ir neįgalius asmenis, kai jų negalia akivaizdi, išskyrus atvejus, kai jie patys užpuola arba priešinasi šaunamuoju ginklu.~~

13 straipsnis. Šaunamojo ginklo ir sprogmenų naudojimas

1. Šaunamasis ginklas ir sprogmenys gali būti panaudoti tik išimtiniais atvejais, kai tai neišvengiamai būtina, ir tada, kai psichinė ar fizinė prievarta buvo neveiksminga arba kyla neišvengiamas pavojus asmeniui gyvybei ar sveikatai.

2. Tarnybos pareigūnas turi teisę panaudoti šaunamąjį ginklą prieš asmenis šiais atvejais:

1) atremdamas ginkluotą įsiveržimą į Lietuvos Respublikos teritoriją;

2) atremdamas ginkluotus užsienio valstybių diplomatinį ir tarptautinių organizacijų atstovybių ir jų teritorijų, užsienio valstybių konsulinių įstaigų ir jų teritorijų bei šių institucijų vadovų rezidencijų ir jų teritorijų, Lietuvos Respublikos valstybės ar savivaldybės institucijų ar įstaigų ar jų teritorijų, strateginę ar svarbią reikšmę nacionaliniam saugumui turinčių įmonių ar jų teritorijų ir ypatingą strateginę reikšmę ar strateginę reikšmę nacionaliniam saugumui turinčių įrenginių ar jų teritorijų užpuolimus, šiuos užimtus objektus išlaisvindamas;

3) gindamasis ar gindamas kitą asmenį nuo netikėto, pradėto ar tiesiogiai gresiančio pavojingo gyvybei ar sveikatai nusikalstamo kėsینimosi;

4) išlaisvindamas įkaitus, užkirsdamas kelią įkaitų pagrobimui arba teroro aktui;

5) sulaikydamas nusikalstamą veiką galimai padariusį asmenį, jeigu kyla neišvengiamas pavojus Tarnybos pareigūno ar kito asmens gyvybei ar sveikatai;

6) sulaikydamas transporto priemonę vairuojantį asmenį, jeigu jos vairuotojas savo veiksmais sudaro neišvengiamą pavojų Tarnybos pareigūno arba kito asmens gyvybei;

3. Tarnybos pareigūnas, nesukeldamas tiesioginio pavojaus asmens gyvybei, turi teisę panaudoti šaunamąjį ginklą prieš gyvūną, laivą, orlaivį arba transporto priemonę, jei kyla neišvengiamas pavojus Tarnybos pareigūno ar kitų asmenų gyvybei ar sveikatai.

4. Ketindamas naudoti šaunamąjį ginklą ar sprogmenis, Tarnybos pareigūnas privalo įspėti apie tokį ketinimą, suteikdamas asmeniui galimybę įvykdyti teisėtus reikalavimus, išskyrus atvejus, kai delsimas kelia neišvengiamą pavojų Tarnybos pareigūno ar kito asmens gyvybei ar sveikatai, arba toks įspėjimas yra neįmanomas.

5. Tarnybos pareigūnas, nesukeldamas pavojaus įstatymų saugomoms vertybėms, turi teisę iššauti iš šaunamojo ginklo, kai būtina duoti pavojaus signalą, išsikviesti pagalbą.

6. Šio straipsnio 2 dalies 1, 2 ir 4 punktuose nustatytais atvejais Tarnybos pareigūnas turi teisę panaudoti sprogmenis prieš asmenis, taip pat, nesukeldamas tiesioginio pavojaus asmens gyvybei, Tarnybos pareigūnas sprogmenis turi teisę panaudoti sprogstamiesiems įtaisams sunaikinti, patekti į patalpą (vietą), kurioje laikomi įkaitai ar daromi kiti keliantys pavojų asmens gyvybei ar sveikatai nusikalstami veiksmai.

7. Nesant neišvengiamo pavojaus Tarnybos pareigūno ar kitų asmenų gyvybei ar sveikatai šaunamąjį ginklą ir sprogmenis panaudoti draudžiama:

1) žmonių susibūrimo vietose, jeigu dėl to gali nukentėti pašaliniai asmenys, išskyrus šio straipsnio 2 dalies 1 ir 2 punktuose nurodytus atvejus;

2) patalpose, kuriose yra sprogstamųjų medžiagų, lengvai užsidegančių medžiagų, galinčių sukelti pavojų asmens gyvybei bei sveikatai ar visuomenės saugumui.

8. Tarnybos pareigūnas, panaudojęs šaunamąjį ginklą ar sprogmenis ir taip sukėlęs pavojų asmens gyvybei ar sveikatai, asmeniui turi suteikti neatidėliotiną medicinos ar kitą būtinąją pagalbą bei imtis kitų reikalingų priemonių pavojingiems savo veiksmų padariniams pašalinti. Apie Tarnybos pareigūno panaudotą šaunamąjį ginklą ar sprogmenis, jei tai lėmė asmens mirtį arba kūno sužalojimą, nedelsiant pranešama prokurorui.

9. Tarnybos pareigūnai turi būti specialiai parengti ir reguliariai tikrinami, ar jie sugeba veikti situacijose, susijusiose su šaunamojo ginklo ar sprogmenų panaudojimu. Tarnybos pareigūnų parengimo ir tikrinimo tvarką nustato vidaus reikalų ministras.

10. Šio straipsnio 1–3 dalys ir 7 dalies 1 punktas netaikomi tais atvejais, kai šaunamasis ginklas naudojamas kaip specialioji priemonė.“

6 straipsnis. 15 straipsnio pripažinimas netekusiu galios

Pripažinti netekusiu galios 15 straipsnį.

~~„15 straipsnis. Tarnybos pareigūno atsakomybė~~

- ~~1. Tarnybos pareigūnas asmeniškai atsako už savo veiksmus, sprendimus ir jų padarinius.~~
- ~~2. Tarnybos pareigūnas, kuris, atlikdamas jam patikėtas pareigas, pažeidė įstatymų reikalavimus, atsižvelgiant į pažeidimo pobūdį, įstatymų ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka traukiamas tarnybinė, administracinė, materialinė ar baudžiamoji atsakomybė.~~
- ~~3. Žinomi neteisėto įsakymo ar nurodymo vykdymas Tarnybos pareigūno nuo atsakomybės neatleidžia.~~
- ~~4. Neteisėta Tarnybos pareigūno veika fiziniam ar juridiniam asmeniui padarytą žalą atlygina valstybė teisės aktų nustatyta tvarka.~~
- ~~5. Tarnybos pareigūnas, kuris veikė pagal įstatymų ir kitų teisės aktų jam suteiktus įgaliojimus, neatsako už žalą, padarytą veikiant pagal įstatymų ir kitų teisės aktų suteiktus įgaliojimus.“~~

7 straipsnis. 16 straipsnio pripažinimas netekusiu galios

Pripažinti netekusiu galios 16 straipsnį.

~~„16 straipsnis. Ginkluoto Tarnybos pareigūno asmens saugumo garantijos~~

- ~~1. Tarnybos pareigūnas turi teisę išimti šaunamąjį ginklą iš dėklo ir parengti jį panaudoti, jei jis mano, kad konkrečiomis aplinkybėmis gali tekti jį panaudoti.~~
- ~~2. Tarnybos pareigūnas, nekeldamas grėsmės įstatymų saugomoms vertybėms, turi teisę iššauti iš šaunamojo ginklo, kai būtina duoti pavojaus signalą, išsikviesti pagalbą arba įspėti apie galimą šaunamojo ginklo panaudojimą.~~
- ~~3. Tarnybos pareigūnas turi teisę panaudoti psichinę ar fizinę prievartą, specialiąsias priemones, jeigu sulaikomas ar sulaikytas asmuo bando panaudoti prievartą arba artinasi prie Tarnybos pareigūno ir neklauso jo reikalavimo laikytis nurodyto atstumo, arba kėsinaisi atimti iš Tarnybos pareigūno šaunamąjį ginklą. Jeigu panaudotos prievartos priemonės yra neveiksmingos arba jas panaudoti neįmanoma dėl asmens intensyviai daromų veiksmų, o delsimas kelia grėsmę Tarnybos pareigūno gyvybei, Tarnybos pareigūnas gali panaudoti šaunamąjį ginklą.“~~

8 straipsnis. Pasiūlymas Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministrui ir įstatymo įsigaliojimas

1. Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministras iki šio įstatymo įsigaliojimo priima šiam įstatymui įgyvendinti reikalingus teisės aktus.
2. Šis įstatymas, išskyrus šio straipsnio 1 dalį, įsigalioja 2016 m. birželio 1 d.

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

Respublikos Prezidentas

VRM Teisės departamento
direktorius
Serijus Rudaitis
2016-02-18

Lietuvos Respublikos
vidaus reikalų ministras
Saulius Skvernelis
2016-02-18

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS
POSĖDŽIO
PROTOKOLAS

2016 m.

d. Nr.

Dėl Lietuvos Respublikos finansinių nusikaltimų tyrimo tarnybos įstatymo Nr. IX-816 7, 15, 17 straipsnių, V skyriaus pavadinimo pakeitimo ir 16, 18 straipsnių pripažinimo netekusiais galios įstatymo, Lietuvos Respublikos policijos rėmėjų įstatymo Nr. VIII-800 2 ir 17 straipsnių, šeštojo skirsnio pavadinimo pakeitimo ir 18 straipsnio pripažinimo netekusiu galios įstatymo, Lietuvos Respublikos policijos įstatymo Nr. VIII-2048 2, 6, 26, 27 ir 28 straipsnių pakeitimo įstatymo, Lietuvos Respublikos vadovybės apsaugos įstatymo Nr. IX-1183 2, 12, 22, 23 straipsnių pakeitimo ir 24, 25, 26 straipsnių pripažinimo netekusiais galios įstatymo, Lietuvos Respublikos valstybės sienos apsaugos tarnybos įstatymo Nr. VIII-1996 1¹, 2, 5, 22, 23 straipsnių pakeitimo įstatymo ir Lietuvos Respublikos viešojo saugumo tarnybos įstatymo Nr. X-813 2, 7, 12, 14 straipsnių pakeitimo ir 13, 15 ir 16 straipsnių pripažinimo netekusiais galios įstatymo projektu

1. Pritarti Lietuvos Respublikos finansinių nusikaltimų tyrimo tarnybos įstatymo Nr. IX-816 7, 15, 17 straipsnių, V skyriaus pavadinimo pakeitimo ir 16, 18 straipsnių pripažinimo netekusiais galios įstatymo, Lietuvos Respublikos policijos rėmėjų įstatymo Nr. VIII-800 2 ir 17 straipsnių, šeštojo skirsnio pavadinimo pakeitimo ir 18 straipsnio pripažinimo netekusiu galios įstatymo, Lietuvos Respublikos policijos įstatymo Nr. VIII-2048 2, 6, 26, 27 ir 28 straipsnių pakeitimo įstatymo, Lietuvos Respublikos vadovybės apsaugos įstatymo Nr. IX-1183 2, 12, 22, 23 straipsnių pakeitimo ir 24, 25, 26 straipsnių pripažinimo netekusiais galios įstatymo, Lietuvos Respublikos valstybės sienos apsaugos tarnybos įstatymo Nr. VIII-1996 1¹, 2, 5, 22, 23 straipsnių pakeitimo įstatymo ir Lietuvos Respublikos viešojo saugumo tarnybos įstatymo Nr. X-813 2, 7, 12, 14 straipsnių pakeitimo ir 13, 15 ir 16 straipsnių pripažinimo netekusiais galios įstatymo projektams ir pateikti juos Lietuvos Respublikos Seimui.

2. Pavesti Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijai, Lietuvos Respublikos finansų ministerijai, Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ministerijai ir Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijai, Lietuvos Respublikos Seime priėmus minėtus įstatymų pakeitimus, pagal kompetenciją peržiūrėti atitinkamų įstatymų nuostatas, reglamentuojančias prievartos ir šaunamojo ginklo naudojimą, ir, esant būtinybei, parengti ir Lietuvos Respublikos Vyriausybei pateikti reikiamų įstatymų pakeitimų projektus.

3. Pasiūlyti Lietuvos Respublikos valstybės saugumo departamentui, Lietuvos Respublikos generalinei prokuratūrai ir Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybai Lietuvos Respublikos Seime priėmus minėtus įstatymų pakeitimus, pagal kompetenciją peržiūrėti atitinkamų įstatymų nuostatas, reglamentuojančias prievartos ir šaunamojo ginklo naudojimą, ir, esant būtinybei, parengti bei teisės aktų nustatyta tvarka Lietuvos Respublikos Vyriausybei pateikti reikiamų įstatymų pakeitimų projektus.

Ministras Pirmininkas

VRM Teisės departamento
direktorius
Nerijus Rudaitis
2016/02-15

Lietuvos Respublikos
vidaus reikalų ministras
Saulius Skvernelis
2016-02-17

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJOS
TEISĖS DEPARTAMENTAS**

IŠVADA

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS FINANSINIŲ NUSIKALTIMŲ TYRIMO TARNYBOS
ĮSTATYMO NR. IX-816 15, 17 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR 16, 18 STRAIPSNIŲ
PRIPAŽINIMO NETEKUSIAIS GALIOS ĮSTATYMO, LIETUVOS RESPUBLIKOS
POLICIJOS RĖMĖJŲ ĮSTATYMO NR. VIII-800 2, 17 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR 18
STRAIPSNIO PRIPAŽINIMO NETEKUSIU GALIOS ĮSTATYMO, LIETUVOS
RESPUBLIKOS POLICIJOS VEIKLOS ĮSTATYMO NR. VIII-2048 PAKEITIMO
ĮSTATYMO NR. XII-1856 1 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO, LIETUVOS
RESPUBLIKOS VADOVYBĖS APSAUGOS ĮSTATYMO NR. IX-1183 2, 22, 23
STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR 24, 25, 26 STRAIPSNIŲ PRIPAŽINIMO NETEKUSIAIS
GALIOS ĮSTATYMO, LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBĖS SIENOS APSAUGOS
TARNYBOS ĮSTATYMO NR. VIII-1996 1¹, 2, 22, 23 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO
ĮSTATYMO IR LIETUVOS RESPUBLIKOS VIEŠOJO SAUGUMO TARNYBOS
ĮSTATYMO NR. X-813 2, 12, 14 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR 13, 15 IR 16 STRAIPSNIŲ
PRIPAŽINIMO NETEKUSIAIS GALIOS ĮSTATYMO PROJEKTŲ (toliau kartu – Įstatymų
projektai) (LRV NR. 15-0584-01-I – 15-0589-01-I) (TAIS NR. 15-10867(2))**

2015-12-18 Nr. NV- 4088

Vilnius

Įvertinę Įstatymų projektų atitiktį įstatymams bei teisės technikos reikalavimams teikiame šias pastabas ir pasiūlymus:

1. Įstatymų projektuose yra keičiamas teisinis reguliavimas dėl teisėsaugos pareigūnų teisės naudoti prievartos ir specialiąsias priemones, siekiama suvienodinti jų naudojimo pagrindus, kad būtų užtikrintas prievartos priemonių naudojimo teisėtumo sąlygos, tačiau pastebėtina, kad pateiktas reguliavimas laikytinas fragmentišku. Sistemiškai vertinant siūlomą teisinį reguliavimą ir jo ryšį su galiojančių įstatymų nuostatomis (pavyzdžiui, Bausmių vykdymo kodekso, Aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės įstatymo ir kt.) pastebėtina, kad skirtingas prievartos ar specialiųjų priemonių naudojimo reguliavimas išliks, nes šiuo atveju keičiama tik dalis įstatymų, numatančių teisę pareigūnams naudoti minėtas priemones, tad kitoks jų panaudojimo reguliavimas bus taikomos pareigūnams, kurių veiklą reguliuojantys įstatymai nekeičiami. Pastebėtina ir tai, kad vienodinant prievartos ir specialiųjų priemonių naudojimo pagrindus, subjektyviškumas prievartos panaudojimo atvejais išliks, nes panaudojimas priklauso ne tik nuo teisės pažeidimo pobūdžio, pažeidėjo ar konkrečių aplinkybių, bet ir nuo pareigūno konkrečios situacijos vertinimo, todėl negali būti atribotas nuo neigiamų pasekmių atsiradimo tikimybės.

2. Atsižvelgiant į tai, kad 2016 m. sausio 1 d. įsigalios Lietuvos Respublikos policijos veiklos įstatymo Nr. VIII-2048 pakeitimo įstatymas (toliau – Policijos įstatymas), ir įvertinant įstatymų projektų svarstymo Vyriausybėje procedūrą, vietoj Lietuvos Respublikos policijos veiklos įstatymo Nr. VIII-2048 pakeitimo įstatymo Nr. XII-1856 1 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto (toliau – Projektas Nr.1) turėtų būti teikiamas Policijos įstatymo pakeitimo projektas.

3. Projekto Nr. 1 1 straipsnyje siūloma pakeisti Policijos įstatymo 2 straipsnio 13 dalį, apibrėžiant specialiųjų priemonių sąvoką. Įvertinus pateiktos sąvokos turinį, svarstyтина, ar joje nustatyti specialiųjų priemonių funkciniai požymiai aiškiai apibrėžia specialiųjų priemonių sampratą, atskleidžia sąvokos paskirtį ir konkretų vartojimo tikslą, ar šiuo atveju pateiktos sąvokos apibrėžtis yra tiksli, ar ji negalėtų būti suprantama plečiamai. Todėl vertinant pateiktą sąvoką, svarstyтина, ar

siūlomas pakeitimas yra tikslingas, nes sąvokos apibrėžtyje nurodyti funkciniai požymiai kaip norminio pobūdžio taisyklės galėtų būti nustatomos atitinkamus teisinius santykius reguliuojančio Policijos įstatymo straipsnyje (analogiškai esamam, bet keičiamam reguliavimui dėl prievartos panaudojimo pagrindu), be to, abejotina, ar tikslinga atsisakyti jau nustatytų keičiamoje sąvokoje teisiškai reikšmingų specialiųjų priemonių požymių, kurie išskiria šias priemones iš kitų priemonių, pavyzdžiui, jog tai pareigūnų gynybos priemonė, panaudojimo momentas ar pan. Manytina, kad specialiųjų priemonių funkcijų nurodymas negarantuoja, jog tokiu būdu bus užkertamas kelias specialiųjų priemonių naudojimui ne pagal paskirtį ar ženkliau įtakojama laisvių ribojimo apimtis. Šiame kontekste pastebėtina, kad pritartina Teisingumo ministerijos 2015-11-04 išvados dėl Įstatymų projektų 2 pastaboje pateiktiems argumentams ir, siekiant išvengti skirtingo teisės normos interpretavimo, manytina, jog visgi būtų tikslinga Projekte Nr.1 nurodyti specialiąsias priemones pagal jų pobūdį ar rūšį, šių nuostatų detalizavimą nukreipiant į įgyvendinančiuosius teisės aktus. Priešingu atveju, lieka neaišku, kokių pagrindų Projekto Nr.1 3 straipsnyje keičiamo Policijos įstatymo 27 straipsnio 4 dalyje išskiriamas antrankių ir surišimo priemonių naudojimas.

4. Siekiant apibrėžtumo, siūlytina Projekte Nr. 1 apibrėžti sąvokas „neišvengiamas pavojus“, „tiesioginis pavojus“ arba, įvertinus šių sąvokų turinį, įvertinti galimybę jas atskleisti įstatymo nuostatose. Pastebėtina, kad Projekte Nr. 1 naudojamos ir kitos neapibrėžtos ir neaiškos, tarpusavyje nesuderintos sąvokos, pavyzdžiui, „neteisėtas kėsینimasis“ ir „nusikalstamas kėsینimas“, neapibrėžiama, kas laikytina „priverstiniu patekimu“, „pavienėmis patalpomis“, „taranavimu“, „pavojingais savo veiksmų padariniais“, „pašaliniais asmenimis“ ir pan. Pažymėtina, kad visų naujų sąvokų apibrėžtys turi būti suderintos (aprobuotos) Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka (Teisės aktų projektų rengimo rekomendacijų, patvirtintų teisingumo ministro 2013 m. gruodžio 23 d. įsakymu Nr.1R-298 (toliau – Rekomendacijos), 6.5 papunktis) iki Įstatymų projektų pateikimo Lietuvos Respublikos Seimui. Pastaba taikytina ir kitiems kartu teikiams Įstatymų projektams.

5. Pastebėtina, kad nėra aiški Projektu Nr.1 keičiamo Policijos įstatymo 27 straipsnio 1 dalyje vertinamojo pobūdžio nuostatos „adekvačiai esamoms aplinkybėms ir proporcingai esamam pavojui“ taikymo apimtis.

6. Siūlytina tikslinti Projektu Nr.1 keičiamo Policijos įstatymo 27 straipsnio 4 dalies 1 punkto nuostatą „(auto)agresyvius asmenis“, nes jeigu tokiu būdu siekiama nustatyti skirtingus subjektus (agresyvius ar linkusius į tyčinį savęs žalojimą asmenis), jie ir turėtų būti nurodyti atskirai. Priešingu atveju, atkreiptinas dėmesys, kad pagal minėtų Rekomendacijų 6.3 punktą svetimžodžiai keičiami lietuviškais atitikmenimis.

Be to, siūlytina 27 straipsnio 4 dalies 2 punkto nuostatą „ar kitą instituciją“ papildyti žodžiu „įstaigą“, nes galimi atvejai, pavyzdžiui, kuomet asmenis reikėtų pristatyti į sveikatos priežiūros įstaigą.

Pastaba taikytina ir kitiems kartu teikiams Įstatymų projektams.

7. Projektu Nr.1 keičiamo Policijos įstatymo 27 straipsnio 6 dalis dubliuoja Policijos įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 3 punktą, kur nustatyta, kad „atsisakius paklusti, pareigūnas turi teisę prievarta atidaryti patalpas ir transporto priemones“, todėl siūlome besidubliuojančių nuostatų atsisakyti.

8. Atsižvelgiant į tai, kad Projektu Nr.1 keičiamo Policijos įstatymo nuostatose nėra atskleidžiamas nuostatos „būtinoji pagalba“ turinys, siūlytina keičiamo Policijos įstatymo 27 straipsnio 9 dalyje ir 28 straipsnio 9 dalyje vietoj nuostatos „reikalinga būtinoji pagalba“ vartoti „neatidėliotinos medicinos ar kitos būtiniosios pagalbos“ nuostatą, kuri vartojama nauja redakcija išdėstyto Vidaus tarnybos statuto 29 straipsnio 3 punkte.

9. Projektu Nr.1 keičiamo Policijos įstatymo 27 straipsnio 10 dalyje siūloma nustatyti, kad pareigūnai turi būti specialiai parengti ir reguliariai tikrinami, ar jie sugeba veikti situacijose, susijusiose su psichinės ar fizinės prievartos panaudojimu, tačiau neapibrėžiama, kokie subjektai

turėtų nustatyti ir užtikrinti šių nuostatų įgyvendinimo tvarką. Be to, siūlytina įvertinti, ar Projektu Nr.1 keičiamo Policijos įstatymo 28 straipsnio 10 dalis nelaikytina pertekline Projekto Nr.1 3 straipsnyje keičiamo Policijos įstatymo 27 straipsnio 10 dalies atžvilgiu, ir ar šiuo atveju, įvertinus šių nuostatų analogišką turinį, jas nebūtų tikslinga apjungti. Pastaba taikytina ir kitoms Įstatymų projektų analogiškoms nuostatoms.

10. Projektu Nr.1 keičiamo Policijos įstatymo 28 straipsnio 1 dalyje nustatčius, jog šaunamasis ginklas ir sprogmenys gali būti panaudoti tik tada, „kai psichinė ar fizinė prievarta buvo neveiksminga“ ir įvertinant tai, jog psichinė ar fizinė prievarta apima ir šaunamojo ginklo arba sprogmenų naudojimą (ketinimą naudoti), kyla nuostatų loginio ryšio trūkumo problema, todėl siūlytina minėtas nuostatas tikslinti. Pastaba taikytina ir kitoms Įstatymų projektų analogiškoms nuostatoms.

11. Projektu Nr.1 keičiamo Policijos įstatymo 28 straipsnio 2 dalies 2 punkte siūlome vartoti Lietuvos Respublikos strateginę reikšmę nacionaliniam saugumui turinčių įmonių ir įrenginių bei kitų nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių įmonių įstatymo 2 straipsnio 4 dalyje vartojamą sąvoką „strateginę ar svarbią reikšmę nacionaliniam saugumui turinčios įmonės ir ypatingą strateginę reikšmę ar strateginę reikšmę nacionaliniam saugumui turintys įrenginiai“. Pastaba taikytina ir kitoms analogiškoms Įstatymų projektų nuostatoms.

12. Nėra aiški Projektu Nr.1 keičiamo Policijos įstatymo 28 straipsnio 5 dalies paskirtis, nes subjektyvus nuostatos „tik jei jis mano“ pobūdis lemia, kad pareigūno teisė parengti šaunamąjį ginklą naudoti tampa neapibrėžta įstatymu ir aiškiai neregamentuota, dėl ko didėja ir piktnaudžiavimo suteikta teise rizika. Pastaba taikytina ir kitiems kartu teikiamiems Įstatymų projektams.

13. Pastebėtina, kad Lietuvos Respublikos finansinių nusikaltimų tyrimo tarnybos įstatymo Nr. IX-816 15, 17 straipsnių pakeitimo ir 16, 18 straipsnių pripažinimo netekusiais galios įstatymo projekto (toliau – Projektas Nr.2) 1 straipsnyje keičiamo Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnybos įstatymo 15 straipsnio 1 dalies nuostatos derintinos su Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnybos įstatymo 11 straipsnio 1 dalies 11 punktu, kurio nesiūloma keisti. Taipogi, Projektu Nr.2 keičiamo 15 straipsnio 2 dalyje siūlytina atsisakyti paskutiniojo sakinio kaip perteklinio 1 ir 3 dalių nuostatų atžvilgiu. Be to, būtų tikslinga Projektą Nr.2 papildyti Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnybos įstatymo V skyriaus pavadinimo pakeitimu.

14. Atsižvelgiant į tai, kad vadovaujantis Policijos rėmėjų įstatymu, policijos rėmėjai gali naudoti tik šiame įstatyme išvardytas policijos ginkluotėje esančias priemones, svarstyтина, ar Lietuvos Respublikos policijos rėmėjų įstatymo Nr. VIII-800 2, 17 straipsnių pakeitimo ir 18 straipsnio pripažinimo netekusiu galios įstatymo projekto (toliau – Projektas Nr.3) 1 straipsnyje nustatomos „prievartos“ sąvokos apibrėžties nuostata, jog policijos rėmėjas *įstatymų nustatytais* atvejais ir tvarka gali naudoti psichinę ir (ar) fizinę prievartą, laikytina tinkama, ar šia nuostata neišplečiamos policijos rėmėjo galimybės naudoti prievartą ir ar tokiu būdu policijos rėmėjas nesutapatinamas su policijos pareigūnu, be to, nekonkrečios nuorodos į kitus įstatymus pateikimas suponuoja policijos rėmėjo prievartos panaudojimo neapibrėžtumą. Šiame kontekste pastebėtina, kad minėta nuostata turi būti derinama ir su Projektu Nr.3 keičiamo Policijos rėmėjų įstatymo 17 straipsnio 1 dalimi, kurioje nustatyta, kad „policijos rėmėjas *kartu su policijos pareigūnais šio įstatymo* nustatytais atvejais ir tvarka vykdydamas pareigas gali panaudoti prievartą.

15. Policijos rėmėjų įstatymo 3 straipsnio 6 dalies nuostata ir Projekto Nr.3 keičiamo Policijos rėmėjų įstatymo 17 straipsnio 6 dalies nuostata turėtų būti suderintos tarpusavyje ir perteklinio reguliavimo atsisakoma.

16. Projektas Nr.3 papildytinas Policijos rėmėjų įstatymo šeštojo skirsnio pavadinimo pakeitimu (vietoj formuluotės „specialiųjų priemonių naudojimas“ rašytina „prievartos naudojimas“).

17. Lietuvos Respublikos valstybės sienos apsaugos tarnybos įstatymo Nr. VIII-1996 1¹, 2, 22, 23 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto (toliau – Projektas Nr.4) 5 straipsnio pavadinimas neatitinka straipsnio nuostatų turinio dėl įstatymo įsigaliojimo.

18. Lietuvos Respublikos vadovybės apsaugos įstatymo Nr. IX-1183 2, 22, 23 straipsnių pakeitimo ir 24, 25, 26 straipsnių pripažinimo netekusiais galios įstatymo projekto (toliau – Projektas Nr. 5) 1 straipsnyje dėstomas Vadovybės apsaugos įstatymo 2 straipsnio papildymas 11 dalimi derintinas su šiuo projektu keičiamo įstatymo 22 straipsnio 1 dalies nuostata, nes tampa neaišku, kokių dar įstatymų nustatytais atvejais vadovybės apsaugos departamentai pareigūnams suteikiama teisė naudoti psichinę ir fizinę prievartą. Atitinkama pastaba taikytina ir Lietuvos Respublikos viešojo saugumo tarnybos įstatymo Nr. X-813 2, 12, 14 straipsnių pakeitimo ir 13, 15 ir 16 straipsnių pripažinimo netekusiais galios įstatymo (toliau – Projektas Nr. 6) 1 straipsnio 1 dalyje teikiamam pakeitimui, derinant jį su Projektu Nr.6 keičiamo įstatymo 12 straipsnio 1 dalimi.

19. Atsižvelgiant į Rekomendacijų 77 punkto reikalavimus dėl straipsnių pildymo naujais punktais, Projekto Nr.5 1 straipsnio 1 ir 2 dalių pakeitimų esmėje siūlytina išbraukti žodį „nauja“. Pastaba taikytina ir kitiems įstatymų projektams.

20. Siūlytina pildyti Projektą Nr.1 straipsniu, nustatančiu šio projekto įsigaliojimo datą, suvienodinant ją su kartu teikiamų Įstatymų projektų įsigaliojimu, bei, įvertinus įgyvendinamųjų teisės aktų poreikį, nustatant ir reikalingus pavedimus Vyriausybei ar jos įgaliotai institucijai. Taipogi, tikslintini Projekto Nr.2 5 straipsnio, Projekto Nr.3 4 straipsnio, Projekto Nr. 4 5 straipsnio, taip pat Projekto Nr.5 7 straipsnio ir Projekto Nr.6 8 straipsnio pavadinimai, kurie neatitinka minėtų straipsnių turinio dėl įstatymo įsigaliojimo, o taip pat turėtų būti patikslinama ir šių straipsnių 2 dalies nuostata „išskyrus šį straipsnį“, nurodant išimtyje šių straipsnių 1 dalį.

21. Pažymėtina, kad Įstatymų projektų aiškinamojo rašto 8 dalyje turėtų būti minimi kiti įstatymų projektai, reikalingi keičiamų įstatymų inkorporavimui į teisinę sistemą, o teikiamų Įstatymų projektų nuostatomis įgyvendinti reikalingi parengti ir priimti poįstatyminiai teisės aktai turi būti nurodomi aiškinamojo rašto 11 dalyje. Be to, siūlytina patikslinti Įstatymų projektų aiškinamojo rašto 5 dalyje pateikiamą informaciją dėl numatomo teisinio reguliavimo poveikio nevertinimo, nes vadovaujantis Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo metodikos, patvirtintos Vyriausybės 2003 m. vasario 26 d. nutarimu Nr. 276, 35 punktu, projekto rengėjai parengia projektą tik išnagrinėję esamą situaciją ir nustatę tinkamiausią problemos sprendimo būdą, priešingu atveju, abejonių kelia aiškinamojo rašto 6, 7, 12 dalyse teikiama informacija ir jos pagrįstumas. Atsižvelgiant į pirmiau pateiktas pastabas dėl terminų įvertinimo Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka, atitinkamai turi būti tikslinamas ir aiškinamojo rašto 9 punktas.

22. Atsižvelgiant į tai, kad Įstatymų projektus prašoma Lietuvos Respublikos Seimo svarstyti skubos tvarka, siūlytina nutarime dėl Įstatymų projektų pateikimo Lietuvos Respublikos Seimui nurodyti motyvus, dėl kurių siūloma taikyti skubą (atitinkamais pagrindimais papildant ir aiškinamąjį raštą).

1-ojo teisinės ekspertizės skyriaus vedėja

Daiva Gubistienė

Siūlau įtraukti į Vyriausybės posėdžio (pasitarimo) darbotvarkės projektą

2016-02-08
2016-02-11

Dėl Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnybos įstatymo Nr. IX-816 7, 15, 17 straipsnių, V skyriaus pakeitimo ir 16, 18 straipsnių pripažinimo netekusiais galios įstatymo, Policijos rėmėjų įstatymo Nr. VIII-800 2 ir 17 straipsnių, šeštojo skirsnio pakeitimo ir 18 straipsnio pripažinimo netekusiu galios įstatymo, Policijos įstatymo Nr. VIII-2048 2, 6, 26, 27 ir 28 straipsnių pakeitimo įstatymo, Vadovybės apsaugos įstatymo Nr. IX-1183 2, 12, 22, 23 straipsnių pakeitimo ir 24, 25, 26 straipsnių pripažinimo netekusiais galios įstatymo, Valstybės sienos apsaugos tarnybos įstatymo Nr. VIII-1996 1(1), 2, 5, 22, 23 straipsnių pakeitimo įstatymo ir Viešojo saugumo tarnybos įstatymo Nr. X-813 2, 7, 12, 14 straipsnių pakeitimo ir 13, 15 ir 16 straipsnių pripažinimo netekusiais galios įstatymo projektą (TAP-16-243) (15-10867⁽³⁾)

Pranešėjas: Vidaus reikalų ministras S. Skvernelis

Dalyvauja: Vidaus reikalų ministerijos Teisės departamento Teisėkūros ir tarptautinių sutarčių skyriaus patarėjas A. Puidokas

Posėdžių rengimo skyriaus
patarėjas

P. Gerasimovič

2015-12-21

Klausimo kuratorius: V.Pavardė, parašas

<p>Apsvarstyta ministerijų atstovų pasitarime</p> <p>2015-12-29 (data)</p>	<p>Ministerijų atstovų pasitarimo protokolo išrašas</p> <ol style="list-style-type: none"> Pasiūlyti Vidaus reikalų ministerijai: <ol style="list-style-type: none"> projektą suderinti su Aplinkos ministerija ir Krašto apsaugos ministerija; įvertinti Teisingumo ministerijos, Vyriausybės kanceliarijos Teisės departamento ir Viešojo valdymo ir socialinės aplinkos departamento Viešojo valdymo ir atviros Vyriausybės skyriaus pastabas; parengti Vyriausybės posėdžio sprendimo projektą. Patikslintą projektą svarstyti Vyriausybės posėdžio B dalyje. <p>2015-12-29 (1)</p>
<p>Informacija apie projekto svarstymą Vyriausybės pasitarime ar/ir Vyriausybės posėdyje</p>	<p>Papildoma informacija</p>

14B